

**Forsvarets høyskole
2012**

Masteroppgave

**Tadsjikistan og Turkmenistan: Sikkerhetspolitiske
utfordringer**

**Ann Kristin Dyrkolbotn
4. juni 2012**

Blank side

Abstract

This thesis focuses on the security policy of two Central-Asian states, namely Tajikistan and Turkmenistan. I have focused on the aspects of the national security policy which concerns external threats. The study also attempts to define the security challenges through the lens of Tajik and Turkmen statesmen. For each of the two states the work has been done in three parts. First I have defined the existing external security challenges towards the state. Then I have described the security strategy that will handle these challenges. Lastly I have described how this strategy has been implemented and also evaluated whether the strategy has contributed to security. The aim of the study is a greater understanding of the security policy of these two states, as two Central-Asian states which have chosen different paths to security.

The security challenges to both states that are discussed are firstly, international terrorism, religious extremism, drug smuggling and international organized crime which are connected to instability in Afghanistan. Secondly it is the border disputes both states have with Uzbekistan, and in addition the Turkmen border dispute with Azerbaijan. Thirdly it is blockade of Turkmen ability to export gas, and Tajik ability to achieve energy independence. The strategies that are discussed are the Tajik alliance strategy and Turkmen neutrality and how these strategies have contributed to security.

Blank side

Summary

This thesis focuses on the security policy of two Central-Asian states, namely Tajikistan and Turkmenistan. I have focused on the aspects of the national security policy which concerns external threats. The study also attempts to define the security challenges through the lens of Tajik and Turkmen statesmen. For each of the two states the work has been done in three parts. First I have defined the existing external security challenges towards the state. Then I have described the security strategy that will handle these challenges. Lastly I have described how this strategy has been implemented and also evaluated whether the strategy has contributed to security. The aim of the study is a greater understanding of the security policy of these two states, as two Central-Asian states which have chosen different paths to security. Tajikistan has on the one hand sought alliances, and Turkmenistan has on the other hand taken the stance as a neutral state.

The security challenges of both states are firstly connected to the instability in Afghanistan. Both states are for this reason challenged by international terrorism, religious extremism, drug smuggling and international organized crime. Both states are in particular challenged by the problem of drug smuggling which encourages corruption and thereby harm the efficiency of their national security forces. The challenge from international terrorism is mostly a threat to Tajikistan. Nevertheless, Turkmen has worries about how terrorism may challenge regional stability.

Secondly, both states are challenged by border disputes with Uzbekistan. However, the challenges towards Tajikistan are the most worrisome because Uzbekistan is testing Tajik attempts to reach energy independency. Nonetheless, Turkmenistan is also challenged by border disputes with other countries, in particular Azerbaijan in the Caspian Sea.

Thirdly, both states experience economic challenges. Turkmenistan is rich in gas resources to be sold on the world market. In this respect Turkmenistan fears a blockade of the ability to export gas, from opponents who gain from status quo. Tajikistan is rich in water resources and aims at developing hydroelectric power. Tajikistan therefore fears blockade of construction. Whilst Turkmenistan sees Russia as the main obstacle to realization of her plans, Tajikistan sees Uzbekistan as the obstacle to hers.

The two states have chosen different strategies with which to meet threats from blockade and border disputes. Turkmenistan has chosen neutrality, whilst Tajikistan has chosen to seek security through alliances, particular by choosing strategic partnership with Russia.

Turkmenistan is rather threatened by Russia and is therefore seeking security through international regulations through the UN.

The strategic paths to security have been implemented by both states and have also been successful in respect to the fact that military threats have not materialized. However, the effect has been more modest in solving blockades, but both states have nevertheless succeeded in bringing international attention to the problem. Both states have also chosen to underline their defensive ambitions towards superior military powers. This may have contributed to keeping military threats in check by not provoking conflicts.

Regarding national military capacities, both states are making attempts to reform and thereby maintain their deterrence capacity. Yet in both states, but in Tajikistan in particular, the defence spending is too thrifty to develop offensive capacities. The modesty of Turkmen spending is connected to preservation of neutrality. In respect to Tajikistan it is rather a question of economy.

In respect to Strategy and efforts to develop border control, both states follow the same path. The focus is on handling drug crime through regional cooperation. Both states also seek international support to develop their national border forces, which they also have received. Nevertheless, Tajikistan in particular has still a long way to go to efficient border control.

Forord

Denne studien er gjennomført som en del av masterstudiet ved Forsvarets stabsskole. Arbeidet har foregått vinteren og våren 2012.

Utgangspunktet for denne oppgaven har vært interessen for Russland og de tidligere sovjetstatene. Jeg har spesielt fattet interesse for det sentralasiatiske området gjennom mine turer med Forsvaret til Afghanistan. De problemene som rapporteres i Nord-Afghanistan med uroligheter og en enorm narkotikavirksomhet er veldig synlige når man er i Afghanistan. Jeg har i den forbindelse ønsket å få et bedre inntrykk i hvordan disse problemene oppfattes og håndteres av nabostatene som også skal fortsette å ha nærhet til disse problemene etter at vestlige styrker har forlatt området. Valget av tema falt derfor naturlig på sikkerhetspolitikk i Sentral-Asia, og da hovedsakelig på stater som grenser til Afghanistan.

Jeg vil først og fremst rette en stor takk til mine to veiledere Sven G. Holstmark og Ingerid Marie Opedal ved Institutt for Forsvarsstudier. De har begge gitt meg meget god støtte og hjelp gjennom hele prosessen gjennom grundige tilbakemeldinger, gode innspill og lærerike diskusjoner. Dere har vært tålmodige og fantastiske!

Jeg vil også takke biblioteket med Hege, Nina og Silje for god støtte med å få struktur på den omfattende litteraturlisten i studien.

Siste men ikke minst vil jeg takke Ole A. Lindaas for god hjelp med tekstredigering.

Ann Kristin Dyrkolbotn

Forsvarets Høyskole 4. juni 2012

Innholdsfortegnelse

Abstract	3
Summary.....	5
Forord	7
Innholdsfortegnelse	8
1 Innledning.....	10
1.1 VALG AV TEMA OG PROBLEMFORMULERING.....	10
1.2 PROBLEMSTILLINGENS RELEVANS	11
1.3 EKSISTERENDE FORSKNINGSTATUS.....	11
1.4 KILDER OG METODE.....	12
1.5 STRUKTUR.....	15
2 Håndtering av sikkerhetspolitiske utfordringer i Tadsjikistan.....	16
2.1 SITUASJONEN RUNDT TADSIKISTAN.....	16
2.2 AKTØRER I TADSIKISK SIKKERHETSPOLITIKK	17
2.3 YTRE SIKKERHETSPOLITISKE UTFORDRINGER.....	18
2.4 STRATEGI FOR Å HÅNDTERE YTRE SIKKERHETSPOLITISKE UTFORDRINGER	25
2.5 GJENNOMFØRING AV SIKKERHETSSTRATEGI	32
2.6 OPPSUMMERING OG KONKLUSJON TADSIKISTAN	42
3 Håndtering av sikkerhetspolitiske utfordringer i Turkmenistan	44
3.1 SITUASJONEN RUNDT TURKMENISTAN	44
3.2 AKTØRER I TURKMENSK SIKKERHETSPOLITIKK.....	44
3.3 YTRE SIKKERHETSPOLITISKE UTFORDRINGER.....	46
3.4 STRATEGI FOR Å HÅNDTERE YTRE SIKKERHETSPOLITISKE UTFORDRINGER	53
3.5 GJENNOMFØRING AV SIKKERHETSSTRATEGI	61
3.6 OPPSUMMERING OG KONKLUSJON TURKMENISTAN.....	71
4 Hovedkonklusjon	73
5 Litteraturliste	75
Vedlegg A Aktørliste.....	100
Vedlegg B Figurvedlegg.....	102

Blank side

1 Innledning

Sentral-Asia har særlig etter 2001 fått økt strategisk betydning. Med Sentral-Asia mener jeg Kasakhstan, Turkmenistan, Usbekistan, Tadsjikistan og Kirgisistan. Regionen er viktig for energisikkerhet og utpeker seg som et problemområde i forbindelse med internasjonal terrorisme. Nærhet til store internasjonale aktører som Russland, Kina og Iran samt et av dagens viktigste konfliktområder, Afghanistan, forsterker ytterligere regionens strategiske betydning (Kasymbekova, 2008).

Samtidig preges regionen av ustabilitet. Etniske, politiske og religiøse motsetninger, autokratisk vanstyre og nepotisme gjennomsyrrer samtlige sentralasiatiske land. To av de største bekymringene i så henseende er at mangelen på stabilitet vil kunne true den globale energisikkerheten samt gjøre regionen til et fristed for terrorisme.

Tross mangelen på stabilitet har regionen vært forskånet for mellomstatlige konflikter etter at Sovjetunionen ble oppløst. Dette til tross for at tradisjonell statssikkerhet ofte er blitt nedprioritert av makthaverne til fordel for ønsket om regimesikkerhet.

1.1 Valg av tema og problemformulering

I denne oppgaven vil jeg beskrive to sentralasiatiske staters forsøk på å identifisere og prioritere mellomstatlige trusler i et komplekst sikkerhetsmiljø. Jeg har i den grad det har vært mulig utdefinert innenrikspolitiske aspekt ved den nasjonale sikkerhetspolitikken. Jeg vil løse problemet gjennom følgende tretrinns tilnærming. Jeg vil starte med å kartlegge hva aktørene definerer som sikkerhetspolitiske utfordringer. Deretter vil jeg kartlegge aktørenes respektive strategier for å håndtere utfordringene. Så vil jeg kartlegge de faktiske tiltakene aktørene iverksetter i lys av deres strategier. Jeg vil i den grad det er mulig også vurdere hvorvidt tiltakene gir den ønskede sikkerhet.

Valget av stater har falt på Tadsjikistan og Turkmenistan. Bakgrunnen for valget er at disse to statene utgjør motpolene i Sentral-Asia med hensyn til sikkerhetspolitisk orientering. Mens Tadsjikistan forfekter alliansetilhørighet, forfekter Turkmenistan alliansefrihet

Oppgavens problemstilling blir dermed:

Trinn 1: Kartlegge hvordan sentrale turkmenske og tadsjikiske aktører definerer sine respektive lands ytre sikkerhetspolitiske utfordringer.

Trinn 2: Kartlegge aktørenes strategi for å håndtere ytre sikkerhetspolitiske utfordringer.

Trinn 3: Kartlegge hvordan aktørene gjennomfører sine tiltak som er listet i strategien og vurdere hvorvidt tiltakene gir sikkerhet.

I trinn 2 og 3 har jeg fokusert mye på den militærstrategiske delen, herunder planer for militære kapasiteter og kapasitetsbygging. Dette har jeg valgt å gjøre på bakgrunn av egen ekspertise som fagmilitær. Et slikt fokus vil også være militærfaglig interessant.

1.2 Problemstillingens relevans

Den empiriske verdien av studien ligger i at det settes søkelys på en region som har blitt betraktelig mindre belyst etter årtusenskiftet sammenlignet med tiåret etter Sovjetunionens fall. Den teoretiske verdien ligger i at studien kan være et bidrag til den tradisjonelle småstatsteorien som tradisjonelt har fokusert på vestlige småstater. Studien kan i tillegg ha relevans for et internasjonalt stabiliseringsengasjement i Sentral-Asia og mulighetene for å samarbeide med regionale stater og deres militære styrker.

1.3 Eksisterende forskningsstatus

Brorparten av litteraturen som omhandler sikkerhetspolitikk i Sentral-Asia er fra 1990-tallet. Denne omhandler stort sett konsollideringen av de nylig selvstendige statene og sikkerhetspolitiske dilemma i denne forbindelse. Det er langt mer sparsommelig med litteratur som omhandler regionen etter tusenårsskiftet.

For det meste blir sikkerhetspolitikk i Sentral-Asia fremstilt fra et russisk eller amerikansk ståsted med utgangspunkt i deres sikkerhetspolitiske interesser i regionen. Det vil derfor være et poeng heller å fokusere på de sentralasiatiske aktørenes egen forståelse. Dette er interessant fordi regionale aktørers sikkerhetspolitiske håndtering må ha medvirket til at det ikke har oppstått mellomstatlige konflikter i regionen etter Sovjetunionens oppløsning.

Det er likevel enkelte forfattere som søker å ta utgangspunkt i lokale aktørers ståsted. Her kan nevnes Luca Ancesti, Lena Johnson og Stina Torjesen. Stina Torjesen har lagt frem en doktoravhandling om det mislykkede sentralasiatiske samarbeidet. Denne tar ikke utgangspunkt i stormatsspillet (Torjesen, 2007). Lena Johnson har skrevet en bok hvor hun søker å se utenrikspolitikk fra Tadsjikistans side. Sikkerhetspolitikk bli i den forbindelse også berørt (Johnson, 2006). Luca Ancesti har skrevet om Turkmenistans utenrikspolitikk og berører i den forbindelse også statens sikkerhetspolitikk (Anceschi, 2009). Til tross for at de berører temaet er ingen av disse bidragene en systematisk aktørstudie av sikkerhetspolitikk i Tadsjikistan og Turkmenistan.

1.4 Kilder og metode

Bruk av kvalitativ forskningsmetode har vært mest nyttig fordi jeg på forhånd ikke hadde noe klart begrep om hvilke trusler sikkerhetspolitiske aktører i de respektive to statene oppfattet som overhengende. Jeg har søkt å få en forståelse av aktørene snarere enn en forklaring på deres handlinger. Jeg har gjort dette ved å ta utgangspunkt i empirien som sier noe om hva aktørene faktisk uttaler og gjør, for således å skape en forståelse for statenes egne oppfatninger av sikkerhetspolitiske utfordringer og hvordan disse må håndteres. Jeg har ikke søkt å utvikle en generell teori som gjelder for alle statene i Sentral-Asia men snarere utarbeidet ett intensivt opplegg for å kartlegge hva som karakteriserer to stater i dette området. Funnene kan følgelig ikke automatisk generaliseres til hele Sentral-Asia.

For å håndtere problemene i de tre trinnene har jeg benyttet en empatisk tilnærming. Jeg har med andre ord forsøkt å finne aktørenes rasjonalitet bak deres valg, og latt mitt vestlige filter bli så lite fremherskende som mulig. Dette gjelder derimot ikke i forhold til mine egne vurderinger om hvorvidt aktørenes tiltak virker. Jeg tar da utgangspunkt i min egen sunne fornuft snarere enn i aktørenes uttalelser.

Jeg har henvendt meg til de to respektive lands ambassader i Berlin og London for å søke å få intervju som kan bekrefte og utdype mine tolkninger av litteraturen. Jeg fikk ingen respons på henvendelsene slik at oppgaven utelukkende er basert på litteratursøk. For best mulig å kunne forstå aktørenes måte å tenke på, har jeg søkt opp ulike dokumenter og uttalelser for det meste på internett. Det har ikke vært like logisk hvilke aktører som har uttalt seg om de ulike truslene, men presidentene og utenriksministrene har vært særlig aktive, spesielt med å påpeke bekymringer og å stake ut grunnleggende sikkerhetsstrategi.

Som nøkkellitteratur har jeg tatt utgangspunkt i landenes dokument- og lovverk. Grunnlovene omfatter sikkerhet på et for overordnet nivå til gi substans. Jeg har derfor måtte vandre nedover i dokumenthierarkiet og har spesielt støtte meg på de to landenes militære doktriner (Vojennaja doktrina nezavisimogo, 2009; Vojennaja doktrina Respubliki Tadzjikistan, 2005). Disse har begge vært tilgjengelig i russisk versjon på landenes offisielle websider. De militære doktrinene har begge vært til stor hjelp med den innledende defineringen av sikkerhetsutfordringer samt til å definere spesielt den delen av strategien som tar for seg militære reformer. Den tadsjikiske militære doktrinen er dessuten godkjent som nasjonal lov og har således styringskraft i motsetning til mange vestlige doktriner som kun er retningsgivende. Tadsjikistan har også produsert en lov som regulerer forhold rundt nasjonal sikkerhet. Den sist oppdaterte fra 2011 er

publisert i russisk versjon sammen med andre ratifiserte lover på det tadsjikiske parlamentets websider (O bezopasnosti, 2011). Sikkerhetsloven har vært til hjelp med å få en generell forståelse for hva Tadsjikistan ser for seg som aktuelle sikkerhetstrusler, samt at den har gitt et godt bilde av den overordnede strategien. Turkmenistan har for øvrig en konstitusjonell lov som klart fremstiller hva som ligger i landets nøytralitetsstatus (Constitutional Law of Turkmenistan on Permanent Neutrality of Turkmenistan, 1996). Jeg kan selv lese noe russisk, men har nyttet meg av "Google oversetter" fra russisk til engelsk for å trenge inn i tekstene som kun har vært tilgjengelig i russisk versjon. Denne oversettelsestjenesten har blitt meget bra og har vist seg brukbar for min tekstanalyse. De viktigste oversettelsene har imidlertid blitt kvalitetssikret.

Nasjonale lover og dokumenter har gitt meg en pekepinn på landets retning, men har likevel vært for generelle til å gi virkelig substans. Det mest nyttige har derfor vært å fokusere på aktører og deres uttalelser. Kilder som har vært nyttige til dette formålet er mediedekninger og offisielle publikasjoner. Dette er alt fra intervju, pressemeldinger og taler i forskjellige forum til mediedekning av bilaterale møter, fagforum, møter i internasjonale og regionale organisasjoner og sikkerhetsanordninger. Internasjonale og regionale organisasjoner innbefatter i hovedsak Den kollektive sikkerhetsavtalen (CSTO), Shanghai samarbeidsorganisasjon (SCO), Samveldet av uavhengige stater (SUS), Organisasjon for samarbeid og sikkerhet i Europa (OSSE), Partnerskap for fred (PfP) og FN. Jeg har funnet spesielt mye til henholdsvis trinn 1 og 2 i taler som er gjort i FN, men også OSSE.

For å få et inntrykk av de to statenes bekymringer har jeg startet med å studere talene som representantene gjør under den årlige generalforsamlingen i FN. Talene finnes på FNs egne hjemmesider, og jeg har benyttet de som er holdt etter millenniumsbytte. Dette har gitt meg oversikt over de fleste saker som oppfattes som sikkerhetstrusler. Under generalforsamlingene snakkes det generelt om saker som kan skape eller skaper konflikt, samt at det ofte også gis forslag til hvordan dette kan håndteres. Det som derimot er mer sparsommelig er direkte beskyldninger mot spesifikke stater. Jeg har søkt etter utdyping i taler som er holdt i OSSE. Disse talene er ikke like lett tilgjengelige, men jeg har funnet noen på de to landenes ulike websider. Jeg har trolig derfor gått glipp av en del taler. Talene i OSSE er typiske taler hvor aktørene legger frem et problem og anmoder OSSE om å løse dette. Disse talene har derfor i større grad pekt på spesifikke stater som en trussel. Når det gjelder regionale organisasjoner, har jeg ikke funnet taler fra enkeltaktører. Jeg har derimot funnet noen felleserklæringer for organisasjonen som helhet, som jeg i enkelte tilfeller har benyttet meg av for å anskueliggjøre hvilken nytte de to landene har av disse organisasjonene.

Den tadsjikiske presidentens strategiske retningslinjer til parlamentet har vært tilgjengelig i engelsk versjon på statlige websider. Den siste talen fra 2011 har vært nyttig til forståelse av landets sikkerhetsstrategi (Rakhmon, 2011). Dette er ikke tilfelle for Turkmenistan. Men et intervju av presidentens i forbindelse med valget i 2012 har vært tilgjengelig gjennom statlige mediekkanaler (Berdymukhamedov, 2012). Her har også referater fra møter i det nasjonale sikkerhetsrådet vært tilgjengelige. Disse har gitt en del substans i forhold til sikkerhetsstrategi.

Jeg har hatt stor nytte av nyhetsartikler som jeg hovedsakelig har funnet ved hjelp av to søkedatabaser. "Eastview" har gitt meg tilgang til kilder hovedsakelig med sitt utspring i Russland. Treffene har hovedsakelig vært i nyhetskilden "Itar-tass" og det militære tidsskriftet "Defence & Security". "Google" har gitt meg treff på det åpne nettet. Jeg er bevisst på at Google gir noe skeivhet i treffene da russiske artikler er underrepresentert her. Jeg har derimot fått spesielt mange treff på det vestliginspirerte elektroniske tidsskriftet "Eurasia Daily Monitor" som administreres av "Jamestown Foundation", samt i den tadsjikiske nyhetskilden "Asia-Plus". I Google har jeg også fått treff i en mengde nyhetsbyråer som jeg har ikke alltid har hatt forutsetning for å vurdere. Siden jeg stort sett har søkt etter aktøruttalelser, har jeg imidlertid ikke ansett det som viktig å vurdere i hvilken grad nyhetsbyråer er politisk eller ideologisk farget. Aktøruttalelsene taler uansett for seg selv og aktøren.

I nyhetsartikler har jeg systematisk lett etter uttalelser fra de viktigste sikkerhetspolitiske aktørene hva angår sikkerhetstrusler, strategi og gjennomføring av sikkerhetstiltak. Når det gjelder gjennomføring av sikkerhetstiltak har jeg også søkt etter uttalelser fra andre nasjonale så vel som internasjonale aktører som har innsisert, sett, erfart eller vært en del av oppbyggingen av sikkerhetsstrukturene i de to landene. For å sikre større validitet i det som rapporteres har jeg forsøkt å finne flere uavhengige kilder som rapporterer det samme. Det som har vært interessant er empiriske funn og ikke ekspertvurderinger. Fokuset har derfor vært på søk i nyhetsdatabaser og ikke akademiske artikler. Jeg har derfor ikke benyttet "Google academic".

Hva angår relevante treff har jeg i stort funnet Eastview-databasen mer nyttig når det gjelder Turkmenistan, mens Google har vært mest nyttig for Tadsjikistan. Det vil si at jeg har benyttet noe mer av kilder med sitt utspring i Russland i min studie av Turkmenistan. I min studie av Tadsjikistan har jeg nyttet en overvekt av vestlige eller kilder med hovedsete i Tadsjikistan.

Søkerkriteriene jeg har brukt er i første omgang navn på de forskjellige aktørene. Dette har bydd på et umiddelbart problem, da navnene ofte er unøyaktig transkribert fra kyrillisk og staves på ulike måter. Jeg har likevel fått treff på mange artikler, spesielt med presidentene og de viktigste ministerpostene. Videre har jeg søkt generelt med søkeordet "sikkerhet" og de to landene. Disse

søkene har gitt sparsommelig med resultater. De resterende søkekriteriene jeg har nyttet er de respektive landene og et søkeord for den faktiske trusselen, eksempelvis Tadsjikistan og narkotikasmugling, internasjonal terrorisme eller ekstremisme. Dette har gitt varierende men bedre resultater.

Jeg har i utgangspunktet søkt etter engelskspråklige artikler. Der hvor jeg har manglet treff har jeg nyttet meg av søk i russiskspråklige artikler. Jeg har opplevd størst mangler i søk når jeg skal kartlegge i hvilken grad aktørene har gjennomført sikkerhetstiltak. Det er i dette trinnet jeg også har sett meg nødt til å bruke en del mediekilder som jeg ikke har grunnlag for å vurdere påliteligheten til. Siden det har vært lite tilgjengelig informasjon angående implementering av tiltak og sikkerhetsstrategi, har jeg forsøkt å bekrefte informasjon fra ukjente mediekilder med å finne flere kilder som omhandler det samme temaet.

1.5 Struktur

I de neste to kapitlene vil jeg legge frem innholdet først i tadsjikisk og dernest i turkmensk sikkerhetspolitikk. Først vil jeg vise hva statene oppfatter som ytre sikkerhetspolitiske utfordringer, deretter hvilken strategi som skal håndtere utfordringene og avslutningsvis vise faktiske tiltak og om mulig vurdere hvorvidt tiltakene gir sikkerhet. Innledningsvis vil jeg kort beskrive konteksten som landene befinner seg i og definere et sett med sentrale sikkerhetspolitiske aktører. Dernest vil jeg se på hvordan disse sentrale aktørene omtaler og beskriver sikkerhetspolitiske utfordringer. Jeg vil se på disponering og bruk av både militære og ikke-militære virkemidler. Ytre trusler aktiverer i størst grad grensestyrkene og forsvarsstyrkene. Derfor vil jeg i fremstillingen konsentrere meg om disse styrkekategoriene.¹ Tilslutt vil jeg konkludere med de viktigste funnene fra analysen hvor jeg gjør rede for de mest sentrale forskjellene og likhetene mellom de to statene.

¹ Tadsjikiske styrker med militær struktur er; forsvarsstyrkene underordnet forsvarsministeriet, grensestyrkene underordnet det sentrale gensedirektoratet, innenriksministeriets spesialstyrker, sikkerhetskomiteens etterretningsavdeling, ministeriet for krisesituasjoners paramilitære styrker, den nasjonale garden, tollvesenet og styrkene til byrået for narkotikakontroll (AKN) (Belarmy, 2008). Den turkmenske militære doktrinen (punkt 16) spesifiserer at nasjonale styrker som sørger for Turkmenistans militær sikkerhet er; forsvarsstyrkene, grensestyrkene, interne troppene til innenriksministeriet, troppene til sikkerhetsministeriet (Vojennaja doktrina nezavisimogo, 2009).

2 Håndtering av sikkerhetspolitiske utfordringer i Tadsjikistan

2.1 Situasjonen rundt Tadsjikistan

I kjølvannet av oppløsningen av Sovjetunionen ble Tadsjikistan selvstendig stat i 1991. Etter selvstendigheten ble landet kastet ut i en borgerkrig som endte med signeringen av en fredsavtale i 1997. Tadsjikistan arvet ingen av de sovjetiske militære styrkene og har derfor bygget opp sine militære styrker fra bunnen av. I denne prosessen har landet mottatt ekstern støtte, særlig fra Russland. Russland stod også for grensekontrollen frem til 2005 da tadsjikiske styrker tok over.

Tadsjikistan legger stor vekt på multilaterale forbindelser og medlemskap i organisasjoner, noe jeg vil vie stor oppmerksomhet til i dette kapittelet. Tadsjikistan er medlem av sentrale sikkerhetsorganisasjoner som FN, Organisasjon for samarbeid og sikkerhet i Europa (OSSE), Partnerskap for fred (PfP)², Samveldet av uavhengige stater (SUS) med Den kollektive sikkerhetsavtalen (CSTO)³ og Shanghai samarbeidsorganisasjon (SCO)⁴.

Geografisk grenser Tadsjikistan til Usbekistan i vest, Kirgisistan i nord, Kina i øst og Afghanistan i sør (figur 1). Landet har følgelig ingen direkte tilgang til hav, og må støtte seg på transitstater for tilgang til verdensmarkedet. En stor del av narkotikatrafikken fra Afghanistan går gjennom Tadsjikistan.

Det fjellrike landet er det fattigste i Sentral-Asia, men er likevel rikt på vannressurser. De mange tadsjikiske elvene samles i to elvesystemer. Amu Darya renner langs grensen mellom Tadsjikistan og Afghanistan for så å renne mellom Turkmenistan og Usbekistan før den ender opp i Aralsjøen (figur 1). Syr Darya renner gjennom Kirgisistan, Tadsjikistan, Usbekistan og Kasakhstan før den ender opp i Aralsjøen. Som følge av høyt forbruk av vann langs elvesystemene er Aralsjøen i ferd med å tørke opp, og det eksisterer uenigheter og skiftende avtaler rundt retten til vann mellom statene som har tilgang til elvesystemene.

Den etniske sammensetningen i grenseområdene er fragmentert. Det finnes blant annet usbekiske bosetninger i Ferganadalen i nordlige Tadsjikistan mot grensen til Usbekistan. Den mest tallrike folkegruppen i det nordlige Afghanistan er etniske tadsjikere, noe som gir grunnlag for lettere utveksling på tvers av grensen på grunn av og brorskapsbånd.

² Jeg velger i det videre å bruke forkortelsen for den engelske oversettelsen som er PfP (Partnership for Peace).

³ Jeg velger i det videre å bruke forkortelsen for den engelske oversettelsen som er CSTO (Collective Security Treaty Organisation)

⁴ Jeg velger i det videre å bruke forkortelsen for den engelske oversettelsen som er SCO (Shanghai Cooperation Organisation)

Det har hersket uenighet rundt grenseoppgangen til samtlige av nabostatene untatt Afghanistan. Resultatene av forhandlinger har vært varierende. Grensen til Kina har for øvrig blitt satt (Blank, 2011).

2.2 Aktører i tadsjikisk sikkerhetspolitikk

Flere aktører former tadsjikisk sikkerhetspolitikk.

Presidenten Emomali Rakhmon fastsetter den prinsipielle retningen innen sikkerhetspolitikk.⁵ Presidenten deltar ofte i FNs generalforsamlinger samt på fagmøter, som blant annet vannfora, og i møter med samarbeidspartnere. Rakhmon har vært Tadsjikistans president siden 1992.⁶

Sikkerhetsrådet fungerer som et rådgivende organ for presidenten i arbeidet med nasjonal sikkerhet.⁷ Sekretæren i sikkerhetsrådet har siden 1997 vært Amirkul Azimov. Azimov ble i januar 2012 avløst av Abdurakhim Kakhkharov, tidligere assisterende innenriksminister.

Den statlige komiteen for nasjonal sikkerhet (GKNB) er en videreføring av det sovjetiske KGB. Den sittende formannen Sajmumin Jatimov har fungert i stillingen siden september 2010, da Khajriddin Abdurakhimov ble avsatt. Abdurakhimov hadde hatt stillingen siden 1999.⁸ Formannen i GKNB uttaler seg hyppigere om sikkerhetsrelaterte saker enn sekretæren i sikkerhetsrådet.

Det sentrale grensedirektoratet underlagt GKNB uttaler seg ofte i media. Den sittende sjefen er Sjorali Mirzo.

Byrået for narkotikakontroll (AKN) kommer med uttalelser om grensekontroll. AKN er direkte underlagt presidenten. Den sittende direktøren er Rustam Nazarov.

Den tadsjikiske statsministeren er Akil Akilov, som har hatt stillingen siden 1999.

Statsministeren uttaler seg på vegne av Tadsjikistan, blant annet under FNs generalforsamling og i media.

I det tadsjikiske utenriksministeriet er utenriksministeren for tiden Khamrokhon Zarifi. Zarifi har hatt stillingen siden desember 2006. Han tok over etter Talbak Nazarov som var utenriksminister fra 1994. Utenriksministeren uttaler seg på vegne av Tadsjikistan i internasjonale fora, i møte med samarbeidspartnere og i media.

⁵ Presidentens autoritetsområder er spesifisert i grunnlovens artikkel 69 (Constitution of the Republic of Tajikistan, 2003) og sikkerhetslovens artikkel 10 (O bezopasnosti, 2011).

⁶ Presidenten endret i 2007 sitt navn fra Emomali Rakhmonov til Emomali Rakhmon (Lenta.ru, 2007).

⁷ Sikkerhetsrådets autoritetsområder er spesifisert i sikkerhetslovens artikkel 29 (O bezopasnosti, 2011).

⁸ GKNB var et ministerium fra 1995 til midten av 2000-tallet, da det ble omgjort til komité.

I det tadsjikiske forsvarsministeriet er forsvarsministeren for tiden General Sjorali Khajrullojev. Khajrullojev har hatt stillingen siden 1995. Han uttaler seg om forsvarssaker i media og deltar på multilaterale forsvarsministtermøter.

Det tadsjikiske parlamentet (*Madzjlisi Oli*) har hovedansvaret for utarbeidelse og publisering av sikkerhetslover.⁹ Underhusets (*Madzjlisi Namojandagon*) ordstyrer har siden 2000 vært Sajdullo Khajrullojev. Overhusets (*Madzjlisi Milli*) ordstyrer har i samme tidsrom vært Makhmadsaid Ubajdullajev som også innehar stillingen som borgermester i Dusjanbe og refereres til som en velkjent forretningsmann (Asia Views, 2010; Marat, 2006). I følge media er Ubajdullajev en av Tadsjikistans mektigste personer (BBC News, 2001).

Den faste tadsjikiske representanten i FN er Sirodzjidin Aslov. Han overtok etter Rasjid Alimov i 2005. Representanten uttaler seg på vegne av Tadsjikistan under FNs generalforsamling.

Den faste representanten for Tadsjikistan i OSSE er også å finne ved den tadsjikiske ambassaden i Wien. Representanten er Nuriddin Sjamsov. Han uttaler seg på vegne av Tadsjikistan for det permanente rådet i OSSE.

2.3 Ytre sikkerhetspolitiske utfordringer

Tadsjikisk definisjon av sikkerhetstrusler

I sikkerhetslovens artikkel 1 defineres sikkerhetstrusler som forhold, prosesser og faktorer som hindrer eller skaper problemer for realisering av nasjonale interesser innen politiske, økonomiske, sosiale og andre behov (O bezopasnosti, 2011). Dette er en vid definisjon av sikkerhetstrusler, men helt i tråd med den internasjonale trenden. Den internasjonale trenden er å inkludere mer enn reint militære trusler som stort sett var sikkerhetspolitikkenes fokusområde under den kalde krigen. Politiske, økonomiske og sosiale forhold defineres nå ofte som trusler som direkte eller indirekte kan true et lands sikkerhet (Glad, [u.å.]).

Generelt fremstår målet om indre stabilitet som grunnleggende for Tadsjikistan, noe som også påvirker hva som blir oppfattet som ytre trusler.

Nasjonale lover om sikkerhetstrusler

Både den tadsjikiske grunnloven (Constitution of the Republic of Tajikistan, 2003) og sikkerhetsloven (O bezopasnosti, 2011) omtaler nasjonal sikkerhet på et generelt nivå. Dokumentene skisserer en defensiv tilnærming til trusler hvor målet er reint selvforsvar av

⁹ Parlamentets autoritetsområde er spesifisert i grunnlovens artikkel 55-57 (Constitution of the Republic of Tajikistan, 2003) og den tadsjikiske sikkerhetslovens artikkel 11 (O bezopasnosti, 2011).

statens nasjonale interesser. Ingen land eller organisasjoner blir utpekt som spesielt truende. Dokumentene nevner ytre trusler som krenking av statens grenser¹⁰ og agitasjon for å skape indre splittelse¹¹. Økonomisk sikkerhet blir også fremhevet, som å sikre ressurs- og energitilgang og unngå økonomisk isolasjon.¹²

Sikkerhetsloven (artikkel 6) skiller ikke mellom indre og ytre trusler. Listede trusler som kan tenkes å være ytre er organisert kriminalitet, ulovlig våpen og narkotikaaktivitet, bruk av makt og aggresjon mot Tadsjikistan, etterretning, villedning, terrorisme, ekstremisme, intensjonelle endringer av miljøet og skade på landets økonomiske sikkerhet.

Den militære doktrinen (Vojennaja doktrina Respubliki Tadzjikistan, 2005) har et like bredt perspektiv på mulige militære farer som sikkerhetsloven har på sikkerhetstrusler. Doktrinen (Kap 2, Pkt 2) spesifiserer at det som i dag manifesterer seg som militære farer er internasjonal terrorisme, religiøs ekstremisme, narkotikatrafikk og ulovlig migrasjon, og at disse farene har størst potensial for å lede til væpnede konflikter og lokale kriger. Doktrinen (Kap 3, pkt 1) peker også på grensekonflikter som en spesiell type væpnet konflikt. Doktrinen navngir for øvrig ingen land eller organisasjoner som spesielt bekymringsverdig.

Hva tadsjikiske aktører sier om sikkerhetstrusler

Det som blir fremmet som bekymringer av tadsjikiske aktører i internasjonale fora blir også omtalt som trusler i lovverket. Retorikken fra tadsjikiske representanter spesifiserer, som jeg i det videre skal vise, at de aktuelle truslene kommer fra to stater. Den ene staten er Afghanistan, hvor trusselen ikke er staten som sådan, men forhold som har sitt utspring i staten, så som internasjonal terrorisme, ekstremisme, ulovlig narkotikatrafikk og organisert kriminalitet. Den andre staten er Usbekistan der trusselen er direkte statsrettet. Usbekiske interesser fremstilles å stride mot tadsjikiske interesser hva gjelder vannressurser og uavklarte grenser. I tillegg uttrykkes bekymringer rundt usbekisk obstruksjon av varetransitt. Disse truslene blir imidlertid ikke fremhevet som tydelige militære farer. Dette gjenspeiles seg også i strategien, som legger vekt på diplomati for å håndtere uenigheter med Usbekistan.

Vann- og energikonflikt

¹⁰ Grunnlovens artikkel 7 fokuserer på territoriell integritet og spesifiserer at "The territory of Tajikistan shall be indivisible and inviolable". Sikkerhetslovens artikkel 5 som lister nasjonale interesser og artikkel 6 som lister sikkerhetstrusler understreker også statsgrensens ukrenkelighet.

¹¹ Forbud mot agitasjon for å skape indre splittelse er spesifisert i grunnlovens artikkel 7, 8 og 11, men statens enhetlighet er spesifisert i artikkel 1. Sikkerhetsloven spesifiserer forbud mot slik agitasjon i artikkel 20 om samfunnssikkerhet.

Vannkonflikten er en kamp om rettigheter til ferskvann som kommer fra det rikholdige systemet av elver i Sentral-Asia. Under Sovjettiden var bruken av vann regulert fra sentralt hold. Etter oppløsningen er regulering av vannforsyningen blitt et mellomstatlig anliggende. En storstilt utbygging av irrigasjonsanlegg og annen bruk av vannressursene har funnet sted, noe som spesielt har fått konsekvenser for landene lenger nede langs elveløpene når elvene renner tørre. Vannstriden mellom Usbekistan og Tadsjikistan har tilspisset seg. Tadsjikistan er avhengig av tilførsel av kraft og karbonenergi fra Usbekistan, mens Usbekistan er avhengig av vann til bomullsmarkene, vann som kommer fra elver fra Tadsjikisk territorium. Tadsjikistan har mål om energiavhengighet og satser på en storstilt oppdemming av elveløp og utbygging av vannkraft. Særlig er byggingen av det massive Rogunkraftverket blitt en fanesak.¹³ Usbekistan er på sin side bekymret for vanntilførselen, og da særlig på våren når bomullsmarkene skal vannes. Kraftverkenes vannreservoar fylles da normalt opp og slipper gjennom begrensede mengder vann. Utenriksminister Zarifi benekter imidlertid de usbekiske bekymringene som reelle (Saadi & Nabiyeva, 2010).

President Rakhmon uttrykker tydelig misnøye med dagens vannreguleringer. Han åpnet en ministerkonferanse om regionalt økonomisk samarbeid med å si at "Today we observe uneven and unpractical use of water resources in the region." (CAREC, 2007). Tadsjikiske representanter kommer alltid inn på vandebatten under generalforsamlingene i FN.¹⁴ Retorikken i vannkonflikten har gradvis blitt skarpere. Rettigheter til vann blir etter hvert brukt som argument i kampen for utvikling. Under generalforsamlingen i 2006 sa daværende utenriksminister Nazarov at Tadsjikistan har en naturlig rett til å bruke vann, da dette er nødvendig om landet skal nå FNs "Millennium Development Goals" (MDG) om en bærekraftig utvikling (UN General Assembly, 2006a).¹⁵ Kraftutbygging har etter hvert fremstått som stridens kjerne i kampen om utvikling og har fått betydelig plass i tadsjikiske taler under FNs generalforsamlinger fra og med 2007. Rettighetene til vann blir ekvivalent med rettighetene til kraftutbygging. Tadsjikistans faste representant i FN, Aslov, påpekte i 2007 at en bærekraftig

¹² Økonomisk sikkerhet er behandlet i sikkerhetslovens artikkel 18, samt at det er listet under artikkel 5 om nasjonale interesser og artikkel 6 om sikkerhetstrusler. Artikkel 19 som omhandler sikker tilgang til mat er i stor grad underforstått med en tilstrekkelig økonomisk situasjon for landet.

¹³ Rogun er et vannkraftprosjekt som ble påbegynt av Sovjetunionen i 1976. Prosjektet innebærer byggingen av en massiv dam med tilhørende kraftverk i Vaksh-elven, som renner via grensen til Afghanistan, gjennom Usbekistan og ender opp i Uralsjøen. Den opprinnelige utbyggingen ble skrinlagt etter en flom i 1993, som ødela den foreløpige konstruksjonen, samt på grunn av borgerkrigen i Tadsjikistan. Usbekistan er bekymret for konsekvenser for vanntilførselen til usbekisk jordbruk, samt miljømessige utfordringer og katastrofer (Eshchanov, Stultjes, Salaev, & Eshchanov, 2011).

¹⁴ Vann blir tatt opp under samtlige generalforsamlinger på 2000-tallet, fra 2000 til 2011.

¹⁵ Millennium Development Goals (MDG) er utviklingsmål satt av FN for blant annet å bekjempe fattigdom, stoppe spredning av HIV/AIDS, utdanningsmål etc (UN, [u.å.]).

utvikling og oppnåelse av MDG er avhengig av vannkraftressursene (UN General Assembly, 2007a). Rakhmon fremholdt også dette under en vannkonferanse i 2010 da han hevdet at retten til vann hviler på at vannressursene er basisen for landets utvikling innen fattigdomsbekjemping, helse, utdanning, energitilgang med mer (International Conference on Water, 2010).

President Rakhmon sa i sine siste retningslinjer til *Madzjlisi Oli* om intern- og utenrikspolitikk at effektiv utnytting av vannressursene betyr sikker utvikling som igjen er jobbskapende og løser sosiale problemer. Videre skal de strategiske retningene for den offentlige politikken blant annet være å sikre energiuavhengighet (Rakhmon, 2011). Energiuavhengighet blir med dette fremstilt som et viktig grunnlag for landets økonomiske utvikling.

I følge media er reklameplakater med slagord som "Rogun-a matter of life and death" og "Rogun-the light at the end of the dark tunnel" spredt rundt i den tadsjikiske hovedstaden (Mashrab, 2012). Den enorme reklamekampanjen kommer i etterkant av to vintre som har vært sterkt preget av strømmangel. Den interne lovnaden om utbedringer i energisituasjonen sammen med den intense lobbyvirksomheten på den internasjonale arenaen for vannkraftutbygging har trolig gjort at vannkraftutbygging og særlig utbygging av Rogunkraftverket har blitt tillagt sikkerhetspolitisk betydning (Eshchanov, et al., 2011).

Utenriksminister Talbak Nazarov påpekte under FNs generalforsamling i 2005 at "It is not a secret that even today water often causes political tension in the relations between states." (UN General Assembly, 2005a). For Tadsjikistan er spenningen forårsaket av usbekiske protester mot vannkraftutbyggingen, noe som en pressemelding fra den tadsjikiske ambassaden i Moskva fra mars 2012 også påpeker (Chorshanbiyev, 2012; Saadi & Nabiyeva, 2010).

Usbekiske transittblokader

Innflettet i spenningsforholdet mellom Tadsjikistan og Usbekistan er også en blokadetrussel i forhold til transitt over usbekisk territorium. Viktigheten av handelsflyt, herunder transportflyt har blitt understreket ved gjentatte anledninger både i FN og OSSE.¹⁶ Det har også blitt påpekt at Tadsjikistan er avhengig av transittland for handel på verdensmarkedet (UN General Assembly, 2003, 2007a). Under FNs generalforsamling i 2010 samt i sine retningslinjer til *Madzjlisi Oli* understreket president Rakhmon at å unngå samferdselsisolasjon er et viktig strategisk mål for landet (Rakhmon, 2011; UN General Assembly, 2010b). Utenriksminister Zarifi uttrykte for FN i 2011 at et av Tadsjikistans hovedmål innen utvikling er å overvinne transport- og

¹⁶ Viktigheten av et smidig handelssystem blir tatt opp under samtlige av FNs Generalforsamlinger fra og med 2002.

kommunikasjonsisolasjon (UN General Assembly, 2011b). Arbeidet med å nå landets ”Millennium Development Goals” (MDG) har blitt brukt som utviklingsargument.¹⁷

I forbindelse med at Usbekistan i 2010 holdt tilbake store kvantum tadsjikisk godslast hevdet President Rakhmon at blokaden oppfattes som obstruksjon av vannkraftutbygging og at den undergraver landets stabilitet og utvikling (UN General Assembly, 2010b). Utenriksminister Zarifi uttalte ovenfor OSSE at vi her har å gjøre med en virkelig konfliktsituasjon, og at han frykter en humanitær katastrofe som følge av blokaden (OSCE Permanent Council, 2010a). Transittblokadene blir således gitt sikkerhetspolitisk betydning. Saken ble klaget frem både for FN, OSSE og EU (OSCE Permanent Council, 2010d; The Times of Central Asia, 2011). Hindringer i togtrafikken forstærket likevel. I november 2011 ble også en jernbanebro på usbekisk territorium ødelagt, ifølge usbekiske myndigheter som et resultat av en terrorhandling. Tadsjikistans ambassade i Moskva hevdet i mars 2012 at Usbekistan var i ferd med å rive ned jernbanen og at det sydlige Tadsjikistan derfor risikerer å bli avkuttet fra det internasjonale jernbanenettet (Business News Europe, 2012). Alle jernbaneforbindelser til Tadsjikistan er via Usbekistan. 1. mars 2012 stoppet Usbekistan i tillegg gassleveransen til Tadsjikistan. Usbekistan nektet også bruk av nettverket til å overføre turkmensk gass.¹⁸ Tadsjikistan har hevdet at jernbaneblokader og stans i gassleveransen er i ferd med å føre landet inn i en humanitær krise (Chorshanbiyev, 2012).

Grensekonflikter med Usbekistan

Uavklarte grenser finnes i forhold til alle nabostatene bortsett fra Afghanistan og trolig også Kina, hvor enighet ifølge media har funnet sted (Sodiqov, 2011b). Grensesaker har derimot ikke blitt reist av Tadsjikistan under FNs generalforsamlinger på 2000-tallet. Jeg har heller ikke funnet at det har blitt tatt opp i OSSE. Presidenten nevnte det heller ikke i sine siste retningslinjer til *Madzjlisi Oli*. Tadsjikistan pekte imidlertid på dette som et problem i flere pressemeldinger som lister koordineringsproblemer med Usbekistan (Chorshanbiyev, 2012; Tajik Embassy to Austria, 2009). Uavklarte grenser mot Usbekistan oppfattes med andre ord som et problem.

Det gjenstår fire grensesektorer mellom Usbekistan og Tadsjikistan som det hersker uenighet rundt (Akhmadov, 2009). Grenseområdet i Ferganadalen fremstår som spesielt problematisk. Dalen er et etnisk lappeteppe som ikke er sammenfaller med formelle statsgrenser. Uroligheter preger dalen, og på grunn av ustabilitet i Tadsjikistan og Kirgisistan har Usbekistan iverksatt

¹⁷ Arbeidet med MDG er brukt som argument for å sikre utvikling i samtlige av FNs generalforsamlinger fra og med 2005, da MDG for første gang var satt.

tiltak for å beskytte seg mot ringvirkningene. Militarisering og strengere grensekontroll er resultatet (Melvin, 2010; Slim, 2002). Tadsjikistan har også i en pressemelding klaget over at Usbekistan har stengt 14 av 16 grensekryssninger (Majidov, 2012). I april 2012 hevdet det tadsjikiske utenriksministeriet at Usbekistan forsøker på berøving av tadsjikisk territorium, da de krever å få overført eierskapet til Farkad-dammen (Veracity now, 2012). Farkad-dammen ligger på Tadsjikisk side av den formelle grensen i Ferganadalen. Det tilhørende kraftverket ligger på Usbekisk side og eies av usbekiske myndigheter. Mediekilder rapportert også om større troppeansamlinger på Usbekisk side av grensen (Veracity now, 2012). Trusselen blir i så måte fare for grensekrenkende maktbruk mot Tadsjikistan.

Internasjonal terrorisme, ekstremisme, ulovlig narkotikatrafikk og internasjonal organisert kriminalitet

President Rakhmon sa i sine siste retningslinjer til *Madzjlisi Oli* at internasjonal terrorisme, ekstremisme, internasjonal organisert kriminalitet og spesielt ulovlig narkotikatrafikk er globale utfordringer samtidig som de er en sikkerhetsrisiko for Tadsjikistan (Rakhmon, 2011). Ustabilitet i Afghanistan har blitt fremstilt som en forsterker av disse truslene. Presidenten understrekte at "...security and stability in this brotherly country is necessary for Central Asia, particularly for Tajikistan as much as the air we breath..." (Rakhmon, 2011). Både den tidligere sekretæren i sikkerhetsrådet, Azimov, samt den tidligere formannen i sikkerhetskomiteen, Abdurakhimov, har ved flere anledninger påpekt at utfordringene fra Afghanistan er trusler mot indre stabilitet i Tadsjikistan og for hele den sentralasiatiske regionen (Gridneva & Zhukov, 2002) (Gridneva, 2006b). Alvoret bak truslene fra Afghanistan har blitt fremmet av Tadsjikistan under samtlige av FNs generalforsamlinger på 2000-tallet, også før 11. september 2001 og det enorme vestlige fokuset i området (UN General Assembly, 2000).

Presidenten har ofte benyttet sterke ord for å understreke alvoret i truslene fra Afghanistan. Ifølge media skal presidenten ha krevd at NATO, når de trekker ut av Afghanistan i 2014, styrker den tadsjikiske grensen for å hindre at "pesten" vandrer fra Afghanistan til Sentral-Asia. "Pesten" er terrorisme, ekstremisme og narkotikatrafikk (Victoria Panfilova, 2010). Den militære doktrinen (Kap 2, Pkt 2) uthever også disse truslene som spesielt overhengende (Vojennaja doktrina Respubliki Tadzjikistan, 2005). Alvoret i truslene har også økt de siste årene, og militær terminologi blir brukt for å understreke dette. Utenriksminister Zarifi uttalte i et møte med det permanente rådet i OSSE i 2011 at Afghanistan betraktes som den tadsjikiske fronten (OSCE

¹⁸ Usbekistan hevder at grunnen for å nekte Tadsjikistan transitt av Turkmensk gass er at rørledningsnettverket er av dårlig kvalitet (Uzbekistan Newswire, 2012).

Permanent Council, 2011). Under en utenriksministerkonferanse i OSSE senere det samme året samt under et møte i CSTO i desember 2011 uttrykte Zarifi spesiell bekymring for denne fronten etter 2014, da NATO trekker ut sine styrker (OSCE, 2011). Denne bekymringen har også president Rakhmon uttrykt (Victoria Panfilova, 2010).

President Rakhmon har i sine taler i FN uthevet terrorisme og ulovlig narkotikatrafikk som særlige utfordringer (UN General Assembly, 2003, 2008b, 2009a, 2010b). Han har også vist til at truslene fra narkotika og terrorisme henger sammen, da terrorisme er avhengig av å finansiere seg på narkotikahandel, herunder narkotika fra Afghanistan (UN General Assembly, 2010b). Narkotika blir således den mest grunnleggende trusselen.

Presidenten har omtalt narkotikatrusselen i kraftige ordelag. Han har ved flere anledninger referert til narkotika som "white death" (UN General Assembly, 2003, 2010b). Tadsjikistans faste representant i FN, Alimov, har også brukt dette uttrykket (UN General Assembly, 2001a). Rakhmon har beskrevet narkotikaproblemet som en utfordring på høyde med internasjonal terrorisme (Gridneva, 2006a). Han har også påpekt at Tadsjikistan er rangert som nummer en i Sentral-Asia og som fire i verden av land med mest narkotikabeslag (UN General Assembly, 2009a).

Direktøren for Byrået for narkotikakontroll, Nazarov, satte allerede i 2002 lys på et av problemene med den ulovlige narkotikatrafikken. "Tajikistan has several thousand drug addicts, and the number keeps growing, threatening the genetic foundation of the Tajik nation. Tajikistan itself is not a major producer of drugs, but the geographical closeness of Afghanistan aggravates the situation." (Zhukov & Gridneva, 2002). Nazarov sa i 2006 at problemet med stoffmisbruk har oppstått i løpet av ti år, og henger sammen med økning i smugleraktiviteten. Samtidig påpekte han at HIV problematikken har eksplodert, på grunn av intravenøs injeksjon av heroin (Kalinichenko, 2006).

Forholdet mellom narkotikatrafikk og korrupsjon blant sikkerhetsstyrkene fremstår også som et problem. I februar 2012 uttrykte presidenten stor frustrasjon over at høyere offiserer er involvert i narkotikatrafikken (Sodiqov, 2012c). Nazarov bekreftet under en pressekonferanse i januar 2012 at alle grupper som driver organisert kriminalitet er beskyttet av personer i offisielle stillinger (Avesta Information Agency, 2012a).

Utenriksminister Nazarov presiserte under FNs generalforsamling i 2002 at terrorisme er den ekstreme formen for ekstremisme, og at ekstremisme igjen er et resultat av sosial spenning (UN General Assembly, 2002a). Av dette følger at om sosial spenning ikke blir håndtert, kan

resultatet bli uro og fremvekst av ekstremisme og terrorisme. Den tadsjikiske sikkerhetsloven (artikkel 6) fremstiller forøvrig sosial spenning som ”A complication of the socio-political situation, reflected in the interethnic and interreligious conflict, riots, unauthorized meetings, rallies, marches, demonstrations and illegal strikes.” (O bezopasnosti, 2011).

Forverring i den interne sikkerhetssituasjonen i Tadsjikistan i 2010 ble fra offisielt hold fremstilt som et resultat av påvirkning fra Afghanistan (Abdurasulov, 2010). Ifølge tadsjikiske myndigheter rømte 25 al-Qaida tilsluttede fanger 23. august. I ettertid ble en politistasjon angrepet av en selvmordsbomber og en bombe eksploderte i et diskotek med noen døde og flere sårede som resultat. Under en operasjon for å innhente fangene ble en militærkonvoi angrepet og minst 28 soldater drept og flere såret (McGregor, 2010). En talsmann fra det tadsjikiske forsvarministeriet hevdet at statsborgere fra Pakistan, Afghanistan, Tsjetsjenia og Russland deltok i angrepet, og at terroristene ønsket å gjøre Tadsjikistan til en arena for sin dødbringende krig ved å samle radikale undergrunnsgrupper rundt seg (Arab times, 2010). Etter en serie sammenstøt mellom Taliban og tadsjikiske grensestyrker i det samme tidsrommet, sa en talsmann for de tadsjikiske grensestyrkene at det faktum at Taliban har styrket sin posisjon i Nord-Afghanistan er en trussel for Tadsjikistan (Abdurasulov, 2010).

2.4 Strategi for å håndtere ytre sikkerhetspolitiske utfordringer

Tadsjikisk definisjon av sikkerhetsstrategi

Sikkerhetsstrategi blir i sikkerhetslovens artikkel 1 definert som en forent statspolicy innen sikkerhet gjennom økonomiske, politiske, organisatoriske og andre tiltak som er passende mot trusler ovenfor vitale interesser til mennesket, samfunnet og staten (O bezopasnosti, 2011). Mitt siktemål nå er å belyse hvordan tadsjikiske aktører definerer strategien som skal håndtere truslene identifisert i trinn 1.

Nasjonale lover og hva aktører sier om sikkerhetsstrategi generelt

Det som står frem som overordnet sikkerhetsstrategi er vektlegging av tadsjikisk deltakelse i internasjonale organisasjoner. Diplomati er også det foretrukne virkemidlet. Dette er befestet i grunnloven (artikkel 11):

Implementing a peaceful [peaceful] policy Tajikistan shall respect the sovereignty and independence of other states of the world and determine its foreign policy on the basis of international norms. Agitation of war shall be prohibited. Following the supreme interests of the people, Tajikistan shall join the commonwealth and other international organizations and as well as sessions from them, to establish relations with foreign countries (Constitution of the Republic of Tajikistan, 2003).

I presidentens siste retningslinjer til *Madzjlisi Oli* sa han at Tadsjikistan skal være en sterk tilhenger av konstruktivt diplomati. Staten skal føre en "open doors" policy som skal vise landets villighet til et virkningsfullt samarbeid med samtlige internasjonale organisasjoner og land (Rakhmon, 2011). Samarbeid med andre stater skal med andre ord gi sikkerhet, og internasjonale organisasjoner skal utnyttes for å sikre at samarbeid finner sted. Den militære doktrinen (kapittel 2, punkt 1) spesifiserer også at bruk av politiske, diplomatiske og ikke-militære midler skal prioriteres. Doktrinen varsler på den andre side at om nødvendig vil alle kapabiliteter nyttes for å forsvare Tadsjikistans vitale interesser. Doktrinene (kapittel 3) uttrykker videre at Tadsjikistan er villig til å føre krig i den hensikt å hindre aggresjon, så lenge dette er i tråd med internasjonal lov. Doktrinen (kapittel 3, pkt 2) understreker også at militærmakten må være trenet og utrustet for en troverdig beskyttelse mot aktuelle trusler (Vojennaja doktrina Respubliki Tadzjikistan, 2005).

Doktrinen (kapittel 2) spesifiserer at militær makt også er viktig i kollektivt øyemed, og at de regionale ordningene SUS, CSTO og SCO skal utvikles. SUS har kun en konsulterende funksjon innen sikkerhet, gjennom forskjellige minister- og fagmøter.¹⁹ CSTO er derimot en kollektiv forsvarsallianse som jobber for å styrke fred og internasjonal og regional sikkerhet og stabilitet, herunder kjempe mot internasjonal terrorisme, ekstremisme og ulovlig narkotikavirksomhet (CSTO, 2002).²⁰ Til dette formålet har CSTO en kollektiv hurtig reaksjonsstyrke, KSOR.²¹ SCO legger spesielt vekt på samarbeid om å håndtere globale problemer, og da spesielt terrorisme, separatisme og ekstremisme og i noen grad også ulovlig narkotikasmugling og internasjonal kriminalitet (SCO, 2011).²² Den tadsjikiske forsvarsmakten er svak sammenlignet med andre regionale makter. Den militære doktrinen (kapittel 3, punkt 3) erkjenner at landets begrensede økonomiske ressurser ikke er tilstrekkelig til en massiv oppbygging av nasjonalt forsvar, og alliansetilknytning vil derfor sikre det mest effektive forsvar av Tadsjikistan.

Strategi i vann- og energikonflikten

President Rakhmon sa i sin tale under et internasjonalt vannforum i 2009 at vanndiplomati burde være hovedinstrumentet i vannkonflikter (World Water Forum, 2009). I sine siste retningslinjer til *Madzjlisi Oli* understrekte han også at "cooperation!" er nøkkelen til løsning av regionale

¹⁹ Medlemsstater i SUS er Tadsjikistan, Usbekistan, Kirgisistan, Kasakhstan, Russland, Hviterussland, Armenia, Aserbajdsjan og Moldova. Turkmenistan er assosiert medlem, og Ukraina deltar uten å være medlem.

²⁰ Medlemsstater i CSTO er Tadsjikistan, Usbekistan, Kirgisistan, Kasakhstan, Russland, Hviterussland og Armenia.

²¹ KSOR har en egen hurtig reaksjonsstyrke i den sentralasiatiske regionen (KSBR TsAR). KSBR TsAR består av 10 bataljoner på til sammen 4000 mann (BBC Monitoring, 2011).

vann- og energiutfordringer. Han fremholdt videre Tadsjikistans utenrikspolitikk skal vise landets villighet til solid samarbeid med samtlige land og internasjonale organisasjoner, også referert til som "open doors" policy (Rakhmon, 2011). En strategi som søker samarbeid med Usbekistan om å finne ordninger som kan gagne begge stater rundt bruk av vannressurser er en naturlig følge av presidentens resonnement.

Bruk av internasjonale organisasjoner for å fremme samarbeid blir understreket. Presidenten har i den forbindelse omtalt SCO som den viktigste regionale organisasjonen ettersom SCO har lang erfaring i å løse regionale tvister. Presidenten har samtidig nevnt at også samarbeidet med SUS, OSSE og FN skal styrkes og utnyttes (Rakhmon, 2011). Den tadsjikiske utenriksministeren Khamrokhon Zarifi uttalte i 2011 at Tadsjikistan ønsker å gjøre maksimal bruk av bilaterale forbindelser med EU for å sikre investeringer innen vannforvaltning og energiutbygging (Zarifi, 2011). Dette tolker jeg dit hen at Tadsjikistan ønsker å søke støtte hos EU for sin sak i vannstriden ettersom også EU stiller seg positiv til vannkraftutbygging. Presidenten fremhevet i sine retningslinjer til *Madzjlisi Oli* Russlands rolle under byggingen av "Sangtuda-1"-kraftverket som det største samarbeidsprosjektet i Tadsjikistans historie som selvstendig stat (Rakhmon, 2011). Det kan tolkes dit hen at Tadsjikistan har ambisjoner om å søke støtte også fra Russland i vannstriden.

Ingen dokumenter eller uttalelser tyder på at Tadsjikistan vurderer å nytte militærmakt på en offensiv måte for å få gjennomslag for sine vital vann- og energiinteresser.

Strategi mot usbekiske transittblokader

Utenriksminister Zarifi har påpekt at Tadsjikistan vil søke støtte hos EU for transport og kommunikasjon som landet søker støtte hos EU for vannkraft og vannforvaltning (Zarifi, 2011). Bortsett fra dette er det sparsommelig med uttalelser som spesifiserer direkte hvilken strategi som skal nyttes for å håndtere usbekiske blokader. Men presidenten har som sagt spesifisert at regionale og internasjonale organisasjoner skal benyttes for å løse regionale saker (Rakhmon, 2011). Transittblokaden er en regional sak, og diplomati blir derfor i henhold til den overordnede strategien det naturlige valget for å håndtere denne trusselen. President Rakhmon understrekte også i sine retningslinjer til *Madzjlisi Oli* at konstruktivt samarbeid med de nære naboene er av overordnet nødvendighet (Rakhmon, 2011).

²² Medlemsstater i SCO er Tadsjikistan, Usbekistan, Kirgisistan, Kasakhstan, Russland og Kina. Stater med observatørstatus er India, Iran, Mongolia og Pakistan. Dialogpartnere er Hviterussland og Sri Lanka. Turkmenistan har gjestestatus.

Jeg har ikke funnet uttalelser som tyder på at Tadsjikistan har intensjoner om å bruke militære virkemidler for å løse opp blokaden. Det er samtidig også nedfelt i den tadsjikiske grunnloven (paragraf 11) at krigsagitasjon er forbudt.

Strategi i grensekonflikten med Usbekistan

Det naturlige valget av strategiske virkemidler for å håndtere uenighet med Usbekistan rundt statsgrenser blir, som i de to forgående tilfellene, valg av ikke-militære virkemidler.

Viseutenriksminister Nizomiddin Zohid annonserte i en pressekonferanse at tadsjikisk-usbekisk arbeid med demarkasjon skal tas opp igjen fra februar 2012 (Avesta Information Agency, 2012b). Dette viser at bilaterale forhandlinger er den foretrukne form for samarbeid i denne konflikten.

Det kan på langt nær utelukkes at Usbekistan gjør beslag på det som Tadsjikistan hevder er rettmessig tadsjikisk territorium, eksempelvis at Usbekistan tar kontroll over Farkhad dammen (Veracity now, 2012). I så fall trår retten til selvforsvar i kraft, og jeg har allerede vist at den militære doktrinen (kapittel 2) erkjenner at militær makt er viktig for å bevare statens territorielle integritet. Med denne erkjennelsen legger doktrinen også opp til militære reformer samt at den vektlegger Russland som strategisk partner, begge tiltak med tanke på å øke forsvarsevnen (Vojennaja doktrina Respubliki Tadzjikistan, 2005).

Strategisk partnerskap

President Rakhmon presiserte i sine retningslinjer til *Madzjlisi Oli* at Russland anses som landets strategiske partner (Rakhmon, 2011). Han sa dette også under et møte med den Russiske presidenten i september 2011 (Moscow Times, 2011). Utenriksminister Zarifi betonte likeledes dette under et møte med ansatte ved den tadsjikiske ambassaden i Moskva januar 2012 (Moscow Times, 2011).

Nødvendigheten av russisk militær støtte har ved gjentatte anledninger blitt understreket av den tadsjikiske forsvarministeren, Khajrullojev. Han har ved flere anledninger fremholdt Russlands rolle i å garantere fred og sikkerhet i den sentralasiatiske regionen (Gorupaj, 2010; Khajrullojev, 2005). Videre har han fremhevet Russland som den viktigste strategiske partneren innen militært og militærteknisk samarbeid. (Khajrullojev, 2005) Forsvarsministeren har også fremholdt Russlands uvurderlige hjelp med oppbyggingen av de tadsjikiske forsvarsstyrkene (Gorupaj, 2010). Han har presisert at nesten hele det tadsjikiske kommandosystemet består av senioroffiserer som er uteksaminert fra russiske militære skoler. (Khajrullojev, 2010). Videre har Khajrullojev påpekt at det tadsjikiske forsvaret stort sett er utrustet med russiske militært utstyr,

og at en videreføring av det militærtekniske samarbeidet vil derfor være naturlig (Gorupaj, 2010). Det strategiske partnerskapet skal altså gi større sikkerhet samt utruste de tadsjikiske forsvarsstyrkene.

Til tross for at Russland er fremhevet som Tadsjikistans strategiske partner, viser uttalelser at Tadsjikistan også søker andre samarbeidspartnere. I presidentens siste retningslinjer til *Madzjlisi Oli* understreket han viktigheten av å styrke båndene til Iran, Afghanistan, India, Pakistan, Tyrkia, Kina, USA og EU (Rakhmon, 2011). Med unntak av Afghanistan besitter samtlige av de nevnte statene betydelig makt, noe som gjør at de både kan virke som motvekt til Russland, og virke som ekstra sikkerhetsgarantist i tilfelle væpnet konflikt med Usbekistan.

Militære reformer

Den militære doktrinen av 2005 varslet om strukturelle endringer for å gjøre forsvarsstyrkene bedre i stand til å håndtere nye utfordringer. Doktrinen fokuserer på styrking av kamp- og mobiliseringsberedskapen. Landstyrkene skal prioriteres, og det skal opprettes en solid mobil styrke som kan brukes når situasjonen tilspisse seg. Den militære treningen skal fokusere på offensiv opptreden for å bekjempe inntrengere. Reservens beredskap skal opprettholdes ved hjelp av repetisjonsøvelser og forhåndslagring av kamputrustning (Vojennaja doktrina Respubliki Tadzjikistan, 2005). Doktrinen varsler ikke om endringer i størrelsen på forsvarsstyrkene. I 2010 sa forsvarminister Khajrullojev at reformprosessen fortsatt skal søke å øke kvaliteten på styrkenes kampberedskap og reaksjonsevne (Gorupaj, 2010). Sikkerhetsloven av 2011 (artikkel 21) skisserer også dette. Den sier samtidig at mobiliseringsberedskapen og ressursene skal bevares (O bezopasnosti, 2011, s. Art 21). Forsvarsminister Khajrullojev har samtidig påpekt at den tadsjikiske hærens viktigste funksjon er evnen til å føre kamper i fjellterreng (Gorupaj, 2010). De strukturelle endringene skal med andre ord gjøre forsvarsstyrkene bedre rustet til hurtig, smart (utnytte egne sterke sider og terreng) og slagkraftig håndtering av aktuelle utfordringer.

Tadsjikistan har ingen marine. De militære reformene tar ikke for seg omfattende reformer innen luftstyrkene som heller ikke har noen offensiv kampkapasitet. Forsvarsminister Khajrullojev har derimot presisert at Tadsjikistan prioriterer deltakelse i et felles SUS luftvernsystem (Khajrullojev, 2010; McDermott, 2009a).²³ Luftvernsystemet har som målsetning å sikre luftrommet til SUS. Usbekistan deltar ikke, men systemet kan ikke automatisk brukes mot Usbekistan da landet er medlem i SUS.

Den militære reformprosessen fokuserer også på indre disiplin. Presidenten sier blant annet at som et grunnlag må metodene for rekruttering være lovlige (McDermott, 2006). Den militære doktrinen (Kapittel 4, punkt 2) sier at så vel status og rykte som forholdene militært personell lever under skal forbedres (Vojennaja doktrina Respubliki Tadjikistan, 2005).

Forsvarsminister Khajrullojev har nylig også annonsert dramatiske endringer i teknisk utstyr da landet planlegger anskaffelser av ”ny og moderne teknologi” (Lenta.ru, 2012). Det foreligger ingen videre detaljer knyttet til tekniske reformer. Forsvarsministeren har ved flere anledninger påpekt at den tekniske standarden på forsvarsmateriellet er foreldet. Khajrullojev påpekte under et intervju i 2004 at hæren har store mangler innen moderne våpen og militært utstyr (Udmantsev, 2004). I 2005 viste han til en falmende og umoderne tekniske standard (Khajrullojev, 2005). Den militære doktrinen (Kapittel 3, pkt 6) erkjenner behovet for å koordinere utvikling av økonomisk, teknologisk og vitenskapelig potensial, energi- og kommunikasjonssystemer, operativt utstyr og samtrening (Vojennaja doktrina Respubliki Tadjikistan, 2005).

Strategi mot internasjonal terrorisme, ekstremisme, ulovlig narkotikatrafikk og internasjonal organisert kriminalitet

Strategien som skal nyttes mot trusler fra Afghanistan bryter med den tadsjikiske prioriteringen av ikke-militære midler. Militære midler skal aktivt involveres i beskyttelsen mot disse truslene. Grensestyrkene skal rutinemessig håndterer truslene ved bevoktning og kontroll av grenseområdene, mens forsvarsstyrkene skal være på beredskap langs grensen (Khajrullojev, 2008a). Forsvarsstyrkene er således ikke involvert i den rutinemessige kampen mot ulovlige grensepasseringer og smugling.

Tadsjikistan skal sørge for beskyttelsen av grensen på egenhånd. Utenriksminister Zarifi spesifiserte under en pressekonferanse i juli 2011 at den fornyede avtalen med Russland som omhandler grensesamarbeid gjelder tilstedeværelsen av en liten gruppe russiske rådgivere (Yuldoshev, 2011c). Nestkommanderende for de tadsjikiske grensestyrkene, Sjaraf Fajzullojev, sa også i den forbindelse at den tadsjikiske grensen skal voktes utelukkende av egne grensestyrker (Defence & Security, 2011; Radio Free Europe Radio Liberty, 2011). Tadsjikistan fikk støtte fra generalsekretæren i CSTO som hevdet at Tadsjikistan har nok styrker til å sørge for egen bevoktning (Defence & Security, 2011).

²³ Fulle medlemmer i CIS luftvernssystem er Tadsjikistan, Kirgisistan, Kasakhstan, Russland, Hviterussland og Armenia. Ukraina og Usbekistan har bilaterale luftvernsamarbeid med Russland.

Tadsjikistan ønsker imidlertid et bredere grensesamarbeid blant de sentralasiatiske statene. Nazarov har påpekt at et slikt grensesamarbeid skal forbedre utveksling av nyttig informasjon samt koordinering av operasjoner (Nazarov, 2009).

Presidenten og utenriksministeren fremmet håndtering av narkotikaproblematikken som kjernen i å lykkes i kampen mot truslene fra Afghanistan, da terrorisme skor seg på lukrativ narkotikahandel (UN General Assembly, 2010b, 2011b). Nazarov påpekte i et intervju i 2006 at skal man løse problemet med produksjon av narkotika, kan man ikke utelukkende satse på tiltak innen rettshåndhevelse. Man må kombinere dette med politiske, økonomiske og sosiale tiltak (Kalinichenko, 2006). Det tadsjikiske budskapet er at kampen mot narkotika samt innsatsen for å stabilisere Afghanistan må føres kollektivt av alle berørte land dersom man skal lykkes (UN General Assembly, 2010b, 2011b). Tadsjikistan skal altså være en aktiv samarbeidspartner i kampen mot truslene fra Afghanistan.

Utenriksministeren og presidenten har også understreket nødvendigheten av kollektiv innsats for å lykkes i å stabilisere Afghanistan (UN General Assembly, 2011b). En helhetlig strategi for stabilitet og sikkerhet i Afghanistan har gjentatte ganger blitt fremmet av Tadsjikistan, deriblant på FNs generalforsamling før 11. september 2001 (UN General Assembly, 2000). President Rakhmon sa også i sine siste retningslinjer til *Madzjlisi Oli* at bilaterale og multilaterale initiativ er essensielt for å bekjempe de globale truslene fra Afghanistan, og utpekte USA, EU og OSSE som landets viktigste samarbeidspartnere i denne kampen (Rakhmon, 2011). Deltakelse fra regionale organisasjoner har også blitt fremhevet. I 2008 påpekte presidenten at spesielt SCO må involveres (UN General Assembly, 2008b). I 2010 ble også et multilateralt samarbeid ”kvartetten”, bestående av Afghanistan, Pakistan, Russland og Tadsjikistan fremholdt som sentral i kampen mot truslene, og da særlig i arbeidet med å utvikle regional handel og økonomisk samarbeid som skal eliminere årsakene til truslene (UN General Assembly, 2010b, 2011b). Utenriksminister Zarifi har understreket viktigheten av å utvikle regional handel og økonomisk samarbeid, herunder iverksette infrastruktur-, transport- og kommunikasjonsprosjekter for å utbedre forholdene for slikt samarbeid (UN General Assembly, 2011b).

Grenser reformer

En del av strategien for å håndtere de internasjonale truslene er styrking av grensekontrollen. Den tadsjikiske sikkerhetsloven (artikkel 24) varsler at det skal implementeres et troverdig grensekontrollsystem (O bezopasnosti, 2011). Sjefen for narkotikakontrollen, Nazarov, har imidlertid pekt på at reformer av økonomiske grunner er avhengig av ekstern støtte

(Kalinichenko, 2006). Utenriksminister Zarifi sa i 2011 at Tadsjikistan skal gjøre maksimal bruk av bilaterale forbindelser med EU for å fremme nasjonal administrasjon og prosesser, inkludert grenseforvaltning og bekjemping av narkotika (Zarifi, 2011). Med støtte fra nettopp EU og FNs "Border Management Programme in Central Asia" (BOMCA), har Tadsjikistan utarbeidet en ny grensestrategi (BOMCA, 2012a). Ifølge BOMCA skal grensestrategien styrke grensekontrollen, herunder infrastruktur, utstyr og trening. Nazarov påpekte i 2006 at et sentralt mål er å restaurere det gamle kunstige sperresystemet langs grensen (Kalinichenko, 2006).

2.5 Gjennomføring av sikkerhetsstrategi

Gjennomføring av strategi i vann- og energikonflikten

Tadsjikistan har tatt tydelige diplomatisk initiativ i vannkonflikten. Presidenten Rakhmon har foreslått og støttet implementering av flere initiativ i regi av FN. 2003 ble erklært internasjonalt år for ferskvann (UN General Assembly, 2003). 2005-2015 er erklært internasjonalt tiår for handling "Water for Life" (UN General Assembly, 2004b). Ikke minst er 2013 erklært internasjonalt år for vannsamarbeid (Permanent Mission of Tajikistan to the UN, 2010). Samtidig har Tadsjikistan huset en internasjonal vannkonferanse for å vurdere implementeringen av "Water for Life" (International Conference on Water, 2010). Opprettelsen av slike vannarenaer gir Tadsjikistan mulighet til å redefinere vannkonflikten med Usbekistans. Maktpolitisk er Tadsjikistan underlegen Usbekistan. Ved å koble vannkonflikten til internasjonale fora og organisasjoner, gis det åpning for en multilateralisering av vannkonflikten. Tadsjikistan blir ikke lenger stående alene i forhandlingene med Usbekistan.

Tadsjikistans aktive deltakelse i internasjonale organisasjoner kan gjøre at landet høster støtte og sympati. President Rakhmon har hevdet at Tadsjikistan ikke kan nå FNs utviklingsmål uten implementering av vannkraftprosjekter (UN General Assembly, 2008b). Presidenten påpekte i 2009 at landet de siste 18 årene har vært rammet av energikriser åtte måneder i året og at vannkraftutbygging kan bøte på dette, samtidig som det vil komme nabostatene til nytte (UN General Assembly, 2009a). Tadsjikistans representant i OSSE, Sjamsov, har minnet det faste rådet i OSSE på at Tadsjikistan er en initiativtaker innen vandiplomati (OSCE Permanent Council, 2010b). De samme påminnelsene blitt gjort under samtlige av FNs generalforsamlinger. Tadsjikistan har samtidig brukt den internasjonale arenaen for å sette kraftutbygging i et positivt lys. Tadsjikistans faste representant i FN, Aslov, hevdet i 2007 at Rogundammen vil gjøre det mulig å supplere 3 millioner ekstra hektar land i nabostatene med vann (UN General Assembly, 2007a). President Rakhmon har påpekt ovenfor FN at vannkraft er fornybar energi som reduserer

utslipp av skadelige gasser (UN General Assembly, 2010b). Sjamsov påpekte det samme ovenfor OSSE (OSCE Permanent Council, 2010b).

Tadsjikistan viser stor tro på at det er mulig å oppnå støtte i det internasjonale samfunn. Landet har bedt Verdensbanken vurdere teknisk-økonomiske, miljømessige og sosiale konsekvenser med utbyggingen av Rogunprosjektet (The World Bank, 2011).²⁴ Tadsjikistan har etter anmodning fra Verdensbanken også stanset prosjektet i påvente av rapporten. (Mashrab, 2012). Selv om siktemålet med stansen trolig er å vise samarbeidsvilje, har landets lederskap signalisert at damprosjektet vil bli ferdigstilt uansett hva Verdensbankens studie kommer frem til (Eshchanov, et al., 2011; Mashrab, 2012; Weil, 2012). Videre utbygging vil trolig møte sterke reaksjoner fra Usbekistan og kan i verste fall utløse et usbekisk angrep. Væpnet konflikt kan imidlertid skremme bort eksterne investorer. Tadsjikistans økonomi er nemlig for svak til egenhendig å håndtere omfattende utbygging, slik at en balansering for å unngå å fremprovosere væpnet reaksjon fra Usbekistan samtidig som damprosjektet kan fortsette er naturlig det som vil søkes. Engasjementet innen EU, OSSE og FN har for øvrig medført økonomisk støtte til flere regionale prosjekt, blant annet drikkevannsprosjekter og bedre vannutnyttelse (Asia-plus, 2012; European Commission, 2009; OSCE, [u.å.]). Prosjektene er positive for regional utvikling og stabilitet. Kraftsaken gjenstår imidlertid som en blemme.

SCO har for øvrig gjort minimalt i energikonflikten mellom Usbekistan og Tadsjikistan (US Embassy Dushanbe, 2006). I 2009 erkjente SCO kun at organisasjonen må definere sitt ansvar i å finne løsninger for rasjonell og effektiv bruk av regionens vann- og energiresurser (SCO, 2009). Først året etter ble dette satt på agendaen (SCO, 2010).

Gjennomføring av strategi mot usbekiske transittblokkader

I forbindelse med jernbaneblokaden i 2010 beklaget Tadsjikistan seg overfor EU og OSSE om Usbekistans uvillighet til å samarbeide om å finne felles løsninger (OSCE Permanent Council, 2010a, 2010b, 2010c, 2010d; The Times of Central Asia, 2011). Utenriksminister Zarifi påpekte ovenfor OSSE at landet sto overfor en reell konfliktsituasjon og ba derfor OSSE om å iverksette tiltak for å håndtere konflikten (OSCE Permanent Council, 2010a). Dette viser at Tadsjikistan søker støtte i internasjonale organisasjoner i konflikten. Spørsmålet er om uttalelsen til Zarifi kan tolkes dit hen at Tadsjikistan er villig til å ta i bruk militære virkemidler for å sikre at godstransporten kommer frem. Selv om den militære doktrinen (kapittel 3, punkt 4) påpeker at reformer av de militære styrkene skal styrke landets forsvarskapasitet, understreker den også at

²⁴ Det er uklart når de to uavhengige rapportene som støttes av verdensbanken er ferdige, men media anslår sommeren 2012 (Sodiqov, 2011a).

treningen skal fokusere på offensiv opptreden (Vojennaja doktrina Respubliki Tadjikistan, 2005). En slik trening vil samtidig øke evnen til et hurtig begrenset militært angrep for å sikre blokkerte transittvarer. Det er på grunn av Usbekistans militære overlegenhet ikke noen løsning på sikt. Det vil også skade Tadsjikistans mulighet til å søke sikkerhet via internasjonal lov og reguleringer og muligheten til å spille på sympati.

I forbindelse med blokaden av gassleveranser i april 2012 ble det utstedt en erklæring som spiller på humanitære prinsipper. Erklæringen hevder at den økonomiske blokaden vil føre til en humanitær katastrofe (Business News Europe, 2012). Ambassaden i Moskva utstedte erklæringen, noe som kan tyde på at Tadsjikistan søker spesielt å påvirke sin strategiske partner. Russland er også i posisjon til å legge diplomatisk press på Usbekistan. Blokaden ble for øvrig opphevet noen uker senere (Kozhevnikov, 2012). Dette tyder på at Tadsjikistan har oppnådd noe større sikkerhet mot transittblokkader ved å få saken på den internasjonale agendaen.

Gjennomføring av strategi i grensekonflikten med Usbekistan

Strategien som nyttes for å søke løsninger rundt statsgrenser er diplomati. Bilaterale forhandlinger med de to andre landene som deler territoriet i Ferganadalen ble gjenopptatt i år. Det tadsjikiske utenriksministeriet har rapportert om positiv utvikling i forhandlingene med Kirgisistan hvor det foreligger enighet om 50 prosent av grensen (Lymar, 2012). Forhandlingene med Usbekistan endte derimot uten resultat, og ifølge mediekilder skal det især herske uenighet om fire områder (Baku Today, 2012). Det har tidligere ikke kommet til væpnet konflikt mellom Tadsjikistan og Usbekistan.

Tadsjikistans militærdoktrine (kapittel 3, punkt 3) innrømmer at landets svake økonomi begrenser militærmaktens evne til å sørge for sikkerhet (Vojennaja doktrina Respubliki Tadjikistan, 2005). Satsningen ligger heller ikke på å styrke militærmakten nevneverdig. Dette viser forsvarsbudsjettet for 2011 som er på 1,5-2,2 prosent av Brutto Nasjonalproduktet (BNP) (Jane's, 2012a). Til sammenligning var Usbekistans forsvarsbudsjett i 2007 på 4,8-5 prosent av BNP (Jane's, 2007). Det er rimelig å anta at dette tallet har holdt seg stabilt. Usbekistan satte i 2007 dermed av \$902 millioner til forsvaret mot Tadsjikistans \$105 millioner i 2011. Den usbekiske forsvarsmakten har derfor økonomiske forutsetninger for å være klart overlegen den tadsjikiske.

Ettersom Usbekistan er medlem av CSTO kan Tadsjikistan heller ikke støtte seg på forsvarsalliansen i en konflikt med Usbekistan. Den russiske 201. militære basen som ligger på tadsjikisk territorium blir i så måte viktig. Selv om Russland har interesser i begge statene, vil

tilstedeværelsen av 201. divisjon gjøre at Russland ikke kan ignorere et eventuelt usbekisk angrep på Tadsjikistan. Den russiske 201. divisjon anslås til 5500 mann, den største russiske bakkestyrken i Sentral-Asia (Warfare.ru, 2011). Styrkens størrelse er ikke nødvendigvis vesentlig, men tilstedeværelse har en avskrekkingseffekt og forsterkinger kan komme på kort tid.

Tadsjikistan har inngått en samarbeidsavtale om felles luftvernssystem i SUS (Ria Novosti, 2010b). Som del av samarbeidsavtalen overvåkes tadsjikisk luftrom av russiske jagerfly, hvorav flere er stasjonert i Dusjanbe (Yumov, 2008). Tadsjikistan har også fått tilført det russiske Pechora-2M som er et kortdistanse bakke-til-luftsystem (Khajrullojev, 2010; Yumov, 2008). Systemet kan, om det er innenfor rekkevidde, nyttes i forsvar mot usbekiske luftangrep. Tilstedeværelsen av russiske jagerfly er også med på å gjøre terskelen for angrep høyere.

Tadsjikistan har vist innsats for å sikre en videreførelse av det strategiske partnerskapet med Russland. President Rakhmon signerte i september 2011 en avtale som gir Russland baserettigheter i Tadsjikistan ytterligere 49 år (Sodiqov, 2012b). Dette sikrer en tilstedeværelse av russiske styrker. Samtidig har presidenten uttalt at det ikke er aktuelt å gi andre land baserettigheter (Central Asian Newswire, 2012). Det har blant annet vært snakk om en indisk flybase på Aini militære flyplass, noe som den tadsjikiske utenriksministeren ved flere anledninger har benektet (People's Daily Online, 2007; Ramachandran, 2010). Det har imidlertid foregått forhandlinger om russisk bruk av Aini (Yumov, 2008).

Tadsjikistan har også forsøkt å balansere ensidig russisk påvirkning. Russland blir blant annet presset til å betale for baserettigheter enten ved fast årlig leie eller ved gratis militærteknisk assistanse (Sodiqov, 2012b). Tadsjikistan har også inngått en rekke samarbeidsavtaler med andre stater. I forbindelse med et møte med den iranske presidenten sa forsvarsminister Sjorali Khajrullojev at

Today, if necessary, the Islamic Republic of Iran's Armed Forces can reach Tajikistan in two hours, and if a military presence of the Tajik side in the similar plans and programs of the Islamic Republic is necessary, the representative unit of Tajikistan's Armed Forces are also ready to travel to Iran (Kucera, 2011).

Iran støttet Tadsjikistan i den usbekiske jernbaneblokadene i 2010. Det iranske jernbaneløpnet truet med å stoppe all usbekisk jernbanegods gjennom Irans territorium med mindre Usbekistan tillot uhindret passasje av tog til Tadsjikistan (Sodiqov, 2010).²⁵ Muligheten for iransk militær støtte, særlig fra det velutviklede iranske flyvåpenet som kan komme til unnsetning på kort tid, styrker Tadsjikistans avskrekkingsevne. Muligheten for iransk støtte balanserer samtidig ensidig avhengighet av Russland.

²⁵ Iranske kontraktører er involvert i utbygging av vannkraftressursene i Tadsjikistan (Sodiqov, 2010).

Gjennomføring av militære reformer

De strukturelle endringene av forsvarsstyrkene som fremgår av den militære doktrinen er gjennomført. Det tadsjikiske forsvarsstyrkene er nå organisert i hæren, mobile styrker og luftforsvaret inkludert luftvern, hvorav de mobile styrkene består av alle luftbårne og andre spesialstyrker (Sidorov, 2007). De mobile styrkene er de best trente styrkene, samt at de er lette styrker trent for luftinnsetting (Gorupaj, 2010). De mobile styrkene er trolig organisert i en bataljon, som er det landet stiller til disposisjon for CSTO (Strategic Culture Foundation, 2010).

Det har vært vanskelig å få tilgang til pålitelige detaljer om de tadsjikiske forsvarsstyrkene. Det jeg har funnet indikerer at Tadsjikistans hær i 2005 talte 7600 aktivt personell (Encyclopedia.com, 2007). Siden det ikke er meldt om endringer i størrelse, utgjør dette trolig også i dag det samlede antallet for hæren og de mobile styrkene. Størrelsen indikerer at hæren er organisert i inntil to brigader eller en liten divisjon. Tadsjikistan har rundt 37-44 stridsvogner, 36-125 andre lettpansrede kjøretøy, 23 artillerienheter og bomberkastere, og (Encyclopedia.com, 2007; Ferghana News, 2007b; Pike, 2011d). Dette er utilstrekkelig til å kunne utruste en divisjon med materiell som er normalt for slagkraftige militære avdelinger.

Tadsjikistan har ikke noe luftforsvar i egentlig forstand, og har ingen jagerfly som gir kampkapasitet. Luftstyrkene var i 1996 organisert i en skvadron (Mongobay, 1996). En nyere kilde hevder også at helikoptrene er organisert i en skvadron, og at luft- og luftvernstyrkene til sammen teller 1500 mann (Xairforces, 2011). Bare luftstyrkene skal i henhold til en leksikonkilde utgjøre over 800 mann (Encyclopedia.com, 2007). Disse betjener rundt 16-18 helikopter, hvorav fire angreps- og resterende transporthelikoptre, samt ett transportfly (Encyclopedia.com, 2007; Pike, 2011b; Xairforces, 2011). I tillegg består luftforsvaret av rundt 20 kortdistanse luftvernssystemskyts (Pike, 2011d).

Løftekapasiteten for hurtig innsetting av de mobile styrkene er i beste fall på rundt 400 soldater hvis alt av operative militære helikoptre blir benyttet²⁶. Det vil si at den mobile bataljonen i beste fall kan settes inn med 1-2 løft. Dette er imidlertid tvilsomt. Det er likevel rimelig å anta at løftekapasiteten er tilstrekkelig til en relativt hurtig innsetting av de mobile styrkene. Hæren for øvrig lider derimot av mangel på kjøretøy, og har dermed redusert reaksjonsevne. Noe er riktignok løst ved at hæren er utgruppert langs grensen (Khajrullojev, 2008a). Dette gjør imidlertid ikke at hærens omrokeringsreaksjon blir bedre.

²⁶ MI-8 transporthelikopter kan ta 28-32 passasjerer.

Jeg vil konkludere med at manglende utstyr og størrelsen på landstyrkene samt mangel på et virkelig luftforsvar gjør at den tadsjikiske forsvarsevnen er svak. Særlig til sammenligning med den regionale militærmakten Usbekistan. Mot Tadsjikistans 7600 mann store hær teller den usbekiske 40.000 mann (Pike, 2011c). Når erfaringer tilsier at dersom styrkene er likt utrustet og trent må en angrepsmakt ha 3 ganger størrelsen for å seire over en forsvarsmakt, har de tadsjikiske forsvarsstyrkene dårlige forutsetninger for alene å kunne stå imot et omfattende usbekisk angrep. I dette regnestykket må det også tas i betraktning at Usbekistan har gjennom sine jagerfly kampkraft også i luften (Pike, 2011a). Regner man alliansepartnere inn i den tadsjikiske forsvarskapasiteten blir vurderingen imidlertid mer komplisert. Støtte fra alliansepartnere er samtidig heller ikke en garanti.

Forsvarsminister Khajrullojev sa i 2009 at det arbeides med å øke kampberedskapen til de militære styrkene. Han sa videre at ett av hindrene for å nå dette, er mangelen på kvalifisert stabspersonell især på seniornivå. Videre påpekte han at å trene en regiment- eller brigadesjef tar 17-18 år (Komilova, 2009). De tadsjikiske styrkene trenger med andre ord mer tid for å få tilstrekkelig med kompetent stabspersonell på alle nivå. Et erfarent offiserskorps er kritisk viktig for å kunne treffe raske og passende beslutninger som er essensielt for kampberedskap og reaksjonsevne.

Utdanning av offiserer er satt i søkelyset. Khajrullojev har sagt at Tadsjikistan har rettet størst oppmerksomhet mot evne og kapasitet til det nasjonale forsvarets egen utdanningsinstitusjon som ved hjelp av ekstern støtte har fått en datamaskinpark og et moderne språklaboratorium (Gorupaj, 2010). Samtidig får mange offiserer utdanning i utlandet, hvorav 110-120 ved russiske militære institusjoner (Komilova, 2009). Ytterligere 15-20 tadsjikiske offiserer har årlig siden 1998 fått militær trening i India (Kundu, 2011; Yuldoshev, 2011a). Tadsjikiske offiserer har også blitt utdannet i Kina, USA, Canada, Tyskland, England og Frankrike (Gorupaj, 2010; McDermott, 2005a; Udmantsev, 2004). Ifølge media innebærer samarbeidet med Iran også militær utdanning (Trend, 2010). Khajrullojev forhandlet i 2010 om militær utdanning i Hviterussland og Aserbajdsjan, hvorav sistnevnte ser ut til å være i gang (Khajrullojev, 2010; News.az, 2010).

Den internasjonale utvekslingen er fordelaktig for de tadsjikiske styrkenes evne til å operere i multinasjonale forband. Forsvarsministeren har ved utallige anledninger også understreket viktigheten av alliert trening og øvingsvirksomhet, som styrker taktiske ferdigheter og operasjonelt samarbeid (Gorupaj, 2010; Khajrullojev, 2005, 2008b, 2010). Nasjonal trening av

forsvarsstyrkene har for øvrig blitt styrket ved at avdelingene har fått tilført enkle treningsfasiliteter og materiell for lokal trening (Khajrullojev, 2008b).

Rekrutterings- og disiplinærproblem får imidlertid konsekvenser for kampberedskapen. Det virker ikke som det har skjedd store forbedringer på rekrutteringssiden ennå. Media rapporterer om storstilt flukt for å unngå militærtjeneste, motivert av dårlige forhold for soldater. Tadsjikiske myndigheter hevder at forholdene har blitt bedre de siste årene (Republican Press Centre, 2011), men det er lite som bekrefter dette. Det rapporteres stadig om dårlige boforhold, manglende forsyninger, rettsstridig indre praksis, vold og høy selvmordsrate (Faizullobekova, 2012; Inter Press Service, 2012; Ustabojev, 2009). Partnerskap for Fred (PfP) har imidlertid gjennomført et kurs for tadsjikiske militære advokater i rekrutteringsmetoder, orden og disiplin. Opplæringen er knyttet opp mot et mulig fremtidig profesjonelt underoffiserskorps (Parvin, 2011). Det gjenstår imidlertid å implementere disse metodene i det militære systemet. Profesjonelle forsvarsstyrker har vært forsøkt opprettet, men eksperimentet ble skrinlagt i 2006 (McDermott, 2006).

Opprettholdelse av størrelsen på forsvarsstyrker prioriteres istedenfor, og videreføring av allmenn verneplikt skal sikre dette.²⁷ Med andre ord prioriteres en stor hær fremfor profesjonelle forsvarsstyrker som vil kunne øke kampberedskap og reaksjonsevne. Rekrutteringsproblemene kan imidlertid også sette en begrensning på forsvarsstyrkenes kapasitet da det rapporteres at vårens rekrutteringskampanje muligens ikke vil fylle rekrutteringskvotene (Faizullobekova, 2012).

Per i dag er det også store mangler innen moderne teknisk utstyr og våpen, samt at det eksisterende utstyret er slitt og mangelfullt. Manglende oppgradering og vedlikehold av materiell og utstyr samt utilstrekkelig med kjøretøy begrenser mobilitet og kampberedskapen. Tadsjikistan har selv ikke en militær industri, og i 2006 innrømmet president Rakhmon at militære reformer medførte stor grad av russisk involvering (McDermott, 2006). Det gjenstår fremdeles å se hva bytte i russiske baserettigheter vil gi av teknisk oppgraderinger og nyinvesteringer (Sodiqov, 2012b).

Militært samarbeid med India er også på agendaen. I oktober 2010 gjorde de to landene en avtale om utvidelse av det militærtekniske samarbeidet (Indian Defence, 2011). India skal også bygge et militært sykehus i Tadsjikistan (Yuldoshev, 2011a). India har fra før sørget for oppgradering

²⁷ Den allmenne verneplikten i Tadsjikistan er to år, og er obligatorisk for menn under 30 år. Et lovforslag om å redusere verneplikten til ett år er fremmet, men Forsvarsminister Khajrullojev fremstår som kritisk til dette. Han påpeker at en slik ordning bør i så fall sees i sammenheng med en eventuell fremtidig innføring av kontraktsavdelinger (Gorupaj, 2010).

av den militære flybasen Aini for \$70 millioner og har supplert den tadsjikiske hæren med uniformer og noe teknisk og militært materiell (Kundu, 2011; Ramachandran, 2010; Yuldoshev, 2011a).

Siden 1997 har det eksistert et militærteknisk samarbeid med Iran uten at det fremgår hvilke resultater dette har gitt (Ria Novosti, 2010a). Tadsjikistan er også i gang med forhandlinger om militærteknisk samarbeid med Pakistan (Yuldoshev, 2011b).

Jeg vil konkludere med at utsiktene for materiellmessige oppgraderinger er tilstede, men det er ingenting som tyder på at dette har materialisert seg i en godt utrustet forsvarsstyrke.

Gjennomføring av strategi for å håndtere terrorisme, ekstremisme, ulovlig narkotikatrafikk og internasjonal kriminalitet

Forsvarsminister Khajrullojev har gjentatte ganger påpekt at en av forsvarsstyrkenes viktigste oppgave er evnen til å bekjempe internasjonal terrorisme (Gorupaj, 2010; Khajrullojev, 2010). Når hærstyrkene er stasjonert langs grensen er det også realistisk at de kan støtte grensestyrkene relativt raskt. Mangel på teknologisk utstyr og kjøretøy begrenser imidlertid effektiviteten i det uoversiktlige terrenget. De mobile styrkene kan, som tidligere vist, benytte helikoptre og komme relativt raskt til unnsetning. Tadsjikistans mobile bataljon er på beredskap for CSTOs felles militær reaksjonsstyrke (KSOR) (Strategic Culture Foundation, 2010).²⁸ De mobile styrkene er derfor trent i multinasjonale forband, som ofte har anti-terror på agendaen (Hamroboyeva, 2010; Khajrullojev, 2008a). Spesielt mange antiterror øvelser har vært i regi av den regionale antiterrorstrukturen til SCO som ble etablert i 2003 (Nichol, 2009, s. 9). En avtale mellom CSTO og antiterrorstrukturen i SCO ble signert i 2011 (Kolesnichenko, 2011). Det foreligger også planer om å øremerke en del av KSOR for slike oppdrag (Bugajski, 2010, s. 20). KSOR inkluderer alle våpengrener, noe som vil gi CSTO muligheten til å drive antiterroroperasjoner som NATO-styrkene i Afghanistan. En koordinert regional innsats er derfor også mulig om dette skulle bli nødvendig når NATO trekker seg ut av Afghanistan.

Det er imidlertid tvilsomt at Tadsjikistan har ønsket CSTO-avtalen hvor alle medlemslandene må godkjenne opprettelse av fremmede militærbaser i CSTO-området (Kobzev & Dubnov, 2011; Sodiqov, 2012a). Innskrenket nasjonal handlefrihet er imidlertid prisen Tadsjikistan må betale for sikkerheten KSOR tilbyr.

²⁸ KSOR teller i dag 17.000 mann og består av tre forskjellige styrkestrukturer med ulik krav til reaksjonstid og treningsstandard (Kolesnichenko, 2011; Tarasenko, 2011).

Tadsjikistan har gjennom "Kvartetten" (Tadsjikistan, Pakistan, Russland, Afghanistan) erklært at de skal trappe opp kampen mot terrorisme og i særlig grad narkotika. Dette skal gjøres særlig gjennom SCO og CSTO. Landene har videre sett nødvendigheten av å gjennomføre felles regionale prosjekt innen energi, transport, infrastruktur og gruvedrift (The Russian Embassy, 2012). Disse prosjektene vil, samtidig som de gir økonomisk vinning til Tadsjikistan, støtte utvikling i Afghanistan.

Tadsjikistan har også iverksatt tiltak for å støtte stabilisering av Afghanistan. I mars 2012 huset landet en regional økonomisk konferansen for Afghanistan (Rakhmon, 2012). President Rakhmon gjennomførte da også et møte med presidentene fra Afghanistan og Pakistan hvor de avtalte å iverksette jernbane-, kraftoverføringsnettverk- og olje- og vannrørledningsprosjekter (Embassy of Tajikistan, 2012). Utenriksminister Zarifi har påpekt ovenfor både FN og OSSE at CASA-1000 vil kunne dekke noe av energiunderskuddet til Afghanistan og Pakistan (OSCE Permanent Council, 2011; UN General Assembly, 2011b). Utbygging av CASA-1000, et ledningsnettverk for strømleveranser mellom Kirgisistan og Tadsjikistan via Afghanistan til Pakistan og India, er således en del av strategien med å støtte utvikling i Afghanistan. Men prosjektet krever investorer. Statsminister Putin signaliserte imidlertid under et SCO-møte i november 2011 villighet til å sette opp farten i prosjektet (Pakistan's Premier Financial Daily, 2011). Dette er for øvrig også en indirekte støtte til Tadsjikistans Rogunsak da den store nytten av strømlinjene vil være avhengig av utbygging av vannkraftressurser (Eshchanov, et al., 2011). Disse initiativene viser at Tadsjikistan er en pådriver for å iverksette regionale tiltak i forkant av NATOs uttrekning fra Afghanistan i 2014. Et mer stabilt Afghanistan vil også lette trykket mot den tadsjikiske grensen, og dermed også redusere utgiftene til forsvaret av grensen.

Gjennomføring av grensereformer

I 2005 talte de tadsjikiske grensestyrkene 5300 mann (Encyclopedia.com, 2007). Dette er en særdeles sparsommelig størrelse sammenlignet med estimater fra 1996 som indikerer at den russiske grensestyrken i Tadsjikistan talte 16 500 mann (Pike, 2011f). Tadsjikistan tok over ansvaret for grensekontrollen først i 2005. Knappe syv års erfaring er ikke mye. Eksterne støtte har imidlertid gjort grensekontrollen bedre, og Norge er av landene som har bidratt til opplæring av grensestyrkene (UD, 2010-2011).

27. mai 2009 åpnet OSSE en grenseforvaltningshøyskole i Dusjanbe som skal utdanne høyere offiserer fra OSSE-land inkludert Afghanistan, samt holde seminarer og arbeidsgrupper innen grenseforvaltning (OSCE, 2009a). Utdanningen ved skolen fokuserer på terrorisme, internasjonal

organisert kriminalitet og smugling av ulovlige substanser inkludert våpen og narkotika, herunder utdanning av hundeførere (BOMCA, 2012a; OSCE, 2009a). Skolen gir Tadsjikistan en unik mulighet til å høste moderne og grundig opplæring og er samtidig viktig for samarbeidet innad i Sentral-Asia. Flere offiserer studerer også ved høyere utdanningsinstitusjoner for grensebevoktning i Kasakhstan og Russland (Hamroboyeva, 2012). Avtalen om russisk rådgiverstøtte ble fornyet i september 2011. 200 rådgivere skal assistere arbeidet med utbedring av grensebevoktning og kontroll, trening av personell, drive informasjonsutveksling og samarbeid i kampen mot narkotika, terrorisme og internasjonal kriminalitet (Interfax, 2012; Yuldoshev, 2012).

Nestkommanderende for grensestyrkene, Fajzullajev, sa i mars 2011 at hele offiserskorpset til grensestyrkene nå har fått ”avansert utdanning innen grensebevoktning”. Tre år tidligere manglet 70 prosent dette (Nabiyeva, 2011). Utenriksminister Zarifi har uttrykt spesiell tilfredshet med etableringen av en solid struktur for å håndtere ulovlig narkotikatrafikk (UN General Assembly, 2011b). Det rapporteres også fra offisielt hold om forbedringer i sikkerhetsstrukturens evne, særlig i forhold til beslag av narkotika (McDermott, 2009a). Byrået for narkotikakontroll hevdet allerede i 2009 at det har vært en økning i narkotikabeslag, som et resultat av bedre koordinering av etterretninger i SUS samt med afghanske styrker (McDermott, 2009a). Den statlige komiteen for nasjonal sikkerhet hevdet derimot at dette er takket være bedre koordinering med andre instanser innad i Tadsjikistan (McDermott, 2009a). Uttalelsene om forbedringer kan være en del av en strategi for å sikre at kontrollen med grensen forblir i tadsjikiske hender.

Andre kilder rapporterer om problemer med implementering av reformtiltak. Ifølge en Wikileaks frigivelse har amerikanske diplomater uttrykt bekymringer for at narkotikahunder blir solgt eller brukt til andre formål (Najibullah, 2011). Den Tadsjikiske Sikkerhetskomiteen har benektet dette (Najibullah, 2011). En statlig amerikansk rapport hevder at enkelte av grensefasilitetene er forlatt fordi regjeringen ikke makter å bemanne og forsyne disse (Sodiqov, 2011c). Dette er trolig også et resultat av korrupsjon og rekrutteringsproblemer i sikkerhetsstrukturen. President Rakhmon erkjente allerede i 2006 at dette er et problem (McDermott, 2006). Mediekilder melder at presidenten gjør fremstøt for å håndtere det han kritiserer som ”korrupsjon” og ”nepotisme”. Flere arrestasjoner av ansatte innen sikkerhetssektoren har blitt gjennomført etter årsskiftet 2011-2012, og det gjøres spesielt forsøk på et oppgjør med høyere offiserer som er involvering i narkotikatrafikken (Sodiqov, 2012c). Sjefen for det tadsjikiske antikorrupsjonsbyrået, Fattokh Saidov, uttalte i januar 2012 at “not a single narcotics trafficking group can operate without support from senior public officials”. Samtidig har sjefen for narkotikakontrollen, Nazarov,

bemerket at det som hindrer hans byrå i å dømme lederne for narkotikagruppene er at de ofte er under sterk beskyttelse av landets retthåndhevere (Sodiqov, 2012c). Spørsmålet er om presidentens oppgjør kan håndtere korrupsjonsproblemene eller om det er et spill for galleriet. Dette enten fordi presidenten ikke er villig til virkelig å håndtere korrupsjonen eller fordi han er ute av stand til å gjøre så. På lavere nivå er korrupsjon især knyttet til bestikkelser i bytte mot grensepassering (Sodiqov, 2011c). Det foregår likeledes ulovlig salg av militært utstyr og våpen, som også er rapportert å falle i hendene på lokale opprørere (Sidorov, 2007).

Selv om grensestyrkene arvet materiell og grenseposter etter de russiske styrkene, er disse slitt og teknologien foreldet. I 2011 påpekte nestkommanderende for grensestyrkene, Fajzullajev, at Tadsjikistan sliter med utdaterte og slitte grensekontrollposter, en foreldet kjøretøypark og mangel på fysiske sperringer (Sodiqov, 2011c). Det ulendte terrenget langs grensen gjør at teknisk overvåkingssystem må tas i bruk for å få bedre kontroll med steder hvor det er lett å passere usett, spesielt til fots eller på esel. Fotpatruljer og menneskelig overvåking vil, på grunn av vanskelig tilgjengelig terreng, ikke kunne dekke disse områdene tilstrekkelig.

Det positive er at flere grenseposter er i ferd med å bli oppgradert, og at nytt materiell er blitt tilført (BOMCA, 2012a). De tadsjikiske grensestyrkene har mottatt en del utstyr via den amerikanske ambassaden. Dette inkluderer over 107 datamaskiner, 60 generatorer, 84 radioaktivitetsdetektorer, 12 radiopeilere, 24 nattekikkerter, 300 pakker inspeksjonsutstyr, 10 motoriserte terrengsykler, 5 gummiåter og 5365 uniformer (Gateway, [u.å.]).

Nestkommanderende for grensestyrkene, Faizullajev, har også sagt at donasjoner har gjort grensestyrkene i stand til å ta i bruk moderne kommunikasjonsutstyr (Sodiqov, 2011c).

2.6 Oppsummering og konklusjon Tadsjikistan

Truslene overfor Tadsjikistan er kort summert forholdet til den militært overlegne nabostaten Usbekistan samt ringvirkningene av konflikten i Afghanistan. Forholdet til Usbekistan er primært knyttet til konflikt om vann og energiutbygging, med dertil blokkeringer i transitt via usbekisk territorium og grensekonflikter. Dette er trusler mot landets økonomi og utvikling, samt at de kan materialisere seg i militære trusler. Ringvirkningene av konflikten i Afghanistan er økning i internasjonale trusler, nærmere bestemt internasjonal terrorisme, ekstremisme, ulovlig narkotikatraffikk og internasjonale organisert kriminalitet. Tadsjikistan er særlig bekymret for disse truslene fordi de kan ha en negativ virkning på landets indre stabilitet samt at de kan true landets evne til å forsvare seg mot ytre trusler ved å korrumpere sikkerhetsstyrkene.

Tadsjikistans overordnede strategi for å oppnå sikkerhet er en kombinasjon av nasjonalt forsvar, sterke allianser og alliansepartnere og internasjonale reguleringsmekanismer. Tadsjikistans svake økonomi tillater ikke en nevneverdig styrking av forsvarsstyrkene som i utgangspunktet er svake. Dette kombineres med CSTO og Russland som begge er sterke alliansepartnere. CSTO i lys av reaksjonsstyrken KSOR som kan håndtere internasjonal terrorisme og Russland i lys å være militært og politisk overlegen Usbekistan. Internasjonale reguleringsmekanismer kan til en viss grad kontrollere Usbekistan og sikre bred innsats i kampen mot internasjonale trusler.

Når det gjelder konflikten med Usbekistan kolliderer den spesielt med Tadsjikistans behov for å bygge ut vannkraft. Tadsjikistan er en underutviklet stat, slik at dette behovet kommer av økonomiske hensyn. Dette betyr også at Tadsjikistan må forberede seg på å håndtere usbekiske reaksjoner som er alt fra handelsblokkader til grensekrenkelser. Et væpnet konfliktnivå vil samtidig kunne skremme bort potensielle investorer til kraftutbyggingen. Fordi Tadsjikistan er avhengig av investorer må fremgangsmåten balanseres for å unngå en væpnet konflikt. Mulig russisk militær støtte til Tadsjikistan vil ha en militær avskrekkingseffekt på Usbekistan, da dette er forbundet med høyere risiko for militært nederlag. Dette gir samtidig rom for at Tadsjikistan kan presse Usbekistan hardere politisk.

Når det gjelder de internasjonale truslene erkjenner Tadsjikistan at landet er avhengig av det internasjonale samfunn for å kunne oppnå sikkerhet. Avhengigheten går på to plan. For det første dreier det seg om å stabilisere Afghanistan som er arnestedet til langt de fleste av truslene. I dette arbeidet søker Tadsjikistan å være en internasjonal pådriver. For det andre dreier det seg om å demme opp for de direkte virkningene av truslene. Til dette er Tadsjikistan avhengig av økonomisk støtte for å bygge opp egne forsvarskapasiteter. Tadsjikistan ønsker å håndtere egen grensebevoktning, men koordinert med resten av regionen for å oppnå best effekt. Samtidig erkjenner landet at de er avhengig av forsterkninger dersom trusselen fra internasjonal terrorisme skulle bli akutt. Deltakelse i utrykningsstyrken i CSTO gir landet denne muligheten. I og med at Tadsjikistan i så stor grad er avhengig av det internasjonale samfunnet for å håndtere de internasjonale truslene, er det vanskelig å bedømme hvorvidt landet har oppnådd større sikkerhet ved sin strategi. Truslene har nok ikke blitt mindre, men er Tadsjikistan bedre i stand til å håndtere truslene? Ja, i forhold til grensereformer som forøvrig kunne vært bedre implementert. Ja, i forhold til regionalt samarbeid, også i form av regionale militære styrker som kan støtte i enkelttilfeller. Men nei, i forhold til det at Tadsjikistans grense kunne vært bedre bevoktet med tilførsel av russiske styrker. Avgjørelsen om å avslå retur av russiske styrker til grensen ligger for øvrig utenfor sikkerhetsmessige vurderinger.

3 Håndtering av sikkerhetspolitiske utfordringer i Turkmenistan

3.1 Situasjonen rundt Turkmenistan

I kjølvannet av oppløsningen av Sovjetunionen ble Turkmenistan selvstendig stat i 1991. Staten styres av et totalitært regime, og det internasjonale samfunn har begrenset tilgang til landet. Regimets behandling av samfunnet har også ført til kraftige internasjonale protester og gjentatte beskyldninger om menneskerettighetsbrudd (UN Secretary-General, 2005).

Turkmenistan arvet store mengder militært materiell og er i besittelse av store overskuddslagre, selv om materiellet begynner å bli gammelt. Det har foregått en gradvis overlevering av kommandoen for den militære strukturen fra russiske til turkmenske hender som endte med fullstendig turkmensk overtakelse av grensestyrkene i 1999.

Fra 1995 har Turkmenistan basert sin utenriks- og sikkerhetspolitikk på et konsept de kaller for ”permanent nøytralitet”. I korthet betyr dette motvilje mot å involvere seg i konflikter eller å gjøre avtaler som innebærer gjensidige forpliktelser. Jeg vil komme nærmere inn på nøytralitetsstatusen i oppgaven.

Turkmenistan grenser til Kasakhstan i nord, Usbekistan i nordøst, Afghanistan i øst og Iran i sør. Landet har også grenser i Det kaspiske hav som innbefatter kystgrensen mot Kasakhstan og Iran og oversjøiske grenser mot Aserbajdsjan (figur 2). Det har enda ikke lyktes statene i regionen å finne en løsning på grensedelingen i Det kaspiske hav, som har vært en sak på agendaen siden oppløsningen av Sovjetunionen. Siden Det kaspiske hav er et innlandshav er Turkmenistan avhengig av transitt for å få tilgang til verdensmarkedet.

Turkmenistan sitter på en av verdens største gassressurser. Men landet er kringsatt av kommersielle konkurrenter på energimarkedet som Russland, Iran, Usbekistan og Aserbajdsjan, land som ikke nødvendigvis er interessert i å støtte eksport av turkmensk gass. Afghanistan er derimot interessert i dette, men den ustabile sikkerhetssituasjonen utgjør en risiko for eksport i denne retningen (Abdrakhmanov, 2007).

Store deler av narkotikatrafikken fra Afghanistan går via Turkmenistan, gjerne via Iran (US Department of State, 2012).

3.2 Aktører i turkmensk sikkerhetspolitikk

Generelt er offisielle posisjoner preget av hyppige sjefs- og ministerskifter.

Presidenten fastsetter de prinsipielle retningslinjene innen sikkerhetspolitikken.²⁹ Den sittende turkmenske presidenten er Gurbanguly Berdymukhamedov. Han tok over etter Sapamurat Atajevitsj Nijazov som var Turkmenistans første president frem til han døde 21. desember 2006. Presidenten har også sittet som øverste regjeringssjef siden 2002 da statsministerposten ble opphevet.³⁰ Han er også general og sjef for de militære styrkene.

Ministeriet for nasjonal sikkerhet (MNB) leder den nasjonale turkmenske etterretningstjenesten og samsvarer med den russiske sikkerhetsmyndigheten, FSB. Før 2002 var ministeriet kjent som komiteen for nasjonal sikkerhet. Den sittende sikkerhetsministeren er generalløytnant Jajlym Berdijev. Han tok i mars 2011 over etter Tsjarimurad Amanov, som hadde hatt stillingen siden 2007. Amanov tok igjen over som minister i mai 2007 da Geldymukhammed Asjirmukhammedov ble sparket.

Det statlige sikkerhetsrådet er det viktigste organet hva gjelder avgjørelser angående forsvar av landet.³¹ Sikkerhetsrådet ledes av presidenten som gir de nødvendige retningslinjer. Sikkerhetssjefen, Jajlym Berdijev, er sikkerhetsrådets sekretær og styrer det øvrige arbeidet i sikkerhetsrådet.

I Den statlige grensetjenesten er sjefen oberst Myrat Islamovitsj Islamov. Han tok i januar 2009 over etter Bayram Alovov. Alovov tok i sin tur over etter Orazberdy Soltanovitsj Soltanov i november 2006. Soltanov hadde da sittet i stillingen siden mai 2004.

I Den statlige tjenesten for bekjemping av narkotika (SCNS) er den sittende sjefen oberstløytnant Aman Garajev. Han tok i januar 2009 over etter major Serdar Batyrov som igjen fikk stillingen etter oberst Myrat Yslamov. SCNS ble opprettet i januar 2008.

Det finnes også en statlig kommisjon for terrorisme. Dette er et rådgivende og støttende organ for presidenten innen bekjemping av terrorisme.³²

I utenriksministeriet har Rasjid Ovezgeldyjevitsj Meredov vært utenriksminister siden 2001 da Batyr Berdijev ble sparket fra posten. Utenriksministeren er den ved siden av presidenten som hyppigst representerer Tadsjikistan i internasjonale og bilaterale sammenhenger.

I forsvarsministeriet har Begentsj Atajevitsj Gundogdyjev vært forsvarsminister siden mars 2011. Han fikk stillingen etter generalløytnant Jajlym Berdijev. Berdijev tok igjen over etter

²⁹ Presidentens autoritetsområde er spesifisert i grunnlovens artikkel 53 (The Constitution of Turkmenistan, 2008).

³⁰ Regjeringens autoritetsområde er spesifisert i grunnlovens artikkel 75 (The Constitution of Turkmenistan, 2008).

³¹ Den nasjonale sikkerhetsrådets arbeidsoppgaver er spesifisert i loven om nasjonalt sikkerhetsråd (O gosudarstvennom sovete bezopasnosti Turkmenistana, 2008)

³² Kommisjonens autoritetsområde er spesifisert i terrorismelovens artikkel 7 (O borbe s terrorizmom, 2003)

general Agageldy Mammetgeldyjev i januar 2009. Mammetgeldyjev hadde da hatt stillingen siden 2003. Forsvarsministeren uttaler seg om forsvarssaker i media og deltar på multilaterale fagmøter.

Det turkmenske parlamentet, *medzjlis*, har hovedansvaret for utarbeidelse av lover.³³ Parlamentet har kun ett kammer. Ordstyreren er Akdzja Tadzjijevna Nurberdyjeva. Hun ble valgt som ordstyrer etter at Ovezgeldy Atajev ble sparket fra stillingen i desember 2006 (Ezizov, 2007). Atajev hadde da sittet i stillingen siden 2002.

Turkmenistans faste representant i FN er ambassadør Aksoltan Torejevna Atajeva. Hun har sittet i stillingen siden 1995. Representanten uttaler seg på vegne av Turkmenistan under FNs generalforsamlinger.

Turkmenistans faste representant i OSSE er ambassadør Silapberdi Nurberdy. Han tok over etter Ambassadør Esen Ajdogyjev som hadde stillingen fra 2005 til april 2011. Ajdogyjev fikk da stillingen etter Vladimir Kadyrov som trolig tok over etter Batyr Atajevitsj Berdyjev i 2003. Representanten uttaler seg på vegne av Turkmenistan for det permanente rådet i OSSE.

3.3 Ytre sikkerhetspolitiske utfordringer

Nasjonale lover om sikkerhetstrusler

Den turkmenske grunnloven (The Constitution of Turkmenistan, 2008) omtaler nasjonal sikkerhet på meget generelt nivå. Det refereres ikke til noen ytre trusler og ingen stater blir utpekt som truende.

I og med at det ikke finnes noen egen lov som omhandler nasjonal sikkerhet, må vi gå til den militære doktrinen (Vojennaja doktrina nezavisimogo, 2009) for å få kartlagt den turkmenske forståelsen av de ytre truslene. Ytre trusler listet i doktrinen (punkt 4) kan summeres som innblanding i statens indre anliggende, styrkeoppbygging i nærheten av eller bruk av makt mot turkmensk territorium, lokale kriger og konflikter i nærheten av den turkmenske grensen, spredning og mulig bruk av masseødelegglesesvåpen, leveringssystemer og teknologi, samt internasjonal terrorisme, separatisme og religiøs ekstremisme. Doktrinen (punkt 9) spesifiserer at Turkmenistan ikke anser noen stat som sin motstander.

Hva turkmenske aktører sier om sikkerhetstrusler

Det som blir fremmet som bekymring av turkmenske aktører i internasjonale fora, er i tråd med det som blir omtalt som trusler i landets nasjonale dokumenter. Men i tillegg blir hindringer mot

³³ Parlamentets autoritetsområde er spesifisert i grunnlovens artikkel 63 (The Constitution of Turkmenistan, 2008).

landets utvikling eksplisitt fremhevet. Dette viser at Turkmenistan har en mer utvidet oppfatning av sikkerhetstrusler enn det de offisielle dokumentene indikerer. Under den siste generalforsamlingen i FN sa President Berdymukhamedov at det er direkte forbindelse mellom fred og utvikling (UN General Assembly, 2011a). Fred fordrer utvikling og utvikling fordrer fred, og lokal ufred er, som vist i den militære doktrinen, definert som en trussel mot Turkmenistan. Dette er således et resonnement for å gi trusler mot landets vitale økonomiske interesser sikkerhetspolitisk betydning. Som vi har sett, resonnerer Tadsjikistans ledere på tilsvarende vis.

I en tale etter presidentvalget i februar 2012, sa Gurbanguly Berdymukhamedov at fred og stabilitet i Sentral-Asia og i regionen rundt Det kaspiske hav er landets fokusområder (Berdymukhamedov, 2012). Truslene er følgelig især knyttet til uroligheter i disse to kjerneområdene. Ustabilitet i Afghanistan beskrives som en utfordring for regional fred og stabilitet og blir forbundet med internasjonal terrorisme, narkotikatrafikk og internasjonal organisert kriminalitet (OSCE, 2009c; UN General Assembly, 2001b, 2009b). Disse utfordringene er også, som vist, definert som trusler mot Turkmenistan i den militære doktrinen. Militært fokus i Det kaspiske hav beskrives som en utfordring for stabiliteten i denne regionen. Regionen er spesielt rik på olje- og gassressurser og grenselinjene i havet er enda ikke trukket. Dette ser ut til å ha trigget det militære fokuset (Baikova, 2004). Turkmenistan har under de fleste av FNs generalforsamlinger oppfordret til fornyet fokus på nedrustning. I 2009 anmodet president Berdymukhamedov spesifikt om nedrustning i Det kaspiske hav (UN General Assembly, 2009b). Den turkmenske ambassadøren i Iran, Akhmed Gubanov, uttalte også i 2009 at nedrustning er det viktigste for å sikre fred i Det kaspiske hav (FARS New Agency, 2009). Det er naturlig at bekymringene for det militære fokuset kommer av at faren for væpnede konflikter blir større. Den militære doktrinen (punkt 4) viser også til at konflikter i det turkmenske nærområdet er en bekymring.

En annen fremsatt bekymring i forbindelse med Det kaspiske hav er hindringer av landets evne til å levere sine rikholdige gassressurser til verdensmarkedet. Utenriksminister Meredov og Turkmenistans faste representant i OSSE, Ajdogyjev, påpekte overfor OSSE at energisikkerhet er en hovedbekymring for landet da energisikkerhet er et grunnleggende element i den globale sikkerheten (OSCE, 2008, 2009c).

Turkmenske aktører hevder at landet ikke har uavklarte landegrenser mot noen stater. Grensene mot Iran og Afghanistan var fastsatt allerede under Sovjetunionen. En avtale som fastsatte grensen til Kasakhstan ble signert i 2005 (McDermott, 2005b). Det har derimot vært svært stor

turbulens i forholdet mellom Turkmenistan og Usbekistan når det gjelder vannressurser, transittpraksis, tosidige krav til gassfelt langs grensen og diskriminering av minoriteter langs grensen (Arbenin, 2008; Eurasia Insight, 2007; International Crisis Group, 2002).

Grensekonflikt med Usbekistan

Forholdet til Usbekistan har alltid vært anstrengt, som nevnt på grunn av konkurrerende krav om tilgang til naturressurser og beskyttelse av minoriteter. Blant annet påpekte begge presidentene i 2000 at bruk av vann fra Amu Darya er et problemområde (Kurbanova, 2000). Vann har også blitt tatt opp under FNs generalforsamlinger ved flere anledninger, også i senere tid (UN General Assembly, 2009b, 2010a). Spenningen mellom de to statene kulminerte da Turkmenistan beskyldte den usbekiske ambassadøren i Asjkhabad for å ha støttet et mislykket forsøk på å snikmyrde president Nijazov i 2002 (Peimani, 2009). Etter en serie møter mellom presidentene i 2004 for å redusere spenningen ble en avtale om fremming av samarbeid og tillit inngått (Dogovor mezjdu Turkmenistanom i Respublikoj Usbekistan o družjbe ukrepleniidoverija i razvitii sotrudnitsjestva, 2004). Det turkmenske utenriksministeriets pressetjeneste hevdet også at de to statene har fastsatt statsgrensen og at de derfor ikke lenger har territorielle krav overfor hverandre (IRIN, 2004; Kurbanova, 2004b). Til tross for initiativene i 2004 ble de diplomatiske forbindelsene nærmest kuttet inntil Berdymukhamedov ble valgt til president i 2007 (Eurasia Insight, 2007).

Forholdet til Usbekistan beskrives ikke direkte i sikkerhetspolitiske terminologier. Men all den tid det foreligger konkurrerende krav i et grenseområde, innebærer dette automatisk en risiko for at situasjonen kan eskalere til en væpnet konflikt. Det anstrengte forholdet til Usbekistan støtter også en slutning om at de turkmenske aktørene forholder seg til denne risikoen.

Uavklarte grenser, ressurskonflikter og militært fokus i Det kaspiske hav

Det kaspiske hav rommer enorme gassressurser og bærer i seg håp om vekst og utvikling for de landene som får tilgang til feltene. Det faktum at mange stater har interesser i olje- og gassdepotene i Det kaspiske hav har blitt påpekt av Turkmenistan under de fleste generalforsamlingene i FN på 2000-tallet. Den turkmenske representanten i FN, Atajeva, sa i 2002 at en rasjonell og effektiv utvikling av hydrokarbonressursene i regionen er viktig for økonomisk vekst (UN General Assembly, 2002b). Utenriksminister Meredov har også dratt dette videre når han ved gjentatte anledninger har hevdet at en effektiv økonomisk aktivitet i Det kaspiske hav er med på å sikre stabilitet i denne regionen (UN General Assembly, 2004a, 2008a). Turkmenistans faste representant i FN, Atajeva, har også fremhevet at energiresursene

er vitale for utviklingen av den nasjonale økonomien (UN General Assembly, 2005b).

Uttalelsene viser at det oppfattes som vitalt viktig for Turkmenistan å sikre seg tilgang til disse ressursene fordi disse er billetten til større økonomiske fremgang. Utfordringen ligger i å oppnå regional enighet om hvordan gassressursene skal fordeles.

Motstridende interesser i Det kaspiske hav fremstår i første omgang som en bekymring i forholdet til Aserbajdsjan. Begge landene hevder at de har naturlige rettigheter til de tre oljefeltene Omar, Osman og Serdar.³⁴ President Berdymukhamedov har hevdet at han har sovjetiske dokumenter som definerer at oljefeltene er lokalisert i turkmensk sektor. Aserbajdsjan hevder på sin side at de hadde rettighetene til oljefeltene under Sovjetunionen og dermed også i dag. Berdymukhamedov har klaget over at Aserbajdsjan fører en ensidig politikk når de nå har startet arbeid på oljefeltene. Aserbajdsjan truer med å bruke alle tilgjengelige midler for å fortsette med utviklingen av feltene (Abbasov, 2009). Jeg har ikke funnet et turkmensk tilsagn på trusselen. Uttalelse sammenfaller imidlertid med at president Berdymukhamedov for første gang uttrykte et spesifikt ønske om nedrustning i den kaspiske regionen, samt at han annonserte turkmenske intensjoner om å etablere en marinebase i Det kaspiske hav (Defence & Security, 2009c; UN General Assembly, 2009b). Den aserbajdsjanske uttalelsen er uansett problematisk siden den innebærer en militær trussel overfor det turkmenske kravet, og dermed også overfor turkmensk territoriell integritet.

Uenighet rundt grensedeling i Det kaspiske hav har eksistert siden Turkmenistans uavhengighet. Først i 2002 lyktes det å samle landene i regionen til et møte uten at enighet ble oppnådd. President Nijazov uttalte samme år at dersom enighet om delingen av havet ikke oppnås, vil havet komme til å "lukte blod" (Defence & Security, 2002b). Uttalelsen henger trolig sammen med det økende militære fokuset de ulike regionale statene hadde i området. Russland, som i utgangspunktet arvet mesteparten av den kaspiske flåten etter oppløsningen av Sovjetunionen, er den sterkeste militærmakten (Gromov, 1993). Den russiske Kaspiske flåten består av rundt 27 kampfartøy og flåtesjefen sier han forventer 16 nye kampfartøy før 2020 (Victoria Panfilova, 2011). Aserbajdsjan har trolig den nest sterkeste flåten som foruten 33 patruljebåter består av et ukjent antall kampfartøy av sovjetisk standard (Matveyev, 2008; Victoria Panfilova, 2011). Den iranske flåten består av rundt 50 mindre kampfartøy og båter, og det foreligger planer om å utruste 75 nye skip (Victoria Panfilova, 2011). Kasakhstan annonserte i 2003 at de ville etablere en marinestyrke i Det kaspiske hav (Abdullayeva & Shulman, 2003). Kasakhstan bygger nå en marinebase og marinen består av rundt 17 kampfartøy og båter (Victoria Panfilova, 2011).

³⁴ I Aserbajdsjan blir oljefeltene referert til som Azeri, Chirag og Kapaz.

Turkmenistan har den svakeste marinen, og flåten består kun av 20 patruljebåter og tre mindre kampfartøy (Matveyev, 2008).

Opprustningen blant statene i havområdet er et bevis på økende mistillit (Gafarly, 2003). I 2001 kom det til sammenstøt mellom et iransk krigsskip og et aserbajdsjansk forskningsskip, som et resultat av striden om eierskap til et oljefelt i Det kaspiske hav (Diba, 2010). Det militære fokuset er også en klar indikasjon på at det å ivareta nasjonale interesser i grensedelingssaken blitt gitt sikkerhetspolitisk betydning, og Turkmenistan har siden 2002 ikke vært noe unntak i opprustningstrenden (Aryan, 2011; Diba, 2010).

Turkmenske aktører uttrykker ikke direkte bekymringer for Irans forsøker på å erverve seg atomteknologi og mulig også atomvåpen. Men med bakgrunn i det turkmenske fokuset på ikke-spredning av masseødelegglesesvåpen er det sannsynlig at dette forsterker den turkmenske bekymringen for uroligheter i den kaspiske regionen. President Nijazov uttalte overfor NATO i 2004 at "We understand that our region is a difficult one, with such countries as Afghanistan and Iran." (Itar-tass, 2004b). I 2006 sa også president Nijazov at landet skal nær den Iranske grensen bygge en seismisk stasjon for internasjonal overvåking av atomeksplosjoner (Kurbanova, 2006). Dette utsagnet viser til at Iran er en atombekymring. Samtidig henviser den militære doktrinen (punkt 4) til masseødelegglesesvåpen som en bekymring (Vojennaja doktrina nezavisimogo, 2009), noe som også blir tatt opp av Tadsjikistan under de fleste av FNs generalforsamlinger.

Obstruksjon av energiekspport og ringvirkninger for Turkmenistan

Pålitelig og stabil energitransitt har vært et gjennomgående tema for Turkmenistan under generalforsamlingene i FN på 2000-tallet. President Berdymukhamedov identifiserte evnen til å eksportere energi som essensielt for å sikre landets utvikling (UN General Assembly, 2011a). Dette skyldes at det er her Turkmenistan har muligheter for stor økonomisk inntjening. Landet er i besittelse av store gassreserver, og tallene er blitt oppjustert flere ganger. Nylige rapporteringer tyder på at Turkmenistan er i besittelse verdens nest største gassreserver (Kilner, 2011). Presidenten sa også under generalforsamlingen i 2009 at sikkerhet for Turkmenistan avhenger av sikkerhet i regionen som helhet. På bakgrunn av dette fremholdt han at den mest vitale komponenten i den globale sikkerheten er energisikkerhet (UN General Assembly, 2009b). Energisikkerhet blir i så måte gitt sikkerhetspolitisk betydning både i et nasjonalt og globalt perspektiv.

Turkmenistans bekymring i energisammenheng er at andre land vil forsøke å hindre Turkmenistan i å eksportere gass, noe som er et gjennomgangstema i de turkmenske talene i FNs

generalforsamlinger. Sikker transitt er et fast punkt på den turkmenske agendaen (UN General Assembly, 2001b, 2011a). Viktigheten av et velutviklet gassrørledningsnettverk ble understreket av presidenten under energikonferansen i 2011 (Berdymuhamedov, 2011). President Berdymukhamedov sier også under FNs generalforsamling i 2009 at trusselen mot energisikkerhet kommer blant annet fra mangel på geografisk mangfold i rørledningssystemet (UN General Assembly, 2009b). Det finnes nå rørledninger til Iran, samt til Kina og Russland via Usbekistan og Kasakhstan. For leveranser til det europeiske markedet må Turkmenistan nytte det russiske rørledningssystemet. Dette betyr at Turkmenistan i stor grad er avhengig av transittland. Flere problemer har blant annet oppstått i forbindelse med leveranser av turkmensk gass til det russiske rørledningssystemet. I 2010 beskyldte Turkmenistan Russland for ikke å varsle om at landet reduserte importen av gass, noe som førte til en eksplosjon på det turkmenske nettverket (Xinhua, 2010). I 2011 nektet russiske Gazprom å godta transittleveranser gjennom Russland for å forsyne Ukraina med turkmensk gass (Fitzpatrick, 2011b).

Rørledninger som er under planlegging er den transkaspiske via Aserbajdsjan til Europa, og en via Afghanistan til Pakistan og India (TAPI). TAPI ble allerede i 2002 fremmet av Turkmenistans faste representant i FN, Atajeva, som et viktig prosjekt (UN General Assembly, 2002b). Disse prosjektene vil gi Turkmenistan tilgang til nye markeder. Samtidig vil en transkaspisk rørledning gi Turkmenistan mulighet til sikrere leveranser til det europeiske markedet da den er et alternativ til det russiske rørledningsnettverket. Målet om å utvikle et større mangfold av ruter for levering av gass har stått høyt på den turkmenske agendaen siden 2007. (UN General Assembly, 2007b). Det økte fokuset sammenfaller med Berdymukhamedovs overtakelse som president. Under energikonferansen i 2011 sa Berdymukhamedov at den transkaspiske rørledningen er det viktigste strategiske prosjektet til Turkmenistan (Berdymuhamedov, 2011). Russlands ståsted er at bygging av den transkaspiske rørledningen ikke kan finne sted før enighet rundt deling av Det kaspiske hav har funnet sted (Dubnov, 2010). Berdymukhamedov hevder på sin side at bygging kan finne sted så lenge enighet er oppnådd med landene som blir direkte berørt av rutetraseen (Dubnov, 2010). Berdymukhamedovs ståsted er følgelig at en bilateral avtale med Aserbajdsjan er tilstrekkelig til å iverksette bygging av gassrørledningen.

Internasjonal terrorisme, ekstremisme, ulovlig narkotikatrafikk, internasjonal organisert kriminalitet og ringvirkninger for Turkmenistan

President Berdymukhamedov uttalte under et OSSE-toppmøtet i 2010 at Turkmenistan fullt ut deler det internasjonale samfunnets bekymring for terroristtrusler og kriminelle grupper som

driver med narkotika-, våpen- og menneskesmugling (OSCE, 2010). Presidenten har også uttalt at blant de mest seriøse utfordringene som må håndteres, er internasjonal terrorisme, ulovlig narkotrafikk og internasjonal organisert kriminalitet. Videre har han understreket at disse problemene er spesielt relevant for den sentralasiatiske regionen, og at Afghanistan utgjør hovedproblemet i så henseende (OSCE, 2010; UN General Assembly, 2009b). Presidenten har i tillegg sagt at situasjonen i Afghanistan er bekymringsfull på grunn av etniske, historiske og humanitære tilknytninger Turkmenistan har til landet (UN General Assembly, 2007b).

Utenriksminister Meredov sa allerede under FNs generalforsamling i 2001 at Turkmenistan er bekymret for situasjonen i Afghanistan fordi den pågående væpnede konflikten påvirker regional stabilitet samt sosial og økonomisk utvikling (UN General Assembly, 2001b). Situasjonen i Afghanistan oppfattes således som en trussel for både regional og nasjonal stabilitet (Berdymukhamedov, 2012).

Internasjonal terrorisme er den av truslene som blir fremsatt som den største trusselen mot internasjonal stabilitet og sikkerhet, noe utenriksminister Meredov påpekte overfor FNs generalforsamling i 2008 (UN General Assembly, 2008a). Av de globale truslene er det også terrorisme som har fått mest plass i Turkmenistans taletid i FN på 2000-tallet. Under generalforsamlingen i 2004 sa utenriksminister Meredov at Turkmenistan fordømmer alle terroristhandlinger uansett hvor disse måtte finne sted. Han kalte terrorisme for et "onde" som ikke må spres. Meredov sa videre at terrorisme ikke vedkjenner seg stater, nasjonaliteter og har heller ingen religiøs eller kulturell tilknytning (UN General Assembly, 2004a). Uttalelsen ble støttet av den faste representanten i FN, Atajeva, da hun i 2006 påpekte at terrorisme må plasseres utenfor rammen av det sivile samfunn. Atajeva fremhevet også at FN fremstår som en garantist for den internasjonale sikkerhetsstrukturen og stabil utvikling (UN General Assembly, 2006b). I den turkmenske militære doktrinen (Punkt 2) heter det også at forsøk på å svekke eksisterende mekanismer for å ivareta internasjonal sikkerhet vil ha en negativ effekt på den politisk-militære situasjonen (Vojennaja doktrina nezavisimogo, 2009). Av dette følger at internasjonal terrorisme er en trussel mot det FN står for, den internasjonale reguleringen av forholdet mellom stater, og dermed mot internasjonal fred og stabilitet.

Den direkte trusselen som terrorisme utgjør overfor Turkmenistan oppfattes først og fremst som en trussel mot energisikkerhet. Under FNs generalforsamling i 2010 påpekte utenriksminister Meredov at internasjonal terrorisme er en av flere trusler mot sikker energilevering (UN General Assembly, 2008a). Ingen spesielle prosjekter ble nevnt. Det er imidlertid rimelig å anta at

bekymringen især knytter seg til den planlagte gassrørledningen via Afghanistan til Pakistan og India (TAPI) som ennå ikke er påbegynt.

Når det gjelder smitteeffekten som terrorsimetrusselen kan ha på indre forhold i Turkmenistan, er denne lite uttrykt. Det eneste mulige terroristangrepet som har funnet sted under president Berdymukhamedov er ifølge presidenten relatert til narkotika (Fitzpatrick, 2011a).³⁵ Trusselen fra narkotikasmugling tjener imidlertid til å forsterke landets interne problem. President Berdymukhamedov erklærte i 2009 at narkotikaavhengighet har konsekvenser for nasjonal sikkerhet. Bakgrunnen var utbredelsen av bruk blant soldater (Fitzpatrick, 2011a). Det amerikanske statlige byrået for internasjonal narkotika og rettshåndhevelse har også uttalt at til tross for dårlig kildetilfang, er det mye som tyder på at narkotikamisbruk er jevnt stigende i Turkmenistan (US Department of State, 2009). Konsekvensene er følgelig at narkotikamisbruk blant soldater gjør at sikkerhetsorganisasjonen blir mindre effektiv.

Narkotikatrusselen oppfattes på lik linje med terroristtrusselen som en internasjonal trussel. President Berdymukhamedov har beskrevet narkotika som en trussel for hele menneskeheten (Itar-tass, 2008c). I 2008 presiserte presidenten overfor det nasjonale sikkerhetsrådet at kampen mot narkotika er en av statens hovedprioriteter (US Department of State, 2009). Det faktum at presidenten også formelt inkluderte kampen mot narkotikatraffikk som en av regjeringens topp ti prioriterer i 2011 er et klart bevis på hvor alvorlig Turkmenistan tar denne trusselen (US Department of State, 2012).

3.4 Strategi for å håndtere ytre sikkerhetspolitiske utfordringer

Nøytralitetsstatus som overordnet strategi

Valg av sikkerhetsstrategien er for Turkmenistans vedkommende preget av den selvpålagte statusen som ”permanent nøytral”. Nøytralitet skal være grunnleggende i turkmenske relasjoner til andre stater. Nøytralitetsstatusen er befestet i grunnlovens artikkel 1 og i en egen konstitusjonell lov som utdyper statusen (Constitutional Law of Turkmenistan on Permanent Neutrality of Turkmenistan, 1996; The Constitution of Turkmenistan, 2008). Nøytralitetsstatusen ble offisielt inntatt i 1995, da den ble befestet i en FN-resolusjon som lyder

1. Recognizes and supports the declared status of permanent neutrality of Turkmenistan;
2. Calls upon the member states of the United Nations to respect and support this status of Turkmenistan and also to respect its independence, sovereignty and territorial integrity.

³⁵ Angrep fant sted i Asjkehabad 8. september 2008. To bevæpnede menn angrep en politipatrulje. En ble drept og de to andre såret. I følge offentlige myndigheter var hendelsen relatert til narkotikatraffikk. Andre hevder at det dreier seg om religiøs ekstremisme (US Embassy Ashgabat, 2008).

(UN, 1995)

President Berdymukhamedov bekreftet, etter at han for første gang ble valgt som president i februar 2007, at Tadsjikistans nøytralitetsstatus fortsatt skulle være grunnleggende i landets forhold til andre stater (Itar-tass, 2007c). Presidenten påpekte også i et intervju i etterkant av presidentvalget i januar 2012 at nøytralitetsstatusen er den prioriterte måten å sørge for landets sikkerhet, og for å sikre at Turkmenistan nyter internasjonal tillit (Berdymukhamedov, 2012).

Nøytralitetsstatusen bygger på flere prinsipper. I loven om permanent nøytralitet (Artikkel 1,2) heter det at Turkmenistan skal støtte FN og FNs målsetninger om å arbeide for fred og en fredlig utvikling. Turkmenistan skal samtidig utvikle vennskapelige relasjoner med verdens stater, noe som kan tolkes dit hen at ingen stater skal betraktes som fiender. Loven (Artikkel 4,5,6) spesifiserer videre at Turkmenistan ikke skal inngå i militære allianser eller andre allianser med klare forpliktelser eller kollektivt ansvar. Turkmenistan skal heller ikke tillate andre land å ha baser på turkmensk territorium. Landet skal ikke delta i militære konflikter eller på noen annen måte bruke våpen mot en annen stat unntatt i selvforsvar. President Berdymukhamedov bekreftet den pasifistiske holdningen i et intervju i februar 2012. Presidenten presiserte her at et nært samarbeid med FN er den absolutte strategiske prioriteten til landet (Berdymukhamedov, 2012).

Pasifisme innebærer ikke at Turkmenistan tar avstand fra all bruk av militære maktmidler. Pasifismen kommer snarere til uttrykk gjennom landets defensivt innrettede militærstrategi. President Berdymukhamedov uttrykte overfor FN at "We absolutely reject military force as an instrument of foreign policy and intergovernmental relations:" (UN General Assembly, 2011a). Det er også verdt å merke seg at under president Berdymukhamedov blir ikke lenger nøytralitetsstatusen brukt som et påskudd for å neglisjere oppgraderinger av forsvarsstyrkene (Vitoria Panfilova, 2009). Intensjonen om militære reformer, som er befestet i den militære doktrinen (punkt 12), indikerer dette. Doktrinen viser tydelig at landet er fast bestemt på å forsvare nasjonale interesser, og at det foreligger planer om reformer som skal forbedre forsvarssystemet (Vojennaja doktrina nezavisimogo, 2009).

Strategi i grensekonflikten med Usbekistan

Som tidligere nevnt heter det i loven om permanent nøytralitet (Artikkel 1), at Turkmenistan skal utvikle vennskapelige og gjensidig fordelaktive relasjoner med regionale og andre stater. President Berdymukhamedov presiserte også i et intervju i etterkant av presidentvalget i februar 2012 at landets policy skal preges av gode naborelasjoner (Berdymukhamedov, 2012). I vennsksavtalen (artikkel 2) mellom Usbekistan og Turkmenistan heter det at det skal legges

vekt på konstruktive dialoger (Dogovor mezjdu Turkmenistanom i Respublikoj Usbekistan o družbe ukrepleniidoverija i razvitii sotrudnitsjestva, 2004). Denne avtalen samt loven om permanent nøytralitet ble for øvrig undertegnet av president Nijazov. Bilateral møteaktivitet fremstår som strategien som skal få bukt med spenningen i forholdet til Usbekistan. Dette følger også naturlig av president Berdymukhamedovs uttaleleser da han for første gang ble valgt til landets president. Her sa han at han vil gjøre sitt ytterste for å oppnå gjensidig samarbeid med andre land (Itar-tass, 2007c).

Det går klart frem av den militære doktrinen (innledningen) at landet vil forsvare nasjonale interesser (Vojennaja doktrina nezavisimogo, 2009). Selv om det ikke er direkte uttrykt av turkmenske aktører at militære virkemidler vil nyttes ovenfor Usbekistan, ligger det implisitt i sakens natur. Så lenge konflikten står om uenigheter rundt konkurrerende krav om tilgang til naturressurser i grenseområdet, vil dette, om Usbekistan fysisk gjør krav på disse, utløse retten til selvforsvar.

Strategi for å håndtere uavklart havgrenser, ressurskonflikter og militært fokus i Det kaspiske hav

Strategien om å utvikle vennskapelige relasjoner inkluderer naturlig nok statene ved Det kaspiske hav. I presidentens overordnede retningslinjer for utenrikspolitikken frem til 2012 uttrykkes det at landet skal prioritere partnerskapsrelasjoner med nabostatene og særlig utvidelse av samarbeid med Iran, Usbekistan, Aserbajdsjan og Afghanistan. Utvikling av tradisjonell vennskapelig kontakt med Russland, Kina, USA og EU blir også fremholdt (Berdymukhamedov, 2008; Turkmenistan.ru, 2008). Turkmenistans faste representant i FN, Atajeva, knyttet samarbeid med sikkerhet da hun fremholdt at stabilitet i den kaspiske regionen er direkte knyttet til effektivt samarbeid (UN General Assembly, 2002b). Dette ble blant annet gjentatt av utenriksminister Meredov i 2008 (UN General Assembly, 2008a).

Det kan derimot synes som om bruk av internasjonale rettsinstanser er en aktuell strategi når turkmenske interesser i Det kaspiske hav er truet og bilaterale kanaler ikke fører frem. Turkmenistan påpekte i en pressemelding i 2009 at landet betrakter det som ulovlig å begynne utvinning av ressurser i de uavklarte områdene før en juridisk riktig deling har funnet sted (Turkmen Embassy in India, 2009). I forbindelse med konflikten med Aserbajdsjan har den turkmenske presidenten uttalt at dersom Aserbajdsjan fortsetter utbyggingen på de omstridte feltene, akter Turkmenistan å anke saken frem for internasjonal rett (Abbasov, 2009; Kiryanov, 2009).

Hovedtrusselen mot Turkmenistan i Det kaspiske hav er som sagt det militære fokuset. Turkmeniske aktører har snakket mye om landets støtte til global nedrustning. Turkmenistan signerte allerede i 1992 en avtale om opprettelse av en felles konsultativ kommisjon for nedrustning sammen med blant annet Usbekistan, Kasakhstan og Russland (Military News Bulletin, 1992). Under generalforsamlingen i 2009 uttrykte president Berdymukhamedov også et spesifikt ønske om nedrustningsinitiativ i den kaspiske regionen (UN General Assembly, 2009b). Presidenten sa under FNs generalforsamling i 2010 at turkmenske anstrengelser er rettet mot det å forme effektive system for regional sikkerhet i Sentral-Asia og den kaspiske regionen (UN General Assembly, 2010a). Turkmeniske aktører har tatt opp ikke-spredning av masseødeleggende våpen under de fleste av FNs generalforsamlinger siden 2006, da landet sammen med de andre sentralasiatiske statene signerte avtalen om å forby atomvåpen i Sentral-Asia (UN General Assembly, 2006b, 2007b, 2008a, 2009b). Turkmenistan spesifiserer ovenfor OSSE og FN at de vil jobbe for ikke-spredning av atomvåpen ved å være en aktiv deltaker innenfor rammen av et internasjonalt overvåkingssystem (OSCE, 2009b). Dette overvåkingssystemet er allerede utplassert nær grensen til Iran (Kurbanova, 2006). Initiativet og fokuset på masseødeleggende våpen kan være en strategi for å understreke landets nøytralitet og innsats for å støtte internasjonale fredsinitiativ. Det kan samtidig være en strategi i forhold til frykten for Iran som atommakt samt at terrorister skal anskaffe og bruke slike våpen mot Turkmenistan.

Presidenten understrekte under den siste generalforsamlingen i FN at "We absolutely reject military forces as an instrument of foreign policy and intergovernmental relations." (UN General Assembly, 2011a). Dette er bare en bekreftelse av det som inngår i nøytralitetsstatusen. Men nøytralitetsstatusen kan imidlertid gjøre det vanskelig for Turkmenistan å begrunne større opprustninger i Det kaspiske hav. President Berdymukhamedov har hevdet at det er nødvendig å styrke landets militære nærvær i Det kaspiske hav for å sikre landet mot smuglere, terrorister og andre som søker å undergrave Turkemistans stabilitet (Kiryanov, 2009). Eksperter tror derimot at opprustningen av den turkmenske marinen er et ledd i taktikken med å styrke landets posisjon i forhold til Aserbajdsjan (Kiryanov, 2009). Likeledes mener eksperter det er mulig Turkmenistan søker å styrke sin posisjon for utbygging av den transkaspiske gassrørledningen (Victoria Panfilova, 2011). Selv om presidenten refererer til Det kaspiske hav som havet for vennskap og enighet, uttalte han at "en sterk marinestyrke er en fin måte å fortelle naboer at landet er forberedt på å forsvare sine interesser i regionen" (Victoria Panfilova, 2011). Berdymukhamedov fremholdt også ovenfor det nasjonale sikkerhetsrådet i 2009 behovet for å styrke Turkmenistans

posisjon i Det kaspiske hav (Defence & Security, 2009c). Uttalelsene støtter ekspertenes beregninger. Uttalelsen tyder også på at oppbyggingen er et ledd i landets strategi med å håndtere den generelle opprustningen i regionen. For at landet skal fortsatt kunne evne å forsvare seg og sine interesser, er landet nødt til å følge med på opprustningen.

Militære reformer

Det hevdes fra flere hold at forsvarsstyrkene ikke har gjennomgått reformer siden landets selvstendighet, samt at de var lastet ned med ikke-militære oppgaver da Berdymukhamedovs tok over som president (Victoria Panfilova, 2007). Dette betydde følgelig at den militære strukturen gav mindre faktisk militær makt enn det størrelsen måtte tilsi. Det at de militære styrkene var fullstendig nedprioritert under president Nijazov er kanskje en overdrivelse. Ifølge media benektet også Nijazov ved flere anledninger for beskyldninger om at landets forsvarsstyrker ikke var prioritert økonomisk (Plugatarev, 2004). Materiellmessig har landet tradisjon for bilateralt militærteknisk samarbeid med USA, Russland, Tyrkia og Ukraina (Alexandrov, 2005). I 2005 varslet Nijazov også om planer om en økning av mellomstatlige samarbeidsavtaler for å skaffe forsvarsstyrkene moderne våpen og militært materiell (Alexandrov, 2005). I 2006 varslet han om kjøp av moderne fly, samt innføring av Kolchuga missilsystem til beskyttelse mot fly (Itar-tass, 2006). Utdanningsmessige tiltak skulle også gjennomføres. Landet har opprinnelig nyttet militære institusjoner i Russland, Pakistan, Tyrkia og Ukraina (Plugatarev, 2004). President Nijazov åpnet i mars 2004 et nasjonalt militært institutt. Han annonserte samtidig også planer om å bygge nok et institutt for styrkene til innenriksministeriet og grensestyrkene (Plugatarev, 2004). Enkelte mediekilder rapporterte også om at President Nijazov hadde planer om å øke hæren fra 40.000 til 100.000 mann på grunn av endringer i den politiske situasjonen i verden og særlig i Sentral-Asia. Dette ble imidlertid aldri bekreftet fra offisielt hold (Gorupaj, 2010; Plugatarev, 2004).

Da Berdymukhamedov overtok som president, varslet han om omfattende militære reformer. (Victoria Panfilova, 2007). Han gav det nasjonale sikkerhetsrådet i oppdrag å gjenoppruste og trene de nasjonale forsvarsstyrkene og sørge for bra forhold for soldatenes liv og tjeneste (Itar-tass, 2007m). Reformtiltakene ble skissert i den militære doktrinen utgitt i 2009. Den militære doktrinen (punkt 12) bekrefter planer om omfattende kvalitative forbedringer av landets forsvarsstyrker og andre sikkerhetsstyrker. Det skal samtidig også utarbeides mobiliseringsplaner. Videre varsler doktrinen (punkt 19, 20) om opprettelse av reaksjonsstyrker og etablering av nødvendig beredskapsstatus i den militære strukturen. Struktur, størrelse og militært utstyr for øvrig skal opprettholdes (Vojennaja doktrina nezavisimogo, 2009). Det har

derimot ikke vært varslet endringer i den grunnlovsbestede (artikkel 41) ordningen om allmenn verneplikt for menn (The Constitution of Turkmenistan, 2008). Doktrinen (punkt 20) sier derimot at det skal gjøres utbedringer innen utdanningssektoren for å bedre kamp- og operasjonsevne til forsvarsstyrkene. Videre skal kommando- og kontroll systemet, logistikksystemet og infrastruktur for vedlikehold av materiell utbedres. Doktrinen (punkt 38) sier også at det skal etableres en forsvarsindustri for produksjon av militære artikler, samt at det skal drives forskning innen militær teknologi. Gunstig internasjonalt militærteknisk samarbeid skal også implementeres.

I forhold til å styrke Turkmenistans stilling i Det kaspiske hav, skisserte President Berdymukhamedov overfor det nasjonale sikkerhetsrådet i august 2009 at landet skulle etablere en permanent marinebase for den nasjonale marinen og grensestyrkene (Defence & Security, 2009c). Presidenten sa i samme vending at det også forelå planer om å kjøpe to patruljebåter og flere krigsskip (Kulikov, 2009). Det er videre skissert et program for perioden frem til 2015 for etableringen den turkmenske marinen og hovedbasen i Turkmenbasji (Defence & Security, 2010c). En presidentresolusjon legger også styringer for å utstyre den nye marinestyrken med moderne observasjonsutstyr og missilskip (Defence & Security, 2010d). Tidligere har hele den militære flåten vært under kommando av grensestyrkene (Plugatarev, 2004). Nå legges den under forsvarsministeriet.

Presidenten har overfor det nasjonale sikkerhetsrådet i den siste tiden spesielt understreket viktigheten av å fokusere på utdanning og trening av militært personell, hvor også seleksjon og styrking av disiplin er to kjerneområder (Turkmenistan The Golden Age, 2012a).

Strategi for å håndtere obstruksjon av energiekspor

En russisk diplomat har pekt på to mulige strategier for å sikre turkmenske gassleveranser. Den ene er en militær løsning med utplassering av stridsvogner for å beskytte knutepunkter langs rørledningene. Den andre er å etablere et internasjonalt lovverk som bygger på miljøhensyn og som kan garantere for at gassleveranser når konsumentene (Dubnov, 2008).

Turkmenske aktører gir inntrykk av at de vil jobbe for å få etablert et internasjonalt lovverk. Dette må i så fall gjøres ved å engasjere internasjonale organisasjoner. Under FNs generalforsamling i 2008 understrekte utenriksminister Meredov at den strategiske retningen til landets utenrikspolitikk er samarbeid med FN fordi FN kan garantere det globale sikkerhetssystemet (UN General Assembly, 2008a). Meredov hevdet allerede under generalforsamling i 2001 at FN er i stand til å lage reguleringer for trygg transport av råmateriale

med mellomstatlige rørledninger (UN General Assembly, 2001b). Meredov har også fremmet at OSSE-statene, FN og EU burde være spesielt involvert i prosessen (UN General Assembly, 2008a). Turkmenistans faste representant i OSSE, Ajdogyjev, har uttalt at en løsning under internasjonal lov er bra fordi den er bygd på enighet og vil dermed forsone interessene til leverandører, transitland og konsumenter (OSCE, 2009b).

En annen del av strategien med å sikre tilstrekkelig energiforsyninger til verdensmarkedet, herunder at turkmenske gassleveranser når konsumentene er, som utenriksminister Meredov har påpekt, utvikling av et mer komplekst nettverk for levering (UN General Assembly, 2008a). Som tidligere nevnt er det viktigste strategiske prosjektet den transkaspiske rørledningen som gjør Turkmenistan i stand til å omgå Russland for å nå det europeiske markedet (Berdymukhamedov, 2011). Under FNs generalforsamling i 2008, fremhevet utenriksminister Meredov at internasjonalt samarbeid som bygger på Turkmenistans nasjonale interesser og behovet til landets partnere er det som må styre valg av rørledningsprosjekter (UN General Assembly, 2008a). President Berdymukhamedov henviste til miljøhensyn når han sa at landet støtter implementeringen av økonomisk rettferdiggjorte rørledningsystemer som kan garantere sikkerhet, inkludert økologisk sikkerhet. Han hevdet at de turkmenske prosjektene vil stimulere mellomstatlig handel og økonomiske relasjoner og fremme økonomiske vekst og sosial velferd i landene som rørledningene passerer gjennom (UN General Assembly, 2007b).

Strategi for å håndtere internasjonal terrorisme, ekstremisme, ulovlig narkotikatrafikk og internasjonal organisert kriminalitet

Selv om Turkmenistan i lys av sin nøytralitetsstatus unngår gjensidige forpliktelser på det sikkerhetsmessige plan, er visse tillempinger blitt gjort hva gjelder tiltak mot internasjonale trusler. President Putin and Berdymukhamedov oppfordret begge i 2007 til felles innsats mot de internasjonale truslene både på det bilaterale planet og gjennom internasjonale organisasjoner (Itar-tass, 2007f). Berdymukhamedov sa også i forbindelse med 15-årsmarkeringen av Turkmenistans nøytralitet at "...we confirm our commitment to an uncompromising struggle against international terrorism, extremism, transnational organized crime, illicit drug trafficking." (Berdymukhamedov, 2010). I den nasjonale terrorismeloven heter det også at Turkmenistan skal samarbeide med andre stater i kampen mot terrorisme (O borbe s terrorizmom, 2003). I den turkmenske narkotikaloven (artikkel 4) heter det at Turkmenistan skal styrke internasjonalt samarbeid på multilateral og bilateral basis for kontroll av narkotika og implementere tiltak mot smugling og forbruk (O narkotitsjeskikh spredstvakh, 2004).

For Turkmenistan fremstår samarbeid som en del av strategien for å beskytte seg mot de internasjonale truslene. Når det gjelder stabiliseringen av Afghanistan skal Turkmenistan være en bidragsyter i en internasjonal strategi under ledelse av FN. President Berdymukhamedov uttalte ovenfor OSSE i 2010 at Turkmenistan er klar for nært samarbeid for å bekjempe truslene fra terrorisme og ulovlig smugling. Han sa videre at Turkmenistan er klar for å gi nødvendig assistanse og seriøst å overveie forslag om koordinering av innsats i Afghanistan (OSCE, 2010). Uttalelsene understreker også at truslene først og fremst er et internasjonalt problem og må håndteres ut fra dette. Turkmenistans representant i OSSE, Ajdogyjev, la også i 2009 frem en turkmenske ikke-militære modell som skal støtte Afghanistan med å bygge sosial infrastruktur og forsyne landet med elektrisitet og humanitær støtte. Støtten skal bidra til å gjenopprette fredlige strukturer, øke levestandarden og eliminere den sosiale og økonomiske basen for terrorisme, ekstremisme og narkotikatrafikk. Ajdogyjev understreker samtidig FNs sentrale rolle i å løse konflikten i Afghanistan (OSCE, 2009b). President Berdymukhamedov forsikret FN i 2009 om at Turkmenistans støtte til gjenoppbygging av den afghaniske økonomien vil fortsette, men at FN må involvere seg mer for å løse konflikten i Afghanistan (UN General Assembly, 2009b).

Av mer direkte tiltak i forhold til de internasjonale truslene skal Turkmenistan, ifølge den nasjonale terrorismeloven (artikkel 5), bekjempe terrorisme ved hjelp av straffeforfølgelser og ved å hindre finansiering av terroristaktiviteter (O borbe s terrorizmom, 2003).

Den militære doktrinen (punkt 30) sier at grensestyrkene i sin oppgave med å forsvare landets grenser skal bekjempe kriminalitet, terrorisme, våpen- og narkotikasmugling. Landets forsvarsstyrker kan om nødvendig støtte grensestyrkene i deres arbeid (Vojennaja doktrina nezavisimogo, 2009). Det er spesielt kampen mot narkotikatrafikken som blir fremhevet når presidenten presiserer overfor det statlige sikkerhetsrådet at beskyttelsen av grensen må bli bedre (Turkmenistan The Golden Age, 2012a). Grensereformer skal med andre ord særlig ta høyde for å styrke kapasiteter innen narkotikakontroll. Dette rimer også med at narkotikatrafikken blir definert som den mest direkte trusselen for Turkmenistan.

Grensereformer

Det er ikke fremsatt ambisjoner om omfattende reformer av de turkmenske grensestyrkene. Turkmenistan har heller ikke presentert en ny grensehåndteringsstrategi (BOMCA, 2012b). Regjeringen annonserte imidlertid et nasjonalt program for å bekjempe ulovlig narkotikatrafikk for perioden 2006-2010. Innen grensebeskyttelse indikerte programmet økning av regionalt samarbeid for å hindre narkotikatrafikk, utbedringer i den teknologisk-baserte grensesikkerheten,

bedre trening av personell som skal bekjempe organisert kriminalitet og økning i antiterroristaktivitet (US Department of State, 2009). Et nytt program for perioden 2011-2015 er også lagt frem (US Department of State, 2012). Det har ikke vært mulig å finne detaljene i det siste programmet. Presidenten har imidlertid fremhevet ovenfor det nasjonale sikkerhetsrådet at profesjonaliteten i det militære apparatet fortsatt må forbedres.³⁶ Han understreket viktigheten av profesjonell trening, herunder seleksjons av kvalifisert og kompetent personell, samt at den materielle og tekniske basisen samt infrastrukturen til grensepostene må forbedres (Turkmenistan The Golden Age, 2012a).

3.5 Gjennomføring av sikkerhetsstrategi

Opprettholdelse av nøytralitetsstatus og sikkerhet

Turkmenistans nøytralitetsstatus har endret seg med presidentbyttet, og landet fremstår ikke lenger som isolasjonistisk. President Nijazov var stort sett fraværende under SUS-møter, og gjennomførte svært få utenlandsreiser (Dubnov, 2003; Safranchuk, 2007). President Berdymukhamedov har vært lang mer aktiv når det gjelder bilateral og multilateral kontakt, samt deltakelse i regionale organisasjoner (Abdrakhmanov, 2007). Berdymukhamedov har selv representert Turkmenistan i fire av fem mulige FN-generalforsamlinger siden han tok over som president.³⁷ Turkmenistan har også tatt over formannskapet i SUS for 2012 og har samtidig lovet at landet skal aktivt støtte styrking av partnerskap og etablering av en optimale modell for samarbeid i organisasjonen (Hasanov, 2012; Turkmenistan.ru, 2012).

En gjennomgående restriktiv deltakelse i regionale sikkerhetsorganisasjonene er likevel karakteristisk for Turkmenistan. Turkmenistan har aldri ratifisert SUS-charteret, og i 2005 nedgraderte president Nijazov landets medlemsstatus til uoffisielt assosiert medlem, en status som ennå står. Han begrunnet endringen med at den er mer i tråd med landets nøytralitetsstatus (Mite, 2005). SUS er ingen militær allianse og medlemskap innebærer ingen forpliktelser. Nedgraderingen av medlemsstatusen var derfor snarere i tråd med Nijazovs isolasjonspolitik. Da Berdymukhamedov ble president påpekte han at landet fra nå av ville delta på toppmøter i SUS (Itar-tass, 2007d). Dette har han også fulgt opp (Itar-tass, 2007j, 2008b). Under Berdymukhamedov har landet også deltatt som gjestedeltaker i SCO (Itar-tass, 2007g; Turkmenistan.ru, 2007). Turkmenistan er imidlertid fraværende i CSTO, som er en militær ordning.

³⁶ Grensestyrkene er en del av det militære apparatet.

³⁷ President Berdymukhamedov representerte Turkmenistan under generalforsamlingene i 2007, 2009, 2010 og 2011.

Turkmenistan har siden den endelige overtakelsen av egne militære styrker fra Russland i 1999, hatt begrenset militært samarbeid med andre stater. Turkmenistan deltar heller ikke i militære allianser, bortsett fra at landet er med i en felles kaspisk flåte med fokus på kystsikkerhet (Jane's, 2012c). Militærteknisk samarbeid, slik som det med Kina, fremstår som reint pragmatisk for å styrke nasjonale militære kapasiteter materiell- og kunnskapsmessig og innebærer ikke noen form for militære forpliktelser om gjensidig assistanse (Xinhua, 2011).

I 2002 avslo Turkmenistan med begrunnelse i sin nøytralitetsstatus en tysk anmodning om å åpne turkmenske flyplasser for tyske fly (Defence & Security, 2002a). USA har imidlertid inngått en landings- og bunkringsavtale for transportfly, og Pentagon har bekreftet at amerikansk bakkepersonell er stasjonert i Asjkhabad for å assistere bunkringen. Turkmenistan gir også tillatelse til overflygning av amerikansk humanitær last til Afghanistan (Tynan, 2009). Handlingene er i henhold til turkmensk nøytralitetsstatus, som støtter ikke-militær stabiliseringsinnsats.

Turkmenistan har avstått fra å nytte sine militære styrker utenfor statens grenser. Til tross for at Turkmenistan er med i en felles kaspisk flåte, signaliserte utenriksminister Meredov i 2002, med bakgrunn i landets nøytralitet, t turkmensk deltakelse i fellesøvelser i Det kaspiske hav er uaktuelt (Itar-tass, 2002a). Turkmenistan signerte også i 1995 avtalen om et felles luftforsvarssystem i SUS, men har med bakgrunn i sin nøytralitetserklæring ikke deltatt på fellesaktiviteter (Antonov, 2006).

President Berdymukhamedov har konkludert med at Turkmenistans nøytralitetsstatus ikke har begrenset landets muligheter til å sørge for sin egen militære sikkerhet. Han har samtidig påpekt at statusen har muliggjort Turkmenistans posisjon som tillitsfull mekler i den tadsjikiske borgerkrigen og til å gi støtte til FN i fredsprosessen i Afghanistan (Baku Today, 2010).

Gjennomføring av strategi i grensekonflikten med Usbekistan

Bortsett fra signering av vennskapsavtalen mellom Usbekistan og Turkmenistan i 2004 var den bilaterale dialogen under President Nijazov på 2000-tallet inaktiv (Itar-tass, 2007n). Fra 2002-2004 var det heller ingen usbekisk ambassadør i Asjkhabad (Itar-tass, 2007n). President Nijazov fulgte altså ikke opp den forespeilede strategien for avspenning i forholdet til Usbekistan. Nijazov la snarere lokk på hele konflikten ved å kutte all diplomatisk kontakt.

Etter at Gurbanguly Berdymukhamedov tok over som president i 2007 har det imidlertid vært større bilateral aktivitet mellom Usbekistan og Turkmenistan, som startet allerede på sidelinjen av et SUS-toppmøte i juni 2007 (Itar-tass, 2007j). Den turkmenske regjeringens nyhetsbyrå har

rapportert at større bilateral aktivitet over de siste årene har ført til økt handelsaktivitet mellom de to landene. Nyhetsbyrået har videre hevdet at det er et særlig stor fokus på samarbeid innen energisektoren og innen transport og kommunikasjon (Turkmenistan The Golden Age, 2012b). Som en del av det økte samarbeidet har en felles turkmensk-usbekisk kommisjon for handel, økonomisk, vitenskapelig, teknologisk og kulturelt samarbeid blitt opprettet. Det syvende møtet fant sted i april 2012 (Uz Daily, 2012). Turkmenistan fikk i mai 2007 også støtte fra Usbekistan til bygging av gassrørledningen som skal frakte turkmensk gass til Kina via Usbekistan (Itar-tass, 2007o).

Når det gjelder de omstridte sakene, foreligger fremdeles ingen praktiske løsninger på de mest kritiske av disse, slik som fordeling av vann, tilgang til gassfelt langs grensen og beskyttelse av etniske minoriteter. Under et møte mellom de to presidentene i 2009 var riktignok vannressurser en del av agendaen, men det ble ikke rapportert om løsninger i saken (McDermott, 2009b). Det er heller ikke rapportert om noen løsning i minoritetsproblemet (Institute for War and Peace Reporting, 2012).

Den positive retorikken fortsetter imidlertid. Etter et møte mellom de to presidentene i oktober 2007 hevdet President Berdymukhamedov at resultatet var "full gjensidig forståelse" rundt kritiske regionale og internasjonale saker som fred, sikkerhet, stabilitet og stabil utvikling (Arbenin, 2008). Presidentene signerte også flere dokument som skal danne rammen for et tettere samarbeid mellom de statlige sikkerhetstjenestene, mellom de nasjonale grensetjenestene, mellom grensekontrollposter og i kamp mot internasjonal kriminalitet (McDermott, 2009b).

Allerede i forbindelse med det første møtet mellom presidentene i oktober 2007 rapporterer den statlige turkmenske TV-kanalen om håp om at møtet "will deeply change the goal of bilateral cooperation," og at "It's believed that a new stage of Turkmen-Uzbek relations started." (Eurasia Insight, 2007). Det kan med bakgrunn i den trenden jeg nå har beskrevet virke som om håpet er blitt et faktum. Større gjensidig avhengighet er en viktig del av en avspenningsprosess fordi det hever terskelen for konflikt i andre saker.

Gjennomføring av strategi for å håndtere uavklarte grenser, ressurskonflikter og militært fokus i det kaspiske hav

Først etter president Berdymukhamedov tok over som president har landet faktisk vist initiativ for å få til et samarbeid i den kaspiske regionen. Det rapporteres om en markant økning i diplomatisk aktivitet under Berdymukhamedov (Abdrakhmanov, 2007). Turkmenistan gjenåpnet ambassaden i Aserbajdsjan i 2008 etter i syv års nedleggelse (Khudiyev, 2009). Allerede på

sidelinjen av SUS-toppmøtet i juni 2007 gjennomførte Berdymukhamedov bilaterale møter med blant annet Aserbajdsjans president (Itar-tass, 2007j). I mai 2008 var han på det første offisielle presidentbesøket til Aserbajdsjan på 12 år (Itar-tass, 2008a). Som bidrag til å vedlikeholde fred i den kaspiske regionen, har President Berdymukhamedov foreslått for FN å opprette et regulært forum for sikkerhet, fred og samarbeid i Sentral-Asia og det kaspiske området. Han har samtidig tilbydd å arrangere det første møtet (UN General Assembly, 2010a, 2011a). Det er imidlertid en lang vei å gå til enighet i den kaspiske regionen. Først i 2007 var det mulig å få til det andre møte i en arbeidsgruppe blant de kaspiske statene, og kun på viseutenriksministernivå (Itar-tass, 2007b).

Turkmenistan holdt i 2010 en internasjonal konferanse i regi av FN for nedrustning i Sentral-Asia og den kaspiske regionen. (Agayeva, 2010; UN General Assembly, 2009b). Det har forøvrig vært sparsomt med turkmenske nedrustningsinitiativ. Isteden følger Turkmenistan opprustningstrenden som preger den kaspiske regionen. Opprettelsen av en turkmensk marinebase i Det kaspiske hav og innkjøp av krigsskip er et initiativ i den retningen, en handling som også har blitt fordømt av Aserbajdsjan (Kulikov, 2009). Aserbajdsjan har samtidig reagert på en avtale med Ukraina om levering av militært materielle til Turkmenistan til en verdi av \$500 millioner. Aserbajdsjan påpekte i den forbindelse at en slik opprustning ikke er i henhold til nøytralitetsstatus (Gafarly, 2005). Turkmenistan avstod også som eneste av de sentralasiatiske statene i 2007 fra å signere en avtale om strengere kontroll med håndholdte luftvernåpene (Itar-tass, 2007a).

Gjennomføring av militære reformer

På grunn av lite åpenhet er det vanskelig å få tilgang til pålitelige detaljer om de turkmenske forsvarsstyrkene. Det synes likevel som om strukturen og størrelsen har vært stabil siden etableringen. En mediekilde sier at hæren har 21.000 aktivt militært personell, luftforsvaret har 4.300 og marinen har 700 (Library of Congress Federal Research Division, 2007, s. 14). En annen kilde sier at hæren har 26.000 mann, luftforsvaret har 10.000 og marinen har 400 (Gorupaj, 2007). Flere kilder rapporterer at den turkmenske hæren er organisert i ett korpshovedkvarter, tre motoriserte infanteridivisjoner, en treningsdivisjon, en luftmobil bataljon og en rekke andre støtteavdelinger som gir full kampkapasitet (Alexandrov, 2005; Gorupaj, 2007; Pike, 2011e). Luftforsvaret er organisert i fire regiment med 24 MiG-29 kampfly og MiG-25 flankere i hvert (Gorupaj, 2007). Den nasjonale marinen er marginal.

Ut fra estimer fra ulike mediekilder er det rimelig å anta at de militære styrkene har tilstrekkelig med våpen og kjøretøy til å utruste den militære organisasjonen med materiell som

er normalt for slagkraftige militære avdelinger. Vi snakker her om et spenn på rapporteringen på mellom 570-700 stridsvogner, 1000-1700 lettpansrede kjøretøy, 500-1100 tyngre artillerienheter, 200-300 panservernskyts, over 100 luftvernskyts og inntil 300 fly hvorav et stort antall er stallet (Ferghana News, 2007b; Gorupaj, 2007; Library of Congress Federal Research Division, 2007; Plugatarev, 2004). Det rapporteres om en beholdning på bare 10 helikoptre (Ferghana News, 2007b). Det vil være rimelig å anta at mye av utstyret er gammelt og slitt. Rapporteringer om dårlig og neglisjert vedlikehold støtter denne vurderingen (Yusin, 2003).

Det jeg vil konkludere med er at størrelsen og organiseringen av land- og luftstyrkene utgjør et potensial for en solid turkmensk forsvarsevne på land og i luften. Om man sammenligner størrelsen med den regionale militærmakten Usbekistan utgjør den turkmenske hæren over halvparten av størrelsen på den usbekiske som teller 40.000 mann (Pike, 2011c). Når erfaringer tilsier at dersom styrkene er likt utrustet og trent må en angrepsmakt ha tre ganger størrelsen for å seire over en forsvarsmakt, stiller den turkmenske hæren sterkt. Om man sammenligner luftstyrkene ser man at disse er like i antall jagerfly, da det rapporteres at Usbekistan har 100 operative hvorav halvparten for bakkeangrep (Pike, 2011a).³⁸

Størrelse er lett å påvise mens kampkraft er vanskeligere å bedømme. På grunn av rapporter om neglisjering og lav tildeling av penger over en årrekke, er det rimelig å anta at forsvarsstyrken er langt mindre effektiv enn strukturen tilsier (Victoria Panfilova, 2007). Gjennomføring av militære reformer vil derfor være essensielt for bedring av kamp- og operasjonsevnen.

I følge Jane's er det turkmenske forsvarsbudsjettet trolig blant de laveste i Sentral Asia på grunn av den dårlige tilstanden på forsvarsstyrkene (Jane's, 2012b). En statistikk fra Ferghana News viser at Turkmenistans forsvarsbudsjett var i 2007 på \$116 millioner (Ferghana News, 2007b). Dette til sammenligning med det usbekiske på \$902 millioner (Ferghana News, 2007b; Jane's, 2007). Ferghana News påpeker imidlertid at det turkmenske forsvarsbudsjettet er ekskludert nyinvesteringer i våpen og teknisk materiell (Ferghana News, 2007a). Det er derfor spesielt interessant å se på omfanget av utstyrsmessige oppgarderinger.

Selv om Turkmenistan har planer om å etablere en egen forsvarsindustri, vil dette ta tid. Landet er derfor avhengig av militærteknisk samarbeid med andre stater for anskaffelser og oppgraderinger. Turkmenistan har, med bakgrunn i sin økonomi som gasstormakt, anledning til å velge sine militærtekniske samarbeidspartnere (Tsyganok, 2007). Anskaffelser kan derfor velges ut fra behov og kvalitet snarere enn avhengighet.

Turkmenistans militærtekniske samarbeid omfatter alt fra anskaffelser, vedlikehold og oppgraderingen, utdanning og trening til det å bygge opp egne vedlikeholdskapasiteter og militærindustri. Det er mulig å skimte to epoker i militærtekniske samarbeidsavtaler på 2000-tallet. Den ene er fra president Nijazovs periode og den andre er fra president Berdymukhamedovs periode. Begge periodene er preget av omfattende militærtekniske avtaler. Det har imidlertid vært vanskelig å få bekreftet at utstyr fra Nijazovs periode har blitt levert og hvorvidt avtaler om utdanningsstøtte er avsluttet. I denne oppgaven antar jeg at avtalene har blitt gjennomført og at utdanningsstøtte uten tidsbegrensing fremdeles er gjeldende.

Turkmenistan har tradisjon for militære relasjoner på bilateral basis og har stått utenfor alle militærtekniske samarbeidsløsninger innenfor rammen av SUS (Defence & Security, 2009b). Turkmenistan har flere militærtekniske samarbeidspartnerne, men Ukraina fremstår som den viktigste. Avtalen om levering av ukrainsk forsvarsmateriell til en verdi av \$500 millioner anskueliggjør dette (Gafarly, 2005). Samarbeidet, som har vært gjeldende siden 1996, har sikret tilførsel og reparasjoner av russisk militært materiell som også er standard hos de turkmenske styrkene. Andre militærtekniske samarbeidspartnere er Georgia, Iran, Tyrkia og Russland. Under president Nijazov ble det militærteknisk samarbeid med Russland svært begrenset på 2000-tallet, som et ledd i å unngå for dominerende russisk påvirkning (Anceschi, 2009). I 2007 rapporterte det turkmenske forsvarministeriet om planer om å etablere et bredere samarbeid med Russland (Itar-tass, 2007e). I et møte mellom den russiske og den turkmenske forsvarsministeren i 2009 ble det gjort avtaler om en økning i militært samarbeid, herunder utdanning og militærteknisk (Defence & Security, 2009a). Turkmenistan har også et samarbeid med USA for utbedring av grensestyrkene (US Department of State, 2009).

Oppgraderinger i det turkmenske luftforsvaret har vært omfattende. Turkmenistan har slitt med mangel på teknikere og kompetente piloter (Victoria Panfilova, 2007). Under president Nijazov ble det gjort avtaler om georgisk støtte til trening av piloter (Tsyganok, 2007). Ukraina skulle også støttet med utdanning av piloter og teknisk personell (Defence & Security, 1998). Ukraina skulle samtidig installere flysimulatorer (Alexandrov, 2005).

Omfattende reparasjoner av flyparken er gjennomført. Ifølge den georgiske ambassadøren skal Georgia i 2004 ha renovert 43 jagerfly SU-25 og 8 helikoptre Mi-8/24 (Turkmenistan.ru, 2004). Ukraina har støttet med reparasjoner av et ukjent antall turkmenske kampfly av typen MiG-29 (Alexandrov, 2005). Under president Berdymukhamedov fikk Turkmenistan levert to Mi-17

³⁸ Usbekistan rapporteres å ha 20 MiG-21 og 30 MiG-29 hvor bruksområde er avskjæring av luftangrep samt 40 MiG-27 og 10 Su-17M hvor bruksområdet er bombing av bakkemål (Pike, 2011a).

transporthelikoptre fra Russland i 2010 (Defence & Security, 2010b). Slike leveringer er viktige fordi økt løftekapasitet vil heve reaksjonsevnen til hærstyrkene som kan fraktes hurtig i posisjon.

Videre ble det under president Nijazov gjort avtaler med Ukraina om støtte til reparasjon, oppgradering og trening i bruk av luftvernmissiler samt oppgradering av deteksjons- og radarsystemer (Alexandrov, 2005; Badrak, 2003). Turkmenistan kjøpte i 2003 også to Kolchuga radarer fra Ukraina (Kurbanova, 2004a). Disse nyttes til deteksjon og forfølgelse av fly på kortere avstander.

Det ble også avtalt bygging av en turkmensk base for reparasjon av luftfartøy med ukrainsk hjelp (Alexandrov, 2005). Ukraina skulle i tillegg utstyre kommando- og kontrollposter samt kommunikasjonsentraler både for luftkontroll og luftvernmissilavdelinger med moderne teknologi (Alexandrov, 2005).

Under president Nijazov mottok hæren ukrainske leveranser av håndvåpen, samt noe støtte til reparasjoner og oppgraderinger av pansrede kjøretøy (Alexandrov, 2005). Viktigst av alt var at Ukraina skulle støtte med bygging av turkmenske fasiliteter for reparasjon og oppgradering av pansrede og andre militære kjøretøy (Alexandrov, 2005). Det militærtekniske samarbeidet med Ukraina innebar også oppgraderinger innen kommunikasjon og kontroll for ledelse av militære styrker samt digitalisering av kart over turkmensk territorium (Alexandrov, 2005). Turkmenske offiserer har opp gjennom årene også fått utdanning ved ukrainske, russiske, tyrkiske og pakistanske militære institusjoner (Alexandrov, 2005). Under president Berdymukhamedov arbeides det med nye samarbeidsavtaler med Ukraina. Disse omhandler leveranser av pansrede kjøretøy, muligens inkludert stridsvogner (Defence & Security, 2009d).

Flere materiellanskaffelser har blitt gjennomført for å få på etablert en nasjonal marinestyrke. I 2002 ble den første av ti patruljebåter av Grif-T og Kalkanklassen levert fra ukrainske skipsverft (Badrak, 2003; Defence & Security, 2010c). I 2003 leverte Iran syv patruljebåter og en destroyer for langtidsleasing (Defence & Security, 2010c). Med destroyeren har Turkmenistan for første gang ervervet seg sjøgående kampkapasitet. Det ble samtidig levert en patruljebåt Point Jacksonklassen fra USA. I 2009 ble det levert to patruljebåter av Sobolklassen fra Russland (Defence & Security, 2010c). Ytterligere to patruljebåter ble supplert fra Tyrkia (Victoria Panfilova, 2011). I 2011 leverte Russland to Molnijaklassen missilbåter for leasing (Defence & Security, 2009c). Dette er moderne kampskip, som også markerer starten på etableringen av en turkmensk marine i Det kaspiske hav.

Marinene har i alt ervervet seg grunnleggende kampkapasitet og er i stand til å patruljere den nasjonale grensen i Det kaspiske hav. For å utvikle og vedlikeholde de lette marinestyrkene ble det under president Nijazov gjort avtaler med Ukraina om vedlikehold og reparasjoner av flåten samt trening av mannskaper (Alexandrov, 2005). Det mest oppsiktsvekkende er Berdymukhamedovs avgjørelse om å bygge et skipsverft i Turkmenbasji hvor landet skal konstruere egne patruljebåter (Naval Today, 2012). Berdymukhamedov signerte i 2010 også en resolusjon for etableringen av et marineinstitutt (Defence & Security, 2010d). Dette vil på sikt bidra til å øke kompetansen og dermed også evnen i den nyetablerte turkmenske marinen.

Turkmenistan viser i alt en storstilt satsning på det turkmenske luftforsvaret og øker på den måten forsvarsevnen kraftig. Dette er spesielt viktig i forhold til Usbekistan og Aserbajdsjan som har store flystyrker og som landet har et spent forhold til. Satsningen på marinestyrken er også tydelig, men styrken er fremdeles for svak til å utgjøre et troverdig forsvar av det turkmenske farvann. Luftstyrker vil forøvrig kunne sette inn for å styrke utholdenheten til den lille turkmenske marinen, som dermed også vil få en viss avskrekkende effekt.

Gjennomføring av strategi for å håndtere obstruksjon av energitransport

Turkmenistan har på hele 2000-tallet foreslått reguleringstiltak for sikker transitt av energiressurser. Turkmenistan foreslo under FNs millenniumsamling at det burde settes ned en internasjonal konvensjon for å jobbe med forslag til mekanismer som kan sikre energitransport via mellomstatlige rørledninger (UN General Assembly, 2001b). Forslaget ble gjentatt i 2009 (Agayeva, 2010; UN General Assembly, 2009b). I 2002 foreslo Turkmenistan å opprette et regionalt konsultasjonsråd blant de sentralasiatiske statene som også er myntet på problemet rundt energiforsyninger og økonomisk interaksjon (UN General Assembly, 2002b). I 2003 huset Turkmenistan et forum for bærekraftig utvikling og forebygging av konflikt (UN General Assembly, 2004a). I 2008 la Turkmenistan frem et utkast til en FN-resolusjon "Reliability of energy transit and its role in ensuring stable economic development and international cooperation". Turkmenistan tilbød samtidig å huse en internasjonal konferanse rundt temaet (UN General Assembly, 2008a). Resolusjonsforslaget ble til FN-resolusjon og konferansen ble holdt i Asjkhabad i april 2009 (UN General Assembly, 2009b; Watson, 2009). President Berdymukhamedov foreslo også i 2010 at OSSE sammenkaller et møte med organisasjonens energimakter for å diskutere energisikkerhet, et møte Turkmenistan også er villig til å huse (OSCE, 2010). Det turkmenske forslaget om å opprette et regulert forum for sikkerhet, fred og samarbeid i Sentral-Asia og det kaspiske området fremstår også som et initiativ for å håndtere problemene rundt energileveranser (UN General Assembly, 2010a, 2011a).

Alt i alt har Turkmenistan oppnådd å sette temaet om sikker energitransitt på den internasjonale agendaen, men har ennå ikke lyktes i å innføre internasjonale reguleringsmekanismer. Økt sikkerhet kan være oppnådd om det internasjonale fokuset på problemet gjør at terskelen for obstruksjonstiltak er høyere.

Gjennomføring av strategi for å håndtere internasjonal terrorisme, ekstremisme, ulovlig narkotikatrafikk og internasjonal organisert kriminalitet

Når det gjelder arbeidet med å motvirke trusselen fra terrorisme deltok Turkmenistan allerede under president Nijazov som observatør i "CIS Council of the Chiefs of Security Agencies and Special Services" (SORB) som fokuserer terrorisme (Itar-tass, 2004a). I 2003 signerte Nijazov en avtale om å fortsette antiterrorssamarbeidet med russiske sikkerhetsorganer (Kurbanova & Ovsienko, 2003). I 2005 signerte han også en avtale med Kina om samarbeid innen bekjemping av internasjonal terrorisme, separatisme og ekstremisme (Kirillov, 2006). Bortsett fra dette har Turkmenistan ikke fremstått som noen pådriver for internasjonalt samarbeid i kampen mot internasjonal terrorisme.

Turkmenistan fremstår derimot som en pådriver for internasjonalt samarbeid i kampen mot narkotikatrafikk. Turkmenistan har under President Berdymukhamedov inntatt en aktiv rolle for å styrke regional bekjemping av narkotika via styrking av analysekapasitet, deling av etterretninger og grensekryssende samarbeid både i den kaspiske regionen og med Iran og Afghanistan (UN Office on Drugs and Crimes, 2008). Turkmenistan ble i 2007 enig med Iran om å etablere en felles komité for bekjemping av narkotikatrafikk, samt at Berdymukhamedov og den afghanske presidenten signerte en felles forståelse for behovet for utvikling av samarbeid innen narkotika- og terrorbekjemping (US Department of State, 2009). I 2007 sa Berdymukhamedov også at Turkmenistan skal bekjempe narkotikatrafikk sammen med andre SUS-land (Itar-tass, 2007i). Turkmenistan har siden 2007 huset "United Nations Regional Centre for Preventive Diplomacy in Central Asia" (UN News Centre, 2007). Noen av hovedoppgavene til senteret er narkotikatrafikk, internasjonal kriminalitet og forsøk på å spre radikal religiøs ekstremisme (Itar-tass, 2007h). Den første internasjonale konferansen for bekjemping av narkotikatrafikk ved sjøporter ble også holdt i Asjkhabad (US Department of State, 2009).

Turkmenistan deltar aktivt i arbeidet med å stabilisere Afghanistan. Landet var allerede i 2007 nest størst når det gjaldt transitt av humanitær hjelp til Afghanistan. I 2010 fremsatte president Berdymukhamedov en rekke forslag for å støtte FNs arbeid i Afghanistan. Han tilbød seg blant annet å være vert for et internasjonalt toppmøte om Afghanistan. Videre tilbød han støtte i

forbindelse med trening av afghansk forvaltningspersonell i Turkmenistan. Han sa også at landet er forberedt på å øke strømforsyningene til Afghanistan og påpekte at TAPI-prosjektet samt bygging av jernbaneforbindelser med internasjonal støtte bør iverksettes (UN General Assembly, 2010a). Turkmenistan har helt siden 2002 gjort flere fremstøt for å forsyne Afghanistan med stadig større mengder elektrisitet og gass til redusert pris (Itar-tass, 2002b, 2003a, 2003b, 2007k). Landet avskrev i 2007 også afghansk gjeld på \$3,8 millioner og innvilget levering av gratis elektrisitet til en verdi av \$3 millioner (Itar-tass, 2007l). I 2008 sendte Turkmenistan humanitær hjelp i form av diesel, hvete og klær til Afghanistan (Itar-tass, 2008d). Turkmenistan holder samtidig luftkorridoren åpen for humanitær hjelp til Afghanistan, og var i 2007 nest største transittland (Defence & Security, 2002a; Tsyganok, 2007).

Gjennomføring av grensereformer

Etter at russiske styrker forlot Turkmenistan, har landet hatt tolv år på å bygge opp nasjonal kontroll over egne grenser. Landet har mottatt assistanse blant annet fra USA til narkotikakontroll og rettshåndhevelse, og fra "EU-UNDP Border Management Assistance Programme" (BOMCA) (BOMCA, 2012b; Voice of America, 2010). Turkmenistan deltar også i programmet til OSSE for grensesikkerhet og administrasjon som stort sett innebærer støtte til trening (Victoria Panfilova, 2007). Den store oppgraderingen av grensestyrkene synes å ha foregått med ekstern støtte. Med amerikansk støtte er det bygd nye grensekontrollposter samt at disse har fått kommunikasjonsmidler og grunnleggende inspeksjonsfasiliteter for screening av kjøretøy. Videre har støtten inkludert trening innen bekjemping av narkotika, og Turkmenistan har mottatt eget treningsutstyr (US Department of State, 2009). BOMCA har sørget for oppussing og modernisering av to treningssentre og har gitt støtte til trening i bekjemping av grensekriminalitet (UNDP, 2010).

Tiltak for å bekjempe narkotika har vært spesielt markant. Ifølge amerikansk UD har den turkmenske regjeringen dirigert hovedtyngden av rettshåndhevingsressursene til å stoppe narkotikatrafikken fra Afghanistan (US Department of State, 2009). Det gjennomføres regelmessige grenseoperasjoner for å demme opp narkotikatrafikken (Kurbanova, 2005). I 2008 opprettet president Berdymukhamedov Den statlige tjenesten for bekjemping av narkotika (SCNS), hvor størrelsen økes til 1000 ansatte (US Department of State, 2009).

Størrelsen på de Turkmenske grensestyrkene er ukjent, men amerikansk har UD rapportert at i forhold til det fjellendte terrenget er størrelse og treningsnivå på styrkene utilstrekkelig til å kunne kontrollere ulovlige passeringer utenfor grensekontrollpostene (US Department of State, 2010). Grensestyrkene fikk imidlertid sitt første ubemannede fly i 2010 (UAV) i den hensikt å

styrke grenseovervåkningen (Defence & Security, 2010a). Det fremgår ikke hvor mange som skal suppleres og hvem som står for produksjonen. Allerede under president Nijazov ble offiserer fra grensestyrken gitt trening gjennom det nasjonale militære instituttet samt at flere offiserer også ble sendt til Russland, Ukraina, Tyrkia og Pakistan (Alexandrov, 2005). I januar 2011 signerte president Berdymukhamedov imidlertid en resolusjon for å etablere et turkmensk grenseinstitutt (BOMCA, 2012b). Korrupsjon utgjør imidlertid et problem. Det rapporteres at sikkerhetsoffiserer mottar bestikkelse og at senioroffiserer er direkte knyttet til narkotikahandel (US Department of State, 2009).

3.6 Oppsummering og konklusjon Turkmenistan

Truslene mot Turkmenistan er kort summert grensekonflikter med Usbekistan, spenning og grensekonflikt i Det kaspiske hav, samt ringvirkninger fra konflikten i Afghanistan. Disse ringvirkningene er økning i internasjonal terrorisme, ekstremisme, ulovlig narkotikatrafikk og internasjonale organisert kriminalitet. De internasjonale truslene kan i første omgang påvirke regional stabilitet, som er kritisk for stabiliteten i Turkmenistan. Grensekonflikten i Det kaspiske hav knytter seg først og fremst til strid med Aserbajdsjan om rettigheter til energiresurser, og til strid særlig med Russland i forhold til rettigheter til bygging av den transkaspiske gassrørledningen. Disse to statene har også de sterkeste marinestyrkene i Det kaspiske hav, som utgjør en trussel for Turkmenistans evne til å forfølge sine rettigheter.

Turkmenistans overordnede sikkerhetsstrategi er nøytralitet. Nøytraliteten betraktes som nødvendig for å kunne videreutvikle fredfulle forbindelser til andre land, og til å sikre at landet ikke trekkes inn i pågående konflikter.

Evner så Turkmenistan å kombinere nøytralitet med ivaretagelse av egne interesser?

Det er ikke noe problem at Turkmenistan er positiv til et begrenset militært samarbeid for å håndtere internasjonale trusler. Det militære samarbeidet går dessuten bare på de områder som kan gjøre Turkmenistans egne militære styrker bedre i stand til å forsvare staten mot disse truslene. Turkmenistan avstår fra å delta med militære styrker utenfor statens grenser. Det overlater de til andre stater. Turkmenistan viser samtidig at landet bidrar i den internasjonale stabiliseringsinnsatsen i Afghanistan på det ikke-militære planet, som er i henhold til FN's målsetning om å arbeide for fred og stabilitet.

I forhold til de resterende truslene kan dette dilemmaet derimot by på problemer.

Nøytralitetsstatusen hviler på at Turkmenistan ikke anser noen stat som sin motstander, noe som automatisk vil kunne brukes som argumenter mot turkmensk militær opprustning. All opprustning

kan tolkes som posisjonering i forhold til stridende interesser. Turkmenistan søker å balansere den problematikken ved, samtidig som det gjennomføres militære reformer og styrking av den militære kapasiteten, å forfekte en strategi som skal sikre harmoni i regionen. Strategien henger trolig sammen med landets mulighet til å legge militært press bak kravene. Denne er begrenset om man sammenligner Turkmenistan med Usbekistan, og landet er også den svakeste militærmakten i Det kaspiske hav.

Når det gjelder Aserbajdsjan er saken derimot en litt annen. Her har det kommet til åpenlyst munnhuggeri. Aserbajdsjan har også reagert på at Turkmenistan styrker sine militære kapasiteter, spesielt i Den kaspiske hav. Nøytralitetsstatusen er derfor truet i forhold til dette. Men samtidig vil opprustningen også kunne gjøre at terskelen blir høyere for at Aserbajdsjan tar seg til rette i omstridte grenseområder. Under president Nijazov førte landet en isolasjonistisk politikk, hvor presidenten la lokk på striden med Aserbajdsjan ved å unngå diplomatisk kontakt. Dette gav også utgangspunkt for muligheten til å neglisjere de militære styrkene, fordi landet unngikk forhandlingskonfrontasjoner. Når president Berdymukhamedov har valgt en mer aktiv utenrikspolitikk, har han kombinert dette med fornyet innsats på å styrke landets nasjonale forsvar. Den samme trenden observeres også i forhold til nabostaten Usbekistan. Men her gjelder det å balansere riktig, siden landets sikkerhet hviler så sterkt på nøytralitetsstatusen.

4 Hovedkonklusjon

Tadsjikistan og Turkmenistan oppfatter at de står overfor samme type trusler. Begge er naboer med Afghanistan og er bekymret for utviklingen i dette landet, og for hvordan stridighetene her virker som arnested for internasjonal terrorisme, religiøs ekstremisme, utbredt narkotikahandel og internasjonal kriminalitet. Spesielt hva gjelder narkotikakriminalitet er landenes perspektiv sammenfallende. Begge statene erkjenner at narkotikatrafikken fører til korrupsjon og dermed forringer effektiviteten til sikkerhetsstyrkene, samtidig som de begge oppfatter bruk og omsetning av narkotika som et økende samfunnsproblem.

Med hensyn til synet på internasjonal terrorisme er derimot ståstedet noe ulikt. Mens Turkmenistan er mer bekymret for hvordan internasjonal terrorisme kan undergrave den regionale stabiliteten, er Tadsjikistan mer bekymret for hvordan internasjonal terrorisme utgjør en direkte trussel mot landets indre stabilitet.

Begge stater grenser også til den regionale stormakten Usbekistan, og har et anstrengt forhold til dette landet på grunn av uavklarte grensespørsmål og uenighet knyttet til etniske minoriteter. Forskjellen er at uenigheten mellom Tadsjikistan og Usbekistan stikker dypere, noe som ikke minst skyldes Usbekistans motstand mot Tadsjikistans forsøk på å oppnå energiuavhengighet gjennom vannkraftutbygging. Til forskjell fra Tadsjikistan har imidlertid Turkmenistan uavklarte grensespørsmål med flere land, da spesielt med Aserbajdsjan i Det kaspiske hav.

Fra et økonomisk utviklingsperspektiv er landenes trusselbilde også forskjellig. Turkmenistan er rik på gass og er avhengig av å få solgt denne på verdensmarkedet. Det Turkmenistan følgelig frykter, er blokader fra aktører som ser seg tjent med å opprettholde status quo, og som ikke ønsker at landet skal bli en større gasseksportør. Tadsjikistan er på sin side rik på vannressurser og satser følgelig på vannkraft. Det Tadsjikistans frykter er følgelig blokader som kan stikke kjepper i hjulene for vannkraftutbyggingen. Mens Turkmenistan oppfatter Russland som hovedproblemet for realisering av sine planer, betrakter Tadsjikistan Usbekistan som hovedproblemet for realisering av sine.

De to landene har valgt ulik strategi for håndtering av blokade- og grensetruslene. Turkmenistan har valgt å søke sikkerhet gjennom nøytralitet, mens Tadsjikistan har valgt å søke sikkerhet gjennom alliansebygging. Tadsjikistan har valgt å knytte seg spesielt til Russland som strategisk partner, en partner som igjen er overlegen Usbekistan i militær makt og innflytelse.

Turkmenistan er snarere truet av Russland, og har heller valgt å søke sikkerhet ved å støtte seg til internasjonale reguleringsmekanismer gjennom FN. Alliansebygging kunne teoretisk vært et

alternativ for Turkmenistan, men valg av nøytralitet som sikkerhetsstrategi synes å henge sammen med ambisjoner om å utvikle gode relasjoner til alle potensielle konsumenter av turkmensk gass. Den overordnede strategien har også blitt implementert i begge land, og kan for begge land betegnes som en suksess i den forstand at ingen av de militære truslene så langt har materialisert seg. I forhold til å løse opp blokader har riktignok effekten vært begrenset, men begge land har i det minste gjennom sine respektive strategivalg lyktes i å skape internasjonal oppmerksomhet rundt nettopp dette problemet.

Begge statene har valgt å understreke sine defensive ambisjoner mot overlegne militærmakter. Dette kan i begge tilfeller ha bidratt til å holde de militære truslene i sjakk ved ikke unødvendig å fremprovosere konflikter.

Med hensyn til utvikling av militær kapasitet, følger begge stater den internasjonale trenden med oppgraderinger og reformer. Dette gjør også at den eksisterende avskrekkingskapasiteten opprettholdes. I begge tilfeller, men særlig for Tadsjikistans del, fremstår imidlertid satsningen som for sparsommelige til å kunne danne grunnlag for oppbygging av offensive kapasiteter. Turkmenistans begrensede satsning må sees i lys av landets ønske om å bevare nøytraliteten. I Tadsjikistans tilfelle er det snarere økonomiske hensyn som ligger til grunn.

Strategi og tiltak i forhold til grensekontroll er ganske sammenfallende for de to landene. Hovedfokuset er på håndtering av narkotikakriminalitet med vekt på regionalt samarbeid. Begge statene søker også internasjonal støtte for forbedring av grensestyrkene, en søken som også har høstet frukter selv om især Tadsjikistan fremdeles har en lang veg å gå før landet kan påberope seg effektiv grensebevoktning.

5 Litteraturliste

- Abbasov, S. (2009). *Azerbaijan: No jitters over Turkmenistan's Caspian Sea threat*. Hentet fra Eurasianet 27. april 2012 fra <http://www.eurasianet.org/departments/insightb/articles/eav072909.shtml>
- Abdrakhmanov, A. (2007). *International affairs*. Hentet fra Central Asia and the Caucasus Press 22. mai 2012 fra <http://www.ca-c.org/annual/2007-eng/40.shtml>
- Abdullayeva, S. & Shulman, V. (2003, 26. februar). Kazakhstan to create Caspian military navy. *Itar-tass*. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/4734482>.
- Abdurasulov, A. (2010). *Dangerous Neighborhood*. Hentet fra Transitions Online 29. mai 2012 fra <http://www.tol.org/client/article/22052-dangerous-neighborhood.html?print>
- Agayeva, S. (2010). *Disarmament to be discussed in Turkmenistan*. Hentet fra Trend.az 21. mai 2012 fra <http://en.trend.az/news/politics/1708647.html>
- Akhmadov, E. (2009). *Border delimitation problems between Tajikistan and Uzbekistan*. Hentet fra CACI Analyst 11. mai 2012 fra <http://www.cacianalyst.org/?q=node/5105>
- Alexandrov, S. (2005). The Military Cooperation of Turkmenistan and Ukraine: The History and Prospects. *Defence & Security*, (061). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/7800445>
- Anceschi, L. (2009). *Turkmenistan's foreign policy: positive neutrality and the consolidation of the Turkmen regime*. London: Routledge.
- Antonov, O. (2006, 8. september). Treaty on nuclear wpns free zone to be signed in Semipalatinsk. *Itar-tass*. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/10013629>.
- Arab times. (2010). *Tajikistan 'hunts' insurgents after at least 25 troops killed. Up to 20 injured, some of them seriously* Hentet 13. mars 2012 fra <http://www.arabtimesonline.com/NewsDetails/tabid/96/smId/414/ArticleID/159760/reftab/69/Default.aspx>
- Arbenin, S. (2008). *Uzbekistan is looking west, Turkmenistan east*. Hentet fra Ferghana News 18. mai 2012 fra <http://enews.ferghananews.com/article.php?id=2342>
- Aryan, H. (2011). *Caspian Sea States On Course For Naval Arms Race*. Hentet fra Radion Free Europe Radio Liberty 4. mai 2012 fra http://www.rferl.org/content/caspian_states_on_course_for_naval_arms_race/24278751.html
- Asia-plus. (2012). *EU announces grant awards to strengthen water management in Central Asia*. Hentet 25. april 2012 fra <http://news.tj/en/news/eu-announces-grant-awards-strengthen-water-management-central-asia>

- Asia Views. (2010). *Government shakes down population amid deepening economic dysfunction*. Hentet 27. februar 2012 fra http://www.asiaviews.org/index.php?option=com_content&view=article&id=17425:onbu-sinessalias2750
- Avesta Information Agency. (2012a). *DCA in Tajikistan works out the drug group, which "protected" by men in uniform*. Hentet 13. mars 2012 fra <http://www.avesta.tj/eng/goverment/1534-dca-in-tajikistan-works-out-the-drug-group-which-protected-by-men-in-uniform.html>
- Avesta Information Agency. (2012b). *Tajik-Uzbek Intergovernmental commission of delimitation and demarcation border to resume in February*. Hentet 13. mars 2012 fra <http://www.avesta.tj/eng/security/1557-tajik-uzbek-intergovernmental-commission-of-delimitation-and-demarcation-border-to-resume-in-february.html>
- Badrak, V. (2003). Military Cooperation. The Kolchuga for Sapamurat Niyazov. *Defence & Security*, (131). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/5536645>
- Baikova, Y. (2004). Security. The Caspian Sea is armed to the teeth. *Defence & Security*, (066). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/6382289>
- Baku Today. (2010). *Berdymuhammedov: neutrality allowed energy vyvecti Turkmenistan to world markets*. Hentet 22. mai 2012 fra <http://www.bakutoday.net/berdymuhammedov-neutrality-allowed-energy-vyvecti-turkmenistan-to-world-markets.html>
- Baku Today. (2012). *Territorial negotiations between Tajikistan and Uzbekistan ended in failure*. Hentet 25. april 2012 fra <http://www.bakutoday.net/territorial-negotiations-between-tajikistan-and-uzbekistan-ended-in-failure.html>
- BBC Monitoring. (2011). *Conflicts in post-Soviet area turn dangerous - head of Russia-led security block*. Hentet 20. april 2012 fra http://usa.am/pipermail/irc_news_group/2011-June/000679.html
- BBC News. (2001). *Death penalty for Tajik bombers*. Hentet 27. februar 2012 fra <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/1325694.stm>
- Belarmy. (2008). *Vooruzjonnyje sily Tadsjikistana*. Hentet 30. mars 2012 fra <http://belarmy.by/tag/vooruzhyonnye-sily-tadzhikistana>
- Berdimuhamedov, G. (2010). *The statement of President of Turkmenistan Gurbanguly Berdimuhamedov at the International Conference to mark the 15th anniversary of neutrality of Turkmenistan*. Hentet fra Turkmenistan.ru 8. april 2012 fra <http://www.turkmenistan.ru/en/articles/14412.html>

- Berdymuhamedov, G. (2011). *To Participants of the International Conference on "Integrating Global Energy Markets - Providing Energy Security"*. Hentet 14. mai 2012 fra <http://www.osce.org/cio/84991>
- Berdymukhamedov, G. (2008). *Prezident Turkmenistana provel sovestsjanije s diplomatitsjeskim korpusom strany*. Hentet 21. mai 2012 fra http://fptm.blogspot.com/2008/03/blog-post_4634.html
- Berdymukhamedov, G. (2012). *Our tasks remain the same*. Hentet fra Turkmenistan Magazine 4. april 2012 fra <http://www.turkmenistan.ru/en/articles/16055.html>
- Blank, S. (2011). *Revising the Border: China's Inroads into Tajikistan China Brief 11(14)*. Hentet fra http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=38251
- BOMCA. (2012a). *The EU-UNDP Border Management Assistance Programme (BOMCA) in the Republic of Tajikistan* Hentet 25. april 2012 fra <http://www.bomca.eu/en/tajikistan.html>
- BOMCA. (2012b). *The EU-UNDP Border Management Assistance Programme (BOMCA) in the Republic of Turkmenistan* Hentet 23. mai 2012 fra <http://www.bomca.eu/en/turkmenistan.html>
- Bugajski, J. (2010). *Georgian Lessons: Conflicting Russian and Western Interests in the Wider Europe*. Hentet fra http://csis.org/files/publication/102110_Bugajski_GeorgianLessons.WEB.pdf
- Business News Europe. (2012). *Tajikistan accuses Uzbekistan of provoking humanitarian crisis*. Hentet 19. april 2012 fra http://www.bne.eu/story3425/Tajikistan_accuses_Uzbekistan_of_provoking_humanitarian_crisis
- CAREC. (2007). *Pressrelease. Speech of the President of the Republic of Tajikistan H.E. Mr. Emomali RAHMON at the opening ceremony of the 6 Ministerial Conference on Central Asian Regional Economic Cooperation (CAREC) (Dushanbe, 3 of November 2007)*. Hentet 21. mars 2012 fra http://www.tajikembassy.org/images/pr_nov07_pres_carec.pdf
- Central Asian Newswire. (2012). *Russia is Tajikistan's main ally, Rahmon says*. Hentet 24. april 2012 fra <http://www.universalnewswires.com/centralasia/international/viewstory.aspx?id=11826>
- Chorshanbiyev, P. (2012). *Tajikistan accuses Uzbekistan*. Hentet fra Asia-Plus 11. mai 2012 fra <http://news.tj/en/news/tajikistan-accuses-uzbekistan>

- Constitution of the Republic of Tajikistan. (2003). [*Grunnlov av 6. november 1994 med rettelser og tillegg av 22. juni 2003*]. Hentet 21. novemeber 2011 fra <http://mfa.tj/index.php?node=article&id=175>
- Constitutional Law of Turkmenistan on Permanent Neutrality of Turkmenistan. (1996). [*Lov av 7. januar 1996*]. Hentet 4. april 2012 fra <http://www.unhcr.org/refworld/country,,NATLEGBOD,LEGISLATION,TKM,4562d8cf2,405ab3d14,0.html>
- CSTO. (2002). *Charter of the Collective Security Treaty Organization* Hentet 20. april 2012 fra <http://www.odkb.gov.ru/b/azgengl.htm>
- Defence & Security. (1998). Ukraine is training Officers for Turkmenistan. (130). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/2729733>
- Defence & Security. (2002a). Chronicle. Turkmenistan will not receive German aircraft. (002). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/2733825>
- Defence & Security. (2002b). Security. Will the Caspian Sea smell of blood? (057). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/4105942>
- Defence & Security. (2009a). Defense Ministers of Russia and Turkmenistan met in Moscow. (029). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/19785246>
- Defence & Security. (2009b). On efficiency of Military Cooperation among CIS Countries. (059). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/20192838>
- Defence & Security. (2009c). Turkmenistan Strengthens its Positions in the Caspian Sea - Turkmen Navy has Received Two Patrol Boats Sobol. (137). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/21046283>
- Defence & Security. (2009d). Ukraine resumes Arms Export to Turkmenistan. (102). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/20636404>
- Defence & Security. (2010a). The Border Guard of Turkmenistan Receive Unmanned Aerial Vehicles. (060). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/21950327>
- Defence & Security. (2010b). Turkmenistan Bought two Russian Helicopters Mi-17-1B. (048). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/21826158>
- Defence & Security. (2010c). Turkmenistan decided to establish a navy. (007). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/21216549>
- Defence & Security. (2010d). Turkmenistan will establish a Naval Institute of the Defense Ministry. (063). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/22002574>
- Defence & Security. (2011). Tajikistan can guard its borders independently. (197). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/24414133>

- Diba, B. A. (2010). *Caspian sea: Potentials for Conflict*. Hentet fra Payvand Iran News 4. mai 2012 fra <http://www.payvand.com/news/10/dec/1061.html>
- Dogovor mezdju Turkmenistanom i Respublikoj Usbekistan o druzjbe ukrepleniidoverija i razvitii sotrudnitsjestva. (2004). [Avtale av 19. november 2004 om vennskap, forfremming av tillit og samarbeid mellom Turkmenistan og Republikken Usbekistan]. Hentet 24. april 2012 fra http://www.turkmenistan.gov.tm/_ru/laws/?laws=01bs
- Dubnov, A. (2003, 24. september). Events. Niyazov no-show at CIS summit raises questions. *Moscow News* Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/5316116>.
- Dubnov, A. (2008). Turkmenistan calls for security. *Defence & Security*, (124). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/19160481>
- Dubnov, A. (2010). Discussing unpleasant issues. *Defence & Security*, (130). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/searchresults/article.jsp?art=6&id=22942295>
- Embassy of Tajikistan. (2012). *Trilateral meeting of the Presidents of Tajikistan, Afghanistan and Iran*. Hentet 26. april 2012 fra <http://www.tajikembassy.be/content/trilateral-meeting-presidents-tajikistan-afghanistan-and-iran>
- Encyclopedia.com. (2007). *Tajikistan - Armed Forces*. Hentet 30. mai 2012 fra <http://www.encyclopedia.com/topic/Tajikistan.aspx>
- Eshchanov, B. R., Stultjes, M. G. P., Salaev, S. K. & Eshchanov, R. A. (2011). Rogun Dam—Path to Energy Independence or Security Threat? *Sustainability*, 3(9), 1573-1592. Hentet fra <http://www.mdpi.com/journal/sustainability>
- Eurasia Insight. (2007). *Uzbek President Makes Landmark Visit To Turkmenistan*. Hentet fra Eurasia Insight 8. mai 2012 fra <http://www.eurasianet.org/departments/insight/articles/pp101807.shtml>
- European Commission. (2009). "Platform for Environment and Water Cooperation". *The Third EU – Central Asia High Level Conference Rome, 5 - 6 November 2009. Joint Communiqué between European Union and Central Asian countries*. Hentet 15. april 2012 fra http://eeas.europa.eu/central_asia/docs/conference_environment_water_1109_en.pdf
- Ezizov, B. (2007). Byvsji predsdatel Medzjlisa Turkmenistanan prigovoren k pjati godam tjoremnogo zakljutsjenija. *Fergana News*, (27. februar 2007). Hentet fra <http://www.fergananews.com/news.php?id=5250>
- Faizullobekova, T. (2012). *Tajik Army Runs Short of Men* Hentet fra Central Asia Radio 24. april 2012 fra <http://iwpr.net/report-news/tajik-army-runs-short-men>

- FARS New Agency. (2009). *Turkmenistan Stresses Iran's Role in Caspian Sea Talks* Hentet 3. mai 2012 fra <http://english.farsnews.com/newstext.php?nn=8807271339>
- Ferghana News. (2007a). *Arms spendings of post-Soviet Central Asian countries rose by 50% in 2007*. Hentet 13. mai 2012 fra <http://enews.ferghananews.com/article.php?id=1808>
- Ferghana News. (2007b). *Military potential of the Central Asian member states of the CIS (2007):*. Hentet 27. mai 2012 fra http://news.ferghananews.com/archive/table_army_eng.html
- Fitzpatrick, C. A. (2011a). *Turkmenistan Struggles to Combat Drugs*. Hentet fra Sifting the Karakum 27. april 2012 fra <http://www.eurasianet.org/node/64415>
- Fitzpatrick, C. A. (2011b). *Turkmenistan: Will Ukraine Buy Turkmen Gas Despite Russian Objections?* Hentet fra Sifting the Karakum 2. mai 2012 fra <http://www.eurasianet.org/node/64198>
- Gafarly, M. (2003). Security. Bomb with an oil fuse. *Defence & Security*, (123). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/5466930>
- Gafarly, M. (2005). CIS Defense. The Caspian Race. *Defence & Security*, (071). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/7887790>
- Gateway, T. ([u.å.]). *Equipment for Tajik border troops*. Hentet 30. mai 2012 fra <http://www.tajik-gateway.org/index.phtml?lang=en&id=4936>
- Glad, M. A. ([u.å.]). *Sikkerhetspolitikk*. Hentet 18. september 2011 fra <http://www.atlanterhavskomiteen.no/nettsider/dnak/tema/sikkerhetspolitikk>
- Gorupaj, O. (2007). Turkmen Army: 15 years later. *Defence & Security*, (009). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/11427822>
- Gorupaj, O. (2010). *Sj. Khajrullojev (ministr oborony Tadzjikistana): "Tadzjikistanskaja armija byla sozdana faktitsjeski na pustom meste" (Intervju "KZ")*. Hentet fra Centrasia 27. mars 2012 fra <http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1267132680>
- Gridneva, G. (2006a, 15. mai). Afghanistan drug production on rise-Tajik president. *Itar-tass*. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/9472192>
- Gridneva, G. (2006b, 02. juni). CIS secret services sign agreement for service use only. *Itar-tass*. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/9571624>.
- Gridneva, G. & Zhukov, V. (2002, 17. desember). Tajikistan lauds results of operation in Afghanistan *Itar-tass*. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/4581180>
- Gromov, F. (1993). Russian navy: A new stage of development. *Military News Bulletin*, (2). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/136902>

- Hamroboyeva, N. (2010). *CSTO anti-terror drill, dubbed Rubezh-2010, takes place in Tajikistan in April*. Hentet 26. april 2012 fra <http://www.tajikembassy.pk/m-news14.aspx>
- Hamroboyeva, N. (2012). *We will help Tajik border guards, says Russian border service head*. Hentet fra Asia-plus 25. april 2012 fra <http://news.tj/en/news/we-will-help-tajik-border-guards-says-russian-border-service-head>
- Hasanov, H. (2012). *Turkmen president: CIS countries should streamline their partnership*. Hentet 27. april 2012 fra <http://en.trend.az/regions/casia/tajikistan/2008461.html>
- Indian Defence. (2011). *Tajikistan, India to deepen military cooperation*. Hentet 22. mars 2012 fra <http://www.indiandefence.com/forums/f32/tajikistan-india-deepen-military-cooperation-11630/>
- Institute for War and Peace Reporting. (2012). *Uzbek-Turkmen Talks Disappoint Both Ethnic Minorities*. Hentet 18. mai 2012 fra <http://www.unhcr.org/refworld/topic,463af2212,469f279521,4cc6731a1e,0,,TKM.html>
- Inter Press Service. (2012). *Tajikistan: Using Force to Maintain a Standing Army*. Hentet 6. april 2012 fra <http://ipsnews.net/newsTVE.asp?idnews=107337>
- Interfax. (2012). *Tajikistan asks Russia to pay military base rent* Hentet 19. mai 2012 fra <http://business.highbeam.com/436260/article-1G1-281695710/interfax-central-asia-general-newswire>
- International Conference on Water. (2010). *Opening Statement by the President of the Republic of Tajikistan Emomali Rahmon at the High-level International Conference on Water*. Hentet 22. mars 2012 fra http://www.tajikembassy.org/images/tajikistan_water_for_life_president_s_speech_en.pdf
- International Crisis Group. (2002). *Central Asia: Border dispute and conflict potential*. (ICG Asia Report no 33). Hentet fra <http://www.crisisgroup.org/en/regions/asia/central-asia/033-central-asia-border-disputes-and-conflict-potential.aspx>
- IRIN. (2004). *Turkmenistan-Uzbekistan: Border settlers make new life with few resources*. Hentet 8. mai 2012 fra <http://www.irinnews.org/Report/24367/TURKMENISTAN-UZBEKISTAN-Border-settlers-make-new-life-with-few-resources>
- Itar-tass. (2002a, 6. august). *Turkmenistan keeps away from Caspian military drill*. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/4288546>
- Itar-tass. (2002b, 23. november). *Turkmenistan to build power line to Afghanistan*. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/4519941>

- itar-tass. (2003a, 8. desember). Turkmenistan doubles energy supplies to Afghanistan. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/5647502>.
- Itar-tass. (2003b, 14. august). Turkmenistan to cut price of electricity exported to Afghanistan. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/5179252>.
- Itar-tass. (2004a, 18. mai). CIS security chiefs in Sochi to discuss counterterrorism Tue. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/6258999>.
- Itar-tass. (2004b, 21. oktober). NATO expects Turkmenistan to back its plans in Afghanistan. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/6937908>.
- Itar-tass. (2006, 2. juni). Niyazov promises modern planes, missile systems to army. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/9571621>.
- Itar-tass. (2007a, 11. mars). American countries call for tougher control over shoulder - fired weapons. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/11656938>.
- Itar-tass. (2007b, 28. februar). Caspian Sea status discussed in Tehran. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/11611650>
- Itar-tass. (2007c, 14. februar). Gurbanguly Berdymukhammedov outlines priority tasks. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/11524411>.
- Itar-tass. (2007d, 29. mai). Putin, Berdymukhammedov discuss upcoming CIS informal meeting. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/12072926>.
- Itar-tass. (2007e, 17. januar). Russia, Turkmenistan ready for deeper cooperation - FM. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/11359687>.
- Itar-tass. (2007f). Russian, Turkmen presidents call for security. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/searchresults/article.jsp?art=0&id=11978413>.
- Itar-tass. (2007g, 13. juni). Turkmen president invited to SCO summit as guest of honour. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/12146055>.
- Itar-tass. (2007h, 10. desember). Turkmenistan issues memorable coins marking UN centre opening in Ashgabat. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/13088364>.
- Itar-tass. (2007i, 14. juli). Turkmenistan joins collective fight against narcotics. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/12293770>
- Itar-tass. (2007j, 9. juni). Turkmenistan president to attend informal CIS summit. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/12133290>.
- Itar-tass. (2007k, 9. juni). Turkmenistan to build LEP - 500 to transmit power to Afghanistan. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/12133202>
- Itar-tass. (2007l, 5. juli). Turkmenistan to grant \$ 300,000 worth of electricity to Afghanistan. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/12251913>.

- Itar-tass. (2007m, 25. august). Turkmenistani Pres sets task of Armed Forces re - equipment. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/12489092>.
- Itar-tass. (2007n, 18. oktober). Uzbek pres to pay official visit to Turkmenistan on Thursday. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/12773545>.
- Itar-tass. (2007o, 27. juli). Uzbek presid to support Turkmenistan - China gas pipeline project. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/12363856>.
- Itar-tass. (2008a, 19. mai). Turkmen leader goes to Azerbaijan to warm long - chilled relations. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/14829249>
- Itar-tass. (2008b, 31. mai). Turkmenistan's president to attend informal CIS summit in St Pete. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/17049846>.
- Itar-tass. (2008c, 18. januar). Turkmenistan forms state drug control service. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/13253870>
- Itar-tass. (2008d, 11. februar). Turkmenistan sends humanitarian aid to Afghanistan. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/13416400>
- Jane's. (2007). *Defence budget (Uzbekistan), Defence budget*. Hentet 20. april 2012 fra <http://articles.janes.com/articles/Janes-Sentinel-Security-Assessment-Russia-And-The-CIS/DEFENCE-BUDGET-Uzbekistan.html>
- Jane's. (2012a). *Defence budget (Tajikistan), Defence budget*. Hentet 20. april 2012 fra <http://articles.janes.com/articles/Janes-Sentinel-Security-Assessment-Russia-And-The-CIS/Defence-budget-Tajikistan.html>
- Jane's. (2012b). *Defence budget (Turkmenistan), Defence budget*. Hentet 13. mai 2012 fra <http://articles.janes.com/articles/Janes-Sentinel-Security-Assessment-Russia-And-The-CIS/Defence-budget-Turkmenistan.html>
- Jane's. (2012c). *Navy (Turkmenistan), Navy*. Hentet 20. mai 2012 fra <http://articles.janes.com/articles/Janes-Sentinel-Security-Assessment-Russia-And-The-CIS/Navy-Turkmenistan.html>
- Johnson, L. (2006). *Tajikistan in the new Central Asia*. New York: I.B.Tauris & Co Ltd.
- Kalinichenko, S. (2006). CIS Defense. Pyandzhzky corridor. *Defence & Security*, (035). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/9260178>
- Kasymbekova, V. (2008). *Tadzjikistan: Armija silnaja, doktrina mirnaja*. Hentet 21. mars 2012 fra <http://www.tribun.tj/news.php?n=4473&a=1>
- Khajrullojev, S. (2005). *Sj. Khajrullojev (Ministr oborony Tadzjikistana) - "Rossijskaja vojennaja baza - garant bezopasnosti TSAR" (Intervju)*. Hentet fra Centrasia 23. mars 2012 fra <http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1116571500>

- Khajrullojev, S. (2008a). *Intervju Sjorali Khajrullojeva v rubrike "mezjdunarodnoje sotrudnitjestvo" armii gosudarstv - utsjastnikov ODKB" No3-2007*. Hentet fra Voinskoje Bratstvo 27. mars 2012 fra <http://voin-brat.ru/content/view/65/20/>
- Khajrullojev, S. (2008b). New realities of International and Regional Security. *Vojennyj Diplomat/Military Diplomat*, (4), 49-52. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/19381478>
- Khajrullojev, S. (2010). Khajrullojev Sj. Netlennaja pamjat Pobedy. *Rossijskoje vojennoje obozrenije*, 5-6(76). Hentet fra <http://www.coldwar.ru/rvo/052010/netlennaja-pamjat-pobedi.php>
- Khudiyev, A. (2009). Azerbaijan's Relations with the Countries of Central Asia since 1991. *Azerbaijan in the World*, 2(18). Hentet fra <http://ada.edu.az/biweekly/issues/vol2no18/20090916111958298.html>
- Kilner, J. (2011). *Turkmenistan holds world's second largest gas field*. Hentet fra The Telegraph 2. mai 2012 fra <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/turkmenistan/8820509/Turkmenistan-holds-worlds-second-largest-gas-field.html>
- Kirillov, A. (2006, 3. april). China, Turkmenistan leaders to sign agt on fighting intl terrorism. *Itar-tass*. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/9264401>.
- Kiryanov, O. (2009). Turkmenia will reinforce its navy in the Kaspian Sea. *Defence & Security*, (095). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/20560383>
- Kobzev, A. & Dubnov, A. (2011). Foreign military bases will appear on the territories of the CSTO member states only with agreement of all members of the block. *Defense & Security*, (289). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/26406982>
- Kolesnichenko, O. (2011). Military civil cooperation in Central Asia is deepened. *Defence & Security*, (273). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/26253860>
- Komilova, K. (2009). *Ekskljuzivnoje intervju: Sjorali Khajrullojev, ministr oborony Respubliki Tadzhikistan*. Hentet fra Informatsionnyj videoportal Stan 27. mars 2012 fra <http://server217-174-240-83.live-servers.net/news/9110?REID=1ofmf34co6vgiqhrp4i55m48r6>
- Kozhevnikov, R. (2012). *Uzbekistan resumes gas supplies to Tajikistan*. Hentet fra Reuters 30. mai 2012 fra <http://www.reuters.com/article/2012/04/16/tajikistan-gas-idUSL6E8FG3YL20120416>
- Kucera, J. (2011). *Tajikistan Invites Iranian Military to Intervene*. Hentet fra The Bug Pit 21. mars 2012 fra <http://www.eurasianet.org/node/64221>

- Kulikov, S. (2009). Baku and Ashkhabad Resort to Threats. *Defence & Security*, (096). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/20573373>
- Kundu, N. D. (2011). India-Tajikistan bilateral relationship. Hentet fra http://indrus.in/articles/2011/09/02/india-tajikistan_bilateral_relationship_12949.html
- Kurbanova, A. (2000, 31. mars). Turkmenistan-Uzbekistan. *Itar-tass*. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/2848085>.
- Kurbanova, A. (2004a, 13. januar). Turkmenistan buys weapons. *Itar-tass*. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/5777286>
- Kurbanova, A. (2004b, 1. juni). Turkmenistan, Uzbekistan settle border demarcation issues. *Itar-tass*. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/6322467>.
- Kurbanova, A. (2005, 29. mars). 1,274 kilos of drugs confiscated in Turkmenistan in 2004. *Itar-tass*. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/7536519>.
- Kurbanova, A. (2006, 15. mai). Turkmenistan to build int'l seismic station on Iran border. *Itar-tass*. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/9472166>.
- Kurbanova, A. & Ovsiyenko, S. (2003, 3. januar). Russia, Turkmenistan intend to fight international terrorism. *Itar-tass*. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/4604727>.
- Lenta.ru. (2007). *Prezident Tadzjikistana otrezal ot svojej familii ruskoje okontsjanije*. Hentet 23. februar 2012 fra <http://www.lenta.ru/news/2007/03/21/name/>
- Lenta.ru. (2012). *Tadzjikskoj armii poobestsjali tekhnitsjeskuju reformu*. Hentet fra Lenta.ru 27. mars 2012 fra http://www.toptj.com/News/2012/02/23/tadzhikskoy_armii_poobeshali_tekhnicheskuyu_reformu
- Library of Congress Federal Research Division. (2007). *Country profile: Turkmenistan government and politics*. Hentet 13. mai 2012 fra <http://lcweb2.loc.gov/frd/cs/profiles/Turkmenistan.pdf>
- Lymar, A. (2012). *Negotiations on demarcation of Kyrgyz-Tajik border continue*. Hentet fra 24 Press Club 25. april 2012 fra <http://eng.24.kg/cis/2012/02/13/22907.html>
- Majidov, S. (2012). *Further tensions in Tajik-Uzbek relations*. Hentet fra CACI Analyst 29. mai 2012 fra <http://www.universalnewswires.com/centralasia/energy/viewstory.aspx?id=12007>
- Marat, E. (2006). Tajik President uses national holidays to launch his re-election bid. *Eurasia Daily Monitor*, 3(171). Hentet fra http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=32045

- Mashrab, F. (2012). *The Rogun juggernaut*. Hentet fra Asian Times Online 15. mars 2012 fra http://www.atimes.com/atimes/Central_Asia/NA04Ag02.html
- Matveyev, A. (2008). Defence Potential of Caspian Region. *Defence & Security*, (130). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/19230380>
- McDermott, R. (2005a). China quietly increases military links with Tajikistan. *Eurasia Daily Monitor*, 2(176). Hentet fra http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=30885&tx_ttnews%5BbackPid%5D=176&no_cache=1
- McDermott, R. (2005b). Kazakhstan-Turkmenistan bodrer issue as an election gambit. *Eurasia Daily Monitor* 2(221). Hentet fra http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=31156
- McDermott, R. (2006). Dushanbe welcomes military aid, but without democratic strings attached. *Eurasia Daily Monitor*, 3(40). Hentet fra http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=31431
- McDermott, R. (2009a). Tajikistan Claims Border Security Improving. *Eurasia Daily Monitor*, 6(7). Hentet fra http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=34344
- McDermott, R. (2009b). Uzbekistan and Turkmenistan Confirm New Supply Routes. *Eurasia Daily Monitor*, 6(43). Hentet fra http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=34666
- McGregor, A. (2010). Jihad in the Rasht Valley: Tajikistan's Security Dilemma. *Terrorism Monitor*, 8(37). Hentet fra http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=36990
- Melvin, N. (2010). *Borders, security and instability in the Fergana Valley*. Hentet 11. mai 2012 fra <http://www.developmentandtransition.net/Article.35+M5a124828551.0.html>
- Military News Bulletin. (1992, 11. januar). Agreement on the Creation of the Joint Consultative Commission for Disarmament. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/136869>
- Mite, V. (2005). *CIS: Turkmenistan Reduces Ties To 'Associate Member'*. Hentet fra Radio Free Europe 18. mai 2012 fra <http://www.rferl.org/content/article/1061002.html>
- Mongobay. (1996). *Tajikistan-The Armed Forces* Hentet 30. mai 2012 fra http://www.mongabay.com/history/tajikistan/tajikistan-the_armed_forces.html
- Moscow Times. (2011). *Tajikistan strategic partner – Medvedev*. Hentet 22. mars 2012 fra <http://english.ruvr.ru/2011/09/02/55566781.html>

- Nabiyeva, D. (2011). *Tajikistan tries to improve border defence*. Hentet fra Central Asia Online 6. mars 2012 fra http://centralasiaonline.com/en_GB/articles/caii/features/main/2011/03/15/feature-02
- Najibullah, F. (2011). *Tajik Border Guards Dogged By Animal Neglect Allegations*. Hentet fra Radio Free Europe 20. mars 2012 fra http://www.rferl.org/content/tajik_border_guards_dogged_by_animal_neglect_allegations/24318854.html
- Naval Today. (2012). *First Turkmen Coast Guard Ship Gets Name og Arkadag*. Hentet 10. april 2012 fra <http://navaltoday.com/2012/02/14/first-turkmen-coast-guard-ship-gets-name-of-arkadag/>
- Nazarov, R. (2009). *Narkotikov budet mnogo (Intervju)*. Hentet fra Centrasia 10. april 2012 fra <http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1243569600>
- News.az. (2010). *Tajik servicemen to study at high military schools of Azerbaijan* Hentet 26. mars 2012 fra <http://www.news.az/articles/16376>
- Nichol, J. (2009). Central Asia: Regional Developments and Implications for U.S. interests. Hentet fra <http://bit.ly/KYHhJP>
- O bezopasnosti. (2011). *[Lov om sikkerhet av 28. november 1993 med rettelser og tillegg av 28. juni 2011]*. Hentet 21. januar 2012 fra <http://parlament.tj/ru/images/stories/2011/bezopasnost.doc>
- O borbe s terrorizmom. (2003). *[Turkmensk lov om bekjemping av terrorisme av 15. april 2003]*. Hentet 9. april 2012 fra http://www.turkmenistan.gov.tm/_ru/laws/?laws=01ar
- O gosudarstvennom sovete bezopasnosti Turkmenistana. (2008). *[Lov av 23. oktober 2008 om nasjonale sikkerhetsråd i Turkmenistan]*. Hentet 29. april 2012 fra http://www.base.spinform.ru/show_doc.fwx?Rgn=28246
- O narkotitsjeskikh spredstvakh, p. v., prekursorakh i merakh protivodejstvija ikh nezakonnomy oborotu,. (2004). *[Turkmensk lov om narkotika, psykotiske substanser, kjemiske tilsetninger og tiltak for å bekjempe ulovlig trafikk av 2004]*. Hentet 21. mars 2012 fra http://www.turkmenistan.gov.tm/_ru/laws/?laws=01bp
- OSCE. (2008). *Statement by Mr. Rashid Meredov, Deputy Foreign Minister and Minister of Foreign Affairs of Turkmenistan, at the sixteenth meeting of the OSCE Ministerial Council. Helsinki, 4 December 2008*. Hentet 4. april 2012 fra <http://www.osce.org/mc/35445>
- OSCE. (2009a). *Press Release. OSCE launches Border Management College in Dushanbe*. Hentet 5. mars 2012 fra <http://www.osce.org/tajikistan/50960>

- OSCE. (2009b). *Statement by Mr. Esen Aydogdyev, head of the delegation of Turkmenistan, at the seventeenth meeting of the OSCE ministerial council. Athens, 1 and 2 December 2009*. Hentet 11. april 2012 fra <http://www.osce.org/cio/40606>
- OSCE. (2009c). *Statement by Mr. Esen Aydogyev, head of delegation of Turkmenistan, at the seventeenth meeting of the OSCE Ministerial Council. Athens, 1 and 2 December 2009*. Hentet 4. april 2012 fra <http://www.osce.org/cio/40606>
- OSCE. (2010). *Statement of the President of Turkmenistan H.E. Gurbanguly Berdymukhamedov at the OSCE Summit in Astana 1-2 December 2010*. Hentet 18. april 2012 fra <http://www.osce.org/cio/73906>
- OSCE. (2011). *Text of speech by Tajik Foreign Minister at the 18th meeting of OSCE CFM (Vilnius, Lithuania)*. Hentet 4. april 2012 fra http://www.tajikembassytr.org/www/tr/Icerik_Detay.asp?Icerik=1283
- OSCE. ([u.å.]). *Water management and energy security*. Hentet 25. april 2012 fra <http://www.osce.org/tajikistan/84935>
- OSCE Permanent Council. (2010a). *Statement by Ambassador Nuriddin Shamsov at the 806th OSCE Permanent Council Meeting, (Vienna, 22 April, 2010)*. Hentet 4. april 2012 fra http://www.tajikembassy.org/images/emergency_humanitarian_situation_in_tajikistan_806pc.pdf
- OSCE Permanent Council. (2010b). *Statement by the Head of Delegation of Tajikistan Ambassador Nuriddin Shamsov at th 802th OSCE Permanent Council Meeting (Vienna, 8 April 2010) In response to the address of H.E. UNSG, Mr. Ban Ki-moon*. Hentet 4. april 2012 fra http://www.tajikembassy.org/images/Statement_802_OSCE_PC_8_April_2010_.pdf
- OSCE Permanent Council. (2010c). *Statement by the Head of Delegation of Tajikistan Ambassador Nuriddin Shamsov at th 808th OSCE Permanent Council Meeting (Vienna, 6 May 2010) In response to Spain/EU Delegation's Statement on the railway shipment dispute between Tajikistan and Uzbekistan*. Hentet 4. april 2012 fra http://www.tajikembassy.org/images/Statement_on_the_railway_shipment_dispute_between_.pdf
- OSCE Permanent Council. (2010d). *Statement by the Head of Delegation of Tajikistan to the OSCE Ambassador Nuriddin Shamsov at the № 831th Plenary Permanent Council Meeting (Vienna, 12 October 2012) - Railroad blockade of Tajikistan* Hentet 4. april 2012 fra

- http://www.tajikembassy.org/images/pc_12.10.10_on_railroad_blockade_of_Tajikistan_831pc.pdf
- OSCE Permanent Council. (2011). *Statement by Mr. Hamrokhon Zarifi, Minister for Foreign Affairs of the Republic of Tajikistan, at the 856th meeting of the OSCE Permanent Council Vienna, 31 March 2011*. Hentet 4. april 2012 fra http://www.tajikembassy.org/images/pc-856_tajikistan_mfa_zarifi_en.pdf
- Pakistan's Premier Financial Daily. (2011). *Russia's offer of support for CASA 1000*. Hentet 16. april 2012 fra <http://www.brecorder.com/editorials/single/600/0/1251070/>
- Panfilova, V. (2007). Neutral status does not prevent Ashkhabad from cooperation with NATO. *Defence & Security*, (101). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/searchresults/article.jsp?art=14&id=12570888>
- Panfilova, V. (2009). Turkmenistan is arming itself. *Defence & Security*, (006). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/19499925>
- Panfilova, V. (2010). Border Comeback. *Defense & Security*, (140). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/23071769>
- Panfilova, V. (2011). Ashkhabad strengthens its positions. *Defence & Security*, (260). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/26107487>
- Parvin, N. (2011). *DIILS and Tajikistan armed forces discuss professional military development*. Hentet 21. mars 2012 fra <https://members.marshallcenter.org/news-story/diils-and-tajikistan-armed-forces-discuss-professional-military-development>
- Peimani, H. (2009). Conflict and Security in Central Asia and the Caucasus Hentet fra <http://bit.ly/LIz9OQ>
- People's Daily Online. (2007). *Tajikistan denies holding air base talks with India*. Hentet 22. mars 2012 fra <http://english.people.com.cn/90001/90777/6219333.html>
- Permanent Mission of Tajikistan to the UN. (2010). *Pressrelease. International year of water cooperation 2013*. Hentet 1. mai 2012 fra <http://www.un.int/wcm/content/site/tajikistan/pid/2874>
- Pike, J. (2011a). *Air Force - Uzbekistan*. Hentet fra Global Security 2. juni 2012 fra <http://www.globalsecurity.org/military/world/centralasia/uzbek-airforce.htm>
- Pike, J. (2011b). *Air Force Equipment*. Hentet fra Global Security 20. mars 2012 fra <http://www.globalsecurity.org/military/world/centralasia/tajik-af-equipment.htm>
- Pike, J. (2011c). *Army - Uzbekistan*. Hentet fra Global Security 2. juni 2012 fra <http://www.globalsecurity.org/military/world/centralasia/uzbek-army.htm>

- Pike, J. (2011d). *Army Equipment*. Hentet fra Global Security 30. mai 2012 fra <http://www.globalsecurity.org/military/world/centralasia/tajik-army-equipment.htm>
- Pike, J. (2011e). *Central Asia: Turkmenistan: Army*. Hentet fra Global Security 13. mai 2012 fra <http://www.globalsecurity.org/military/world/centralasia/turkmen-army.htm>
- Pike, J. (2011f). *Operational Group of Russian Forces in Tajikistan*. Hentet fra Global Security 30. mai 2012 fra <http://www.globalsecurity.org/military/world/russia/ogrv-tajikistan.htm>
- Plugatarev, I. (2004). Military status. Turkmen captains will become "Yuzbashi". *Defence & Security*, (038). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/6121226>
- Radio Free Europe Radio Liberty. (2011). *Tajik Official Rules Out Return Of Russian Border Guards* Hentet 22. mars 2012 fra http://www.rferl.org/content/tajik_russian_cooperation_border/2339971.html
- Rakhmon, E. (2011). *Address by the President of the Republic of Tajikistan His Excellency Emomali Rahmon to Majlisi Oli on key directions of internal and foreign policy of the Republic of Tajikistan April 20, 2011*. Hentet 29. februar 2012 fra http://www.president.tj/habarho_200411d.html
- Rakhmon, E. (2012). *Statement by the President of the Republic of Tajikistan His Excellency Emomali Rahmon at the Fifth Regional Economic Cooperation Conference on Afghanistan (RECCA-V). Dushanbe, 26 March 2012*. Hentet 26. april 2012 fra http://www.president.tj/eng/news_260312.html
- Ramachandran, S. (2010). *India air base grounded in Tajikistan*. Hentet fra Asian Times Online 22. mars 2012 fra http://www.atimes.com/atimes/South_Asia/LL01Df02.html
- Republican Press Centre. (2011). *Conscript campaign strats in Tajikistan*. Hentet 21. mars 2012 fra http://presscenter.tj/en/index.php?option=com_content&view=article&id=284:conscripti-on-campaign-starts-in-tajikistan&catid=27:education&Itemid=17
- Ria Novosti. (2010a). *Iran seeks closer military ties with Tajikistan*. Hentet 22. mars 2012 fra <http://en.rian.ru/world/20100512/158980670.html>
- Ria Novosti. (2010b). *Russian forces form the core of the CIS Air Defense System*. Hentet 30. mai 2012 fra <http://en.rian.ru/analysis/20100211/157848355.html>
- Safranchuk, I. (2007). Ashgabat: The selective bridegroom. *Defence & Security*, (130). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/12984241>
- SCO. (2009). *Chronicle of main events at SCO in 2009*. Hentet 25. april 2012 fra <http://www.sectsco.org/EN/show.asp?id=182>

- SCO. (2010). *Chronicle of main events at SCO in 2010*. Hentet 25. april 2012 fra <http://www.sectSCO.org/EN/show.asp?id=255>
- SCO. (2011). *Astana Declaration of the 10th Anniversary of the Shanghai Cooperation Organisation*. Hentet 22. februar 2012 fra <http://www.sectSCO.org/EN/show.asp?id=294>
- Sidorov, O. (2007). *Vooruzjennyje sil Tadsjikistana - btsjera i segodnja*. Hentet 26. mars 2012 fra <http://articles.gazeta.kz/art.asqwp?aid=88077>
- Slim, R. M. (2002). *Central Asia: The Ferghana Valley: In the Midst of a Host of Crises*. Hentet 11. mai 2012 fra <http://conflict-prevention.net/page.php?id=40&formid=73&action=show&surveyid=30>
- Sodiqov, A. (2010). *Iran Interferes In Tajik-Uzbek Rail Dispute*. Hentet fra CACI Analyst 22. februar 2012 fra <http://www.cacianalyst.org/?q=node/5380>
- Sodiqov, A. (2011a). Rahmon Balances Domestic and Foreign Pressure Over Rogun Project. *Eurasian Daily Monitor*, 8(213). Hentet fra http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=38687&cHash=521300be168bc7c750e0369495011547
- Sodiqov, A. (2011b). Tajikistan cedes disputed land to China. *Eurasia Daily Monitor*, 8(16). Hentet fra http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=37398
- Sodiqov, A. (2011c). Tajikistan Suffers the Effects of Its Porous Afghan Border. *Eurasian Daily Monitor*, 8(116). Hentet fra http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=38057
- Sodiqov, A. (2012a). CSTO Agreement on Foreign Bases Frustrates Tajikistan's Ambitions. *Eurasia Daily Monitor*, 9(10). Hentet fra http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=38889&cHash=77fe8cee89c1103b725d51ed652d2d22
- Sodiqov, A. (2012b). Russia Pressed to Pay for Its Military Base in Tajikistan. *Eurasian Daily Monitor*, 9(47). Hentet fra http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=39107&cHash=07186a94cebd71bdf40f570ce9f7d481
- Sodiqov, A. (2012c). Tajik Authorities Combat High-Level Corruption and Narcotics Trafficking. *Eurasia Daily Monitor*, 9(29). Hentet fra http://www.jamestown.org/programs/edm/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=39002&tx_ttnews%5BbackPid%5D=27&cHash=061a6acd2a512d0bda572773bda7182c

- Strategic Culture Foundation. (2010). *The Creation of the Collective Rapid Reaction Force in the Framework of the Collective Security Treaty Organization (CSTO)*. Hentet 26. april 2012 fra <http://www.strategic-culture.org/news/2010/01/17/6388.html>
- Saadi, S. & Nabiyeva, D. (2010). *Tajikistan, Uzbekistan remain at odds over Rogun*. Hentet fra Central Asia Online 10. mai 2012 fra http://centralasiaonline.com/en_GB/articles/caii/features/main/2010/11/15/feature-01
- Tajik Embassy to Austria. (2009). *Press-Release on water and energy situation in Tajikistan*. Hentet 12. mars 2012 fra http://www.tajikembassy.org/images/water-energy_issues.pdf
- Tarasenko, P. (2011). *CSTO lacks clear ideology*. Hentet fra Russia Beyond the Headlines 22. mars 2012 fra http://rbth.ru/articles/2011/04/29/csto_lacks_clear_ideology_12828.html
- The Constitution of Turkmenistan. (2008). [*Grunnlov av 18. mai 1992 med rettelser og tillegg av 26. september 2008*]. Hentet 21. november 2011 fra http://www.ctbto.org/fileadmin/user_upload/pdf/Legal_documents/national_provisions/Turkmenistan_Constitution_260908.PDF
- The Russian Embassy. (2012). *Press-release: Meeting of the Presidents of Russia, Afghanistan, Pakistan, and Tajikistan*. Hentet 26. april 2012 fra <http://www.rusembassy.ca/ru/node/604>
- The Times of Central Asia. (2011, 9. juni). Tajikistan asks EU to reconcile C. Asian countries, s. 2.
- The World Bank. (2011). *Assessment Studies for Proposed Rogun Regional Water Reservoir and Hydropower Project in Tajikistan*. Hentet 25. april 2012 fra <http://go.worldbank.org/ZQXIA8J0H0>
- Torjesen, S. (2007). Understanding regional co-operation in Central Asia, 1991-2004. Hentet fra <http://english.nupi.no/content/download/3621/55978/version/3/file/S+Torjesen+DPhil+final+11+jan+2008.pdf>
- Trend. (2010). *Iran, Tajikistan sign agreement on military cooperation*. Hentet 22. mars 2012 fra <http://en.trend.az/regions/casia/tajikistan/1687822.html>
- Tsyganok, A. (2007). No Radical Changes Envisioned in Turkmenistan's Foreign Policy. *Defence & Security*, (001). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/11325682>
- Turkmen Embassy in India. (2009). *Press-release. President of Turkmenistan addresses the United Nations General Assembly*. Hentet 4. april 2012 fra <http://www.turkmenembassy.in/html/press.pdf>
- Turkmenistan The Golden Age. (2012a). *A meeting of the State Security Council*. Hentet 21. mai 2012 fra http://www.turkmenistan.gov.tm/_eng/?id=534

- Turkmenistan The Golden Age. (2012b). *With the course for mutually beneficial cooperation*
Hentet 20. mai 2009 fra http://www.turkmenistan.gov.tm/_eng/?id=674
- Turkmenistan.ru. (2004). *Georgia repairs 43 military aircraft and 8 helicopters for Turkmenistan*. Hentet 27. april 2012 fra
http://www.turkmenistan.ru/?page_id=3&lang_id=en&elem_id=5933&type=event&sort=date_desc
- Turkmenistan.ru. (2007). *Gurbanguly Berdimuhamedov arrives in Bishkek for Shanghai Cooperation Organization summit* Hentet 20. mai 2012 fra
http://www.turkmenistan.ru/?page_id=3&lang_id=en&elem_id=10783&type=event&sort=date_desc
- Turkmenistan.ru. (2008). *Turkmenistan approves basic directions of foreign policy strategy until 2012* Hentet 21. mai 2012 fra
http://www.turkmenistan.ru/?page_id=3&lang_id=en&elem_id=12444&type=event&sort=date_desc
- Turkmenistan.ru. (2012). *Turkmenistan stands for intensification of partnership within CIS*.
Hentet 27. april 2012 fra <http://www.turkmenistan.ru/en/articles/15882.html>
- Tynan, D. (2009). *Turkmenistan: Ashgabat Hosts US Military Refuelling, Resupply Operations*.
Hentet fra Eurasianet 19. mai 2012 fra
<http://www.eurasianet.org/departments/insightb/articles/eav070809.shtml>
- UD. (2010-2011). *Prop. 1 S (2010-2011) Kap. 164 Fred, forsoning og demokrati*. Hentet 24. april 2012 fra <http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/dok/regpubl/prop/2010-2011/prop-1-s-20102011-/9/3/5.html?id=616425>
- Udmantsev, V. (2004). *Byvsjije bojeviki zanjali mesto v stroju. Interjvu minoborony Tadzjikistana Sj. Khajrullojeva*. Hentet fra Centrasia 27. mars 2012 fra
<http://www.centrasia.ru/newsA.php?st=1077399120>
- UN. (1995). *Permanent Neutrality of Turkmenistan [FN resolusjon 50/80 Maintenance of internastional security av 12. desember 1995]*. Hentet 4. april 2012 fra
<http://www.un.org/documents/ga/res/50/a50r080.htm>
- UN. ([u.å.]). *We can end powerty 2015. Millennium Development Goals*. Hentet 22. mars 2012 fra <http://www.un.org/millenniumgoals/bkgd.shtml>
- UN General Assembly. (2000). *Statement of the Permanent Representative of the Republic of Tajikistan to the United Nations H.E. Mr. Rashid Alimov at the 55th session of the General Assembly of the United Nations Millennium Assembly New York, 21 September*

2000. Hentet 12. mars 2012 fra

<http://www.un.org/ga/55/webcast/statements/tajikistanE.htm>

UN General Assembly. (2001a). *Statement by H.E. Mr. Rashid Alimov Permanent Representative of the Reppublic of Tajikistan to the United Nations head of the delegation of the Republic of Tajikistan at the 56th session of the UN General Assembly New York 13 november 2001*. Hentet 12. mars 2012 fra

<http://www.un.org/webcast/ga/56/statements/011113tajikistanE.htm>

UN General Assembly. (2001b). *Turkmenistan Statement by H.S. Mr. Rashid Meredov Minster of Foreign Affaris at the General Debate of the 56th Session of United Nations General Assembly. New York, NY November 2001*. Hentet 12. mars 2012 fra

<http://www.un.org/webcast/ga/56/statements/011113turkmenistanE.htm>

UN General Assembly. (2002a). *Statement by H.E. Mr. Talbak Nazarov Minister of Foregin Affairs United Nations General Assembly 57th Ordniary Session New York, 18 September 2002*

Hentet 12. mars 2012 fra <http://www.un.org/webcast/ga/57/statements/020918tajikistanE.htm>

UN General Assembly. (2002b). *Turkmenistan Statement by H. E. Mrs. Aksoltan Ataeva Head of Delegation General Debate of the 57th session of the United Nations General Assembly New York, 18 September 2002*. Hentet 12. mars 2012 fra

<http://www.un.org/webcast/ga/57/statements/020918turkmenistanE.htm>

UN General Assembly. (2003). *Statement by the President of the Republic of Tajikistan H.E. Mr. Emomali Rakhmonov at 58th session of the UN General Assembly 30 September 2003 New-York*. Hentet 12. mars 2012 fra

<http://www.un.org/webcast/ga/58/statements/tajieng030930.htm>

UN General Assembly. (2004a). *Statement by His Ecellency Mr. Rashid Meredov Deputy Prime Minister, Minister of Foreign Affairs of Turkmenistan in the General Debate of the 59th session of the United Nations General Assembly. New York, 27 September 2004*. Hentet 4. april 2012 fra <http://www.un.org/webcast/ga/59/statements/turkmeng040927.pdf>

UN General Assembly. (2004b). *Statement by the Minister of Foreign Affairs of the Republic of Tajikistan Academician Talbak Nazarov at the 59-th session of the General Assembly of the United Nations September 30, 2004*. Hentet 12. mars 2012 fra

<http://www.un.org/webcast/ga/59/statements/tajeng040930.pdf>

UN General Assembly. (2005a). *Statement by Academician Talbak Nazarov, Foreign Minister of the Republic of Tajikistan at the 60th session of the UN General Assembly New York 20*

Spetmeber 2005. Hentet 12. mars 2012 fra

<http://www.un.org/webcast/ga/60/statements/taji050920eng.pdf>

UN General Assembly. (2005b). *Statement by H.E. Dr. Aksoltan Ataeva Chairperson of the delegation of Turkmenistan at the General Debate of the 60th session of the General Assembly United Nations, New York 21. September 2005. Hentet 4. april 2012 fra*

<http://www.un.org/webcast/ga/60/statements/turkmen050922eng.pdf>

UN General Assembly. (2006a). *Statement by H.E. Mr. Talbak Nazarov, Minister of Foreign Affairs of the Republic of Tajikistan at the General Debate of the 61th session of the United Nations General Assembly 25. September 2006. Hentet 12. mars 2012 fra*

http://www.un.org/webcast/ga/61/pdfs/republic_tajikistan-e.pdf

UN General Assembly. (2006b). *Statement by Her Excellency Aksoltan Ataeva Head of Delegation of Turkmenistan 61st Session of the United Nations General Assembly. New York 26 September 2006. Hentet 4. mars 2012 fra*

<http://www.un.org/webcast/ga/61/pdfs/turkmenistan-e.pdf>

UN General Assembly. (2007a). *Statement by Mr. Sirodjidin, Aslov, Permanent Representative of the Republic of Tajikistan to the United Nations in the General Debate of the 62nd session of the UN General Assembly 3. October 2007. Hentet 12. mars 2012 fra*

<http://www.un.org/webcast/ga/62/2007/pdfs/tajikistan-en.pdf>

UN General Assembly. (2007b). *Statement by the President of Turkmenistan His Excellency Gurbanguly Berdimukhamedov at the 62nd session of the UN General Assembly. New York, September 26, 2008. Hentet 4. april 2012 fra*

<http://www.un.org/webcast/ga/62/2007/pdfs/turkmenistan-eng.pdf>

UN General Assembly. (2008a). *Statement by H.E. Mr Rashid Meredov Deputy Chairman of the Cabinet of Ministers Minister of Foreign Affairs of Turkmenistan General Debates of the 63rd session of the United Nations General Assembly. New York September 29, 2008. Hentet 4. april 2012 fra*

http://www.un.org/en/ga/63/generaldebate/pdf/turkmenistan_en.pdf

UN General Assembly. (2008b). *Statement by the President of the Republic of Tajikistan H.E. Mr. Emomali Rahmon at the General Debates of the 63rd Session of the UNGA 25. September 2008. Hentet 12. mars 2012 fra*

http://www.un.org/en/ga/63/generaldebate/pdf/tajikistan_en.pdf

UN General Assembly. (2009a). *Statement by H.E. Mr. Emomali Rahmon, President of the Republic of Tajikistan at the 64th Session of the UN General Assembly 23. September 2009. Hentet 12. mars 2012 fra* http://www.un.org/en/ga/64/generaldebate/pdf/TJ_en.pdf

- UN General Assembly. (2009b). *Vystuplenije Prezidenta Turkmenistana na 64-j sessii Generalnoj Asamblei Organizatsii objedinennykh Hatsii. New York, 23. September 2009*. Hentet 4. april 2012 fra <http://www.un.org/en/ga/64/generaldebate/TM.shtml>
- UN General Assembly. (2010a). *Address by his excellency Mr. Gurbanguly Berdimuhamedov President of Turkmenistan at the 65th session of the UN General Assembly*. Hentet 11. april 2012 fra <http://www.turkmenistanembassy.org/turkmen/news/President-speech-65UN-English.pdf>
- UN General Assembly. (2010b). *Statement by H.E. Mr. Emomali Rahmon, President of the Republic of Tajikistan at the General Debate of the 65th session of the UN General Assembly September 23, 2010, New York*. Hentet 12. mars 2012 fra http://www.un.org/en/ga/65/meetings/generaldebate/Portals/1/statements/634208415241718750TJ_en.pdf
- UN General Assembly. (2011a). *Adress by his excellency Mr. Gurbanguly Berdimuhamedov President of Turkmenistan at the 66th session of the UN General Assembly. 23. September 2011*. Hentet 4. april 2012 fra http://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/66/TM_en.pdf
- UN General Assembly. (2011b). *Statement by H.E. Mr. Hamrokon Zarifi, Minister of Foreign Affairs of the Republic of Tajikistan at the General Debate of the 66th session of the United Nations General Assembly 26. September 2011*. Hentet 12. mars 2012 fra http://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/66/TJ_en.pdf
- UN News Centre. (2007). *UN regional centre for preventive diplomacy in Central Asia set to open*. Hentet 22. mai 2012 fra <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=24967&Cr=central&Cr1=asia>
- UN Office on Drugs and Crimes. (2008). *Caspian Sea and Border Initiative*. Hentet fra http://www.unodc.org/documents/afghanistan//Rainbow_Strategy/Violet_paper_6_Jan._2012.pdf
- UN Secretary-General. (2005). *Situation of human rights in Turkmenistan* Hentet 22. mai 2012 fra <http://www.unhcr.org/refworld/pdfid/43f30fc60.pdf>
- UNDP. (2010). *Training Centre for Border Guards Inaugurated in Turkmenistan*. Hentet 28. mai 2012 fra http://www.undptkm.org/index.php?option=com_content&task=view&id=930&Itemid=43
- US Department of State. (2009). *2009 International Narcotics Control Strategy Report*. Hentet 23. mai 2012 fra <http://www.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/2009/vol1/116525.htm>

- US Department of State. (2010). *Country Reports on Terrorism 2009*. Hentet 28. mai 2012 fra <http://www.state.gov/j/ct/rls/crt/2009/140887.htm>
- US Department of State. (2012). *2012 International Narcotics Control Strategy Report (INCSR)*. Hentet 23. mai 2012 fra <http://www.state.gov/j/inl/rls/nrcrpt/2012/vol1/184102.htm>
- US Embassy Ashgabat. (2008). *Turkmenistan: Khitrovka. Initial hotwash*. Hentet fra Wikileaks 29. april 2012 fra <http://dazzlepod.com/cable/08ASHGABAT1229/>
- US Embassy Dushanbe. (2006). *Dushanbe Sco Conference - Moving Beyond Security Into Regional Energy And Economic Cooperation*. Hentet 25. april 2012 fra <http://www.cablegatesearch.net/cable.php?id=06DUSHANBE1726>
- Ustabojev, M. (2009). *Pogranitsjnyje vojska - "gordost" vooruzjennykh sil Tadzjikistana*. Hentet 6. mars 2012 fra <http://www.iamik.ru/?op=full&what=content&ident=503106>
- Uz Daily. (2012). *Uzbekistan, Turkmenistan discuss development of ties*. Hentet 20. mai 2012 fra <http://www.uzdaily.com/articles-id-18162.htm>
- Uzbekistan Newswire. (2012). *Tashkent blocks Dushanbe from importing Turkmen gas*. Hentet 19. april 2012 fra <http://www.universalnewswires.com/centralasia/turkmenistan/viewstory.aspx?id=11732>
- Veracity now. (2012). *Tajikistan: Uzbek Tanks and Military Vehicles Lining-Up Along Uzbek-Tajik Border*. Hentet 19. april 2012 fra <http://www.veracitynow.com/news/asia/6840-tajikistan-uzbek-tanks-and-military-vehicles-lining-up-along-uzbek-tajik-border>
- Voice of America. (2010). *U.S.-Turkmenistan Cooperate On Drugs*. Hentet 28. mai 2012 fra <http://www.voanews.com/policy/editorials/US-Turkmenistan-Cooperate-On-Drugs-101882808.html>
- Vojennaja doktrina nezavisimogo, p. n. T. (2009). *[Militer doktrine for Turkmenistan av 21. januar 2009]*. Hentet 9. april 2012 fra http://www.turkmenistan.gov.tm/_ru/laws/?laws=01eu
- Vojennaja doktrina Respubliki Tadzjikistan. (2005). *[Militer doktrine for Republikken Tadzjikistan godkjent som lov av 3. oktober 2005]*. Hentet 15. desember 2011 fra http://parlament.tj/ru/images/stories/2005/voennaya_doktrina.doc
- Warfare.ru. (2011). *201st military base, Dushanbe, Tajikistan, center*. Hentet 20. april 2012 fra <http://warfare.ru/?catid=245&linkid=2305&base=1348>
- Watson, J. (2009). *Address to Conference on U.N Resolution for Reliable and Stable Transit of Energy*. Hentet 23. mai 2012 fra <http://www.chevron.com/news/speeches/release/?id=2009-04-23-jwatson>

- Weil, S. (2012). *Tit-for-Tat: The Evolution of Non-Cooperation over the Rogun Dam*. Hentet 20. mars 2012 fra <http://csis.org/blog/tit-tat-evolution-non-cooperation-over-rogun-dam>
- World Water Forum. (2009). *Statement by The President of the Republic of Tajikistan H.E. Mr-Emomali Rahmon at the 5th World Water Forum Istanbul, March 16, 2009*. fra <http://www.un.int/wcm/webdav/site/tajikistan/shared/documents/Statement%20of%20the%20President%20of%20the%20Republic%20of%20Tajikistan%20at%20the%20Fifth%20World%20Water%20Forum,%20Istanbul%20March%202016>
- Xairforces. (2011). *Tajikistan air and air defence troops* Hentet 30. mai 2012 fra <http://xairforces.net/airforces.asp?id=258>
- Xinhua. (2010). *Turkmenistan to resume gas deliveries to Russia in early January* Hentet fra People's Daily Online 3. mai 2012 fra <http://english.people.com.cn/90001/90777/90853/6857553.html>
- Xinhua. (2011). *China, Turkmenistan pledge to preserve regional security, stability*. Hentet 20. mai 2012 fra http://news.xinhuanet.com/english2010/china/2011-11/23/c_131265642.htm
- Yuldoshev, A. (2011a). *India to build modern hospital for Tajik Defence Ministry*. Hentet fra Asia-Plus 20. mars 2012 fra <http://news.tj/en/news/india-build-modern-hospital-tajik-defense-ministry>
- Yuldoshev, A. (2011b). *Pakistani Army to help train personnel for Tajikistan's National Army*. Hentet fra Terminal X 22. mars 2012 fra <http://www.terminalx.org/2011/12/pakistan-army-to-help-train-personnel.html>
- Yuldoshev, A. (2011c). *Tajik FM rules out return of Russian border guards to Tajik-Afghan border* fra Asia-Plus 24. mars fra <http://news.tj/en/news/tajik-fm-rules-out-return-russian-border-guards-tajik-afghan-border>
- Yuldoshev, A. (2012). *Russia ratifies border cooperation agreement with Tajikistan*. Hentet fra Asia-plus 25. april 2012 fra <http://news.tj/en/news/russia-ratifies-border-cooperation-agreement-tajikistan>
- Yumov, I. (2008). *Tajikistan and Russia pursue military cooperation*. Hentet fra Central Asia Online 23. april 2012 fra http://centralasiaonline.com/en_GB/articles/caii/features/2008/09/24/feature-03
- Yusin, M. (2003). CIS Defence. Showing the Tyrnat his Proper Place. *Defence & Security*, (074). Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/5066886>
- Zarifi, H. (2011). *The message from the roof of the world by Mr.Hamrokhon Zarifi, the Minister of Foreign Affairs of the Republic of Tajikistan*. Hentet 20. februar 2012 fra

<http://www.un.int/wcm/webdav/site/tajikistan/shared/The%20Message%20From%20The%20Roof%20of%20The%20World.pdf>

Zhukov, V. & Gridneva, G. (2002, 28. november). Dushanbe officials says drug addiction is a threat to Tajik nation. *Itar-tass*. Hentet fra <http://dlib.eastview.com/browse/doc/4536264>.

Vedlegg A Aktørliste

Tadsjikistan

Abdurakhim Kakhkharov	Tadsjikistans sekretær i sikkerhetsrådet
Akil Akilov	Tadsjikistans statsminister
Amirkul Azimov	Tadsjikistans sekretær i sikkerhetsrådet 1997-2012
Emomali Rakhmon	Tadsjikistans president
Fattokh Saidov	Tadsjikistans sjef for antikorrupsjonsbyrået
Khajriddin Abdurakhimov	Tadsjikistans formann i komité for nasjonal sikkerhet (GKNB)
Khamrokhon Zarifi	Tadsjikistans utenriksminister
Makhmadsaid Ubajdullajev	Tadsjikistans ordstyrer for overhuset (<i>Madzjlisi Milli</i>)
Nizomiddin Zohid	Tadsjikistans viseutenriksminister
Nuriddin Sjamsov	Tadsjikistans faste representant i OSSE og ambassaden i Wien.
Rustam Nazarov	Tadsjikistans direktør ved byrået for narkotikakontroll (AKN)
Sajdullo Khajrullojev	Tadsjikistans ordstyrer for underhuset (<i>Madzjlisi Namojandagon</i>)
Sajmumin Jatimov	Tadsjikistans formann i komité for nasjonal sikkerhet (GKNB)
Sirodzjidin Aslov	Tadsjikistans faste representant i FN
Sjaraf Fajzullajev	Tadsjikistans nestkommanderende for grensestyrkene
Sjorali Khajrullojev	Tadsjikistans forsvarminister
Sjorali Mirzo	Tadsjikistans sjef for det sentrale grensedirektoratet
Talbak Nazarov	Tadsjikistans utenriksminister 1994-2006 1999-2010

Turkmenistan

Agageldy Mammetgeldyjev	Turkmenistans forsvarminister 2003-2009
Akdzja Tadzjijevna Nurberdyjeva	Turkmenistans ordstyrer i parlamentet (<i>Medzjlis</i>)
Akhmed Gubanov	Turkmenistans ambassadøren i Teheran fra 2008
Aksoltan Torejevna Atajeva	Turkmenistans faste representant i FN

Aman Garajev	Turkmenistans sjef for tjenesten for bekjemping av narkotika
Bajram Alovov	Turkmenistans sjef for den statlige grensetjenesten 2006-2009
Batyr Atajevitsj Berdyjev	Turkmenistans utenriksminister 2000-2001 og Fast representant i OSSE 2001-ca 2003.
Begentsj Atajevitsj Gundogdyjev	Turkmenistans forsvarminister
Esen Ajdogyjev	Turkmenistans faste representant i OSSE 2005-2011
Geldymukhammed Asjirmukhammedov	Turkmenistans minister for nasjonal sikkerhet 2004-2007
Gurbanguly Berdymukhamedov	Turkmenistans president
Jajlym Berdijev	Turkmenistans minister for nasjonal sikkerhet. Forsvarminister 2009-2011
Myrat Islamovitsj Islamov	Turkmenistans sjef for den statlige grensetjenesten
Myrat Yslamov	Turkmenistans sjef for tjenesten for bekjemping av narkotika 2008
Orazberdy Soltanovitsj Soltanov	Turkmenistans sjef for den statlige grensetjenesten 2004-2006
Ovezgeldy Atajev	Turkmenistans ordstyrer i parlamentet (<i>Medzjlis</i>) 2002-2006
Rasjid Ovezgeldyjevitsj Meredov	Turkmenistans utenriksminister
Sapamurat Atajevitsj Nijazov	Turkmenistans president 1991-2006
Serdar Batyrov	Turkmenistans sjef for tjenesten for bekjemping av narkotika 2009
Tsjarimurad Amanov	Turkmenistans minister for nasjonal sikkerhet 2007-2011
Vladimir Kadyrov	Turkmenistans faste representant i OSSE ca 2003-2005

Vedlegg B Figurvedlegg

Figur 1

Kart over Tadsjikistan med nabostater samt elvesystem Amu Darya Og Syr Darya som fylles av de rikholdige vannressursene som renner fra Tadsjikistan. Elvene er grunnlaget for Aralsjøen som nå er i ferd med å forsvinne. Kartet er hentet fra Wikipedia.org

Figur 2

Kart over Turkmenistan med nabostater og eksisterende og planlagte gassrørledninger. Den transkaspiske gassrørledningen er ikke inntegnet på kartet, men derimot en alternativ rute via Iran. Kartet er hentet fra <http://worldpress.org/specials/pp/pipelines.htm>